

Jacob Nielsen Arendt og Dario Pozzoli

Effekter af ordinær uddannelse for ledige

En oversigt over danske og internationale
kvantitative studier

Effekter af ordinær uddannelse for ledige. En oversigt over danske og internationale kvantitative studier kan hentes fra hjemmesiden www.kora.dk

© KORA og forfatterne

Mindre uddrag, herunder figurer, tabeller og citater, er tilladt med tydelig kildeangivelse. Skrifter, der omtaler, anmelder, citerer eller henviser til nærværende, bedes sendt til KORA.

© Omslag: Mega Design og Monokrom

Udgiver: KORA
ISBN: 978-87-7488-800-0
Projekt: 10481
December 2013

KORA
Det Nationale Institut for
Kommuners og Regioners Analyse og Forskning

KORA er en uafhængig statslig institution, hvis formål er at fremme kvalitetsudvikling, bedre ressourceanvendelse og styring i den offentlige sektor.

Det Nationale Institut
for Kommuners og Regioners
Analyse og Forskning

Købmagergade 22
1150 København K
E-mail: kora@kora.dk
Telefon: 444 555 00

Forord

Denne rapport er bestilt af Arbejdsmarkedsstyrelsen. Rapporten er et led i styrelsens afdækning af viden om effekter af den aktive indsats over for ledige. Formålet har været at afdække effekten af uddannelsesaktivering, herunder specifikke typer af uddannelse. De studier, der er afrapporteret i rapporten, er indarbejdet i Arbejdsmarkedsstyrelsens vidensbank www.jobeffekter.dk.

Rapporten er udarbejdet af forskningsleder Jacob Nielsen Arendt og Dario Pozzoli, KORA, Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning, og har været gennemlæst og kommenteret af en intern og to eksterne forskere. De takkes for konstruktive kommentarer.

Jacob Nielsen Arendt og Dario Pozzoli
December 2013

Indhold

Resumé.....	5
1 Indledning	8
2 Foranstaltninger, målgruppe og effektmål	9
2.1 Foranstaltninger	9
2.2 Målgruppe	10
2.3 Udfaldsmål	10
2.4 Typer af effekter.....	10
3 Studiernes metode	12
3.1 Generelle metoder	12
3.2 Vurdering af studierne kvalitet.....	12
4 Metode	14
4.1 Foranstaltninger	14
4.2 Kvalitet af effektmålinger	14
4.3 Litteratursøgning	15
4.4 Resultater af søgning.....	15
4.5 Afrapportering af resultater	16
5 Resultater	18
5.1 Danske studier	18
5.1.1 Design og indsats typer	18
5.1.2 Ordinær uddannelse som samlet kategori	19
5.1.3 Typer af ordinær uddannelse	28
5.2 Internationale studier.....	31
5.2.1 Ordinær uddannelse som en samlet kategori	31
5.2.2 Underopdeling af ordinær uddannelse	47
6 Opsummering og diskussion	58
Litteratur.....	59
English Summary	66

Resumé

Denne litteraturoversigt har til formål at sammenfatte danske og internationale kvantitative effektmålinger af indsatser over for ledige, der kan kendetegnes som værende i ordinær uddannelse, dvs. primært arbejdsmarkedsuddannelser, erhvervsfaglige kurser samt generelle færdighedskurser og voksen- og efteruddannelser.

På trods af en voksende mængde af litteraturoversigter om effekter af aktivering er der ingen, der ser specifikt på ordinær uddannelse eller typer af uddannelse. Dette review tager udgangspunkt i allerede identificeret litteratur fra tidligere reviews (Kluve 2010; Card m.fl. 2010; Pilegaard & Andersen 2012; Rosholm & Svarer 2012) og fra Arbejdsmarkedsstyrelsens vidensbank af effektstudier (www.jobeffekter.dk). Der suppleres med søgninger i kendte databaser og ved at gennemlæse referencer i fundne studier. Der inkluderes resultater for indsatser iværksat efter 1994 i OECD-lande. For internationale studier medtages kun studier, hvor effektmålingen er af høj kvalitet¹. Søgningen resulterede i, at 78 studier blev inkluderet, gennemlæst og refereret. Der er identificeret to overordnede typer af analyser, der går på tværs af danske og internationale studier. Den første type vurderer hele spektret af uddannelsesaktivering som en samlet kategori (13 danske studier og 35 internationale studier). Den anden type analyserer effekterne af ordinær uddannelse ved at anvende en mere detaljeret opdeling af uddannelses typer efter deres varighed og/eller indhold (6 danske studier og 26 internationale studier).

Oversigten peger på generelt manglende information om indholdet af de uddannelsesforløb, som de ledige konkret har fulgt. Dette skyldes, at størstedelen af de inddragede studier har været baseret på administrative data, og disse indeholder sjældent detaljerede beskrivelser af, hvilke indsatser der anvendes. Denne viden skal derfor indhentes via spørgeskemaer eller fra specifikke datakilder, fx i jobcentre.

Litteraturoversigten fokuserer på effekter af arbejdsmarkedsrelaterede udfald som ledighed, selvforsørgelse, beskæftigelse og løn. Det er vurderet, at studierne er for heterogene til, at det giver mening at foretage en syntetisering af effekternes størrelse. I stedet anvendes Arbejdsmarkedsstyrelsens evidenshierarki, hvor der opereres med begrebet stærk evidens, moderat evidens og en indikation, såfremt der er et flertal af henholdsvis 3, 2 eller 1 studie i favør for positive versus ikke-positive effekter (henholdsvis negative versus ikke-negative effekter), hvor positiv betyder reduktion af ledighed eller forøgelse af selvforsørgelse, beskæftigelse eller løn. For hver type af indsats rapporteres de samlede resultater og – i den grad, det er muligt – resultater opgjort for forsikrede og ikke-forsikrede, for unge og sygemeldte ledige og effekterne på mellemlang og lang sigt. Som udtryk for det mellemlange og lange sigt er der i oversigten anvendt henholdsvis 1-3 år og mere end 3 år efter påbegyndt aktivering. De overordnede resultater opsummeres i det følgende på tværs af danske og internationale studier. De danske studier opsummeres efterfølgende særskilt. Der gøres opmærksom på, at der kun er fundet et enkelt studie, som inddrager effekter inden aktivering (motivationseffekter), hvilket kan afstedkomme, at hovedparten af studierne frembringer for små eller for negative effekter². Ligeledes inddrager få studier generelle ligevægtseffekter af aktivering, fx hvis løntilskud påvirker beskæftigelsen gennem lønpres.

¹ Høj kvalitet defineres her som studier med et forskningsdesign med høj intern validitet, se kapitel 3 for detaljer.

² Det bemærkes, at der findes flere studier, som har estimeret motivationseffekter, men at disse typisk ser på motivationseffekter af samlet aktivering og derfor ikke er inkluderet i dette studie.

Da uddannelsesaktivering kan være en længere intervention, hvor fokus er længere fra jobsøgning og direkte kontakt med jobmarkedet end mange andre typer aktivering, vil det være forventeligt, at overgangen til beskæftigelse er mindre under aktivering. Det er derfor essentielt at skelne mellem effekter under eller initialt i ledighedsforløbet (fastholdelseeffekter) og effekter efter aktiveringsforløbet (programeffekter). Opdeles på effekter under og efter aktivering ses:

- Der er stærk evidens for, at uddannelsesaktivering har en fastholdelseeffekt.
- Der er modstridende viden om programeffekten af uddannelsesaktivering.
- Der er stærk evidens for, at programeffekten er positiv på længere sigt³.

Resultaterne viser således, at uddannelsesaktivering typisk er ledighedsforlængende, men på længere sigt ser det ud til, at der i de fleste tilfælde opstår positive effekter på overgangen til beskæftigelse eller selvforsørgelse eller på efterfølgende beskæftigelsesvarighed eller beskæftigelsesgrad.

Summen af fastholdelses- og programeffekter benævnes nettoeffekten af aktivering og kan tages som et udtryk for, om aktivering samlet set øger beskæftigelsesgraden for de aktiverede. Der gøres opmærksom på, at denne effekt ikke altid er estimeret, og i så fald kan det være vanskeligt at drage endelige konklusioner om beskæftigelseeffekten af aktiveringsindsatsen. Ses udelukkende på de studier, hvor nettoeffekten er beregnet, findes følgende for effekten af ordinær uddannelse:

- Der er indikation for, at uddannelsesaktivering ikke har nogen positiv nettoeffekt.

Givet at der er stærk evidens for positive programeffekter på længere sigt, kan det være, at nettoeffekten er positiv, såfremt tidshorisonten er tilstrækkelig lang. Det viser sig også at være tilfældet, når der udelukkende ses på de studier, som beregner en nettoeffekt og ydermere anvender en lang tidshorisont. Det kan dog give en skævhed kun at se på studier, hvor nettoeffekten er beregnet, da det typisk vil ske i tilfælde, hvor der både er fastlåsning og programeffekter, men ikke nødvendigvis hvis der findes fastlåsning og ingen programeffekter, hvor nettoeffekten ikke kan blive positiv. Medregnes sidstnævnte studier fås:

- Der er stærk evidens for, at der ikke er positive nettoeffekter over en lang tidshorisont.

Det skal nævnes, at de negative resultater er præget af negative danske studier. Ses der udelukkende på internationale studier, er der indikation for en positiv nettoeffekt på lang sigt.

Nogle studier estimerer den samfundsøkonomiske værdi af nettoeffekter fratrukket omkostninger til uddannelsesaktivering. Dette betegnes nettogevinsten.

- Der er indikation for, at uddannelsesaktivering har en negativ nettogevinst.

Opdelt på undergrupper af ledige ses:

- Der er moderat evidens for positive programeffekter af ordinær uddannelse for ikke-forsikrede ledige.
- Der er stærk evidens for, at uddannelsesaktivering ikke har nogen effekt for ledige med helbredsproblemer.

³ Bemærk, at der kan være to grunde til, at der på samme tid er evidens for positive programeffekter og ikke er evidens for positive nettoeffekter: 1) enten opvejer programeffekterne ikke fastlåsningseffekterne, eller 2) da ikke alle studier opgør nettoeffekten, kan det være, at programeffekterne er mindre for de studier, der beregner nettoeffekten.

- Der er modstridende viden om effekten af ordinær uddannelse for unge ledige.
- Der er indikation for, at uddannelsesaktivering har bedre effekter for kvinder end for mænd.

Samlet evidens for ordinær uddannelse opdelt efter planlagt varighed:

- Der er stærk evidens for, at fastlåsningseffekterne er større, jo længere uddannelsesforløbet er.
- Der er stærk evidens for, at længere uddannelsesvarighed ikke øger programeffekterne.

Samlet evidens for ordinær uddannelse opdelt efter indhold/retning:

- Der er moderat evidens for, at tekniske og pædagogiske uddannelser samt uddannelser inden for sundhed, humaniora og samfundsvidenskab ikke har positive effekter.
- Der er stærk evidens for, at forberedende kurser i grundlæggende kundskaber ikke har positive effekter.
- Der er indikation for, at kurser med et erhvervsfagligt indhold ikke har positive programeffekter.

Herefter opsummeres de danske studier for sig med hensyn til samlet evidens for aktivering i ordinær uddannelse under ét. Da der kun findes seks studier, som vurderer effekterne af ordinær uddannelse opdelt efter indhold, har vi valgt at opsummere deres resultater i afsnit 5.1.3. Der er ikke fundet danske studier, der inddeler uddannelsesaktivering efter planlagt varighed.

Samlet evidens for danske studier af aktivering i ordinær uddannelse under ét:

- Der er stærk evidens for, at ordinær uddannelsesaktivering har fastholdelseeffekter.
- Der er stærk evidens for, at ordinær uddannelsesaktivering ikke har positiv programeffekt.
- Der er stærk evidens for, at programeffekten ikke er positiv på længere sigt.

Sammenholdes fastlåsning og programeffekter i danske studier fås:

- Der er moderat evidens for, at nettoeffekten af ordinær uddannelse ikke er positiv.
- Der er en indikation for, at nettoeffekten ikke er positiv på længere sigt.
- Der er moderat evidens for, at ordinær uddannelse som aktiveringsindsats giver et samfundsmæssigt tab.

Ses samlet på evidensen i både danske og internationale studier, er der stærk evidens for, at uddannelsesaktivering på mellemlang sigt har markante fastlåsningseffekter, som er større, jo længere forløbet er. Til gengæld er der modstridende viden om, hvorvidt der efterfølgende er positive programeffekter. Der er dog en tendens til, at internationale studier, der anvender en lang evalueringshorisont, finder en positiv programeffekt. Tilsvarende resultat ses ikke i danske studier.

1 Indledning

Formålet med dette studie er at sammenfatte eksisterende viden omkring effekten af brugen af ordinær uddannelse som aktivering over for ledige. Når der i oversigten refereres til ordinær uddannelse, skal dette således opfattes som en bred kategorisering af mange forskellige typer for uddannelse. Det inkluderer erhvervskompetencegivende uddannelser i det ordinære uddannelsessystem, arbejdsmarkedsuddannelser (i Danmark AMU), andre erhvervsfaglige kurser samt generelle færdighedskurser (fx it-kurser) og voksen- og efteruddannelser. Der tages udgangspunkt i effektmålinger af høj kvalitet, dvs. hvor der anvendes forskningsdesign, der er velegnet til at afdække kausale effekter, se kapitel 3. Et supplerende formål er i opdraget givet ved, at der skal inkluderes studier af lidt lavere kvalitet, som foretager effektmålinger af indsatser i Danmark. Studierne er medtaget i oversigten ud fra en formodning om, at antallet af danske højkvalitetsstudier er begrænset, og fordi disse studier muligvis indeholder flere informationer om de anvendte uddannelsesindsatser i Danmark.

Rapporten er inddelt som følger. I næste kapitel beskrives afgrænsningen af typen af indsatser yderligere samt målgruppe og effektmål. Kapitel 3 gennemgår ganske kort de mest almindelige metoder, der er anvendt til effektmålingen, og fordele og ulemper herved. I kapitel 4 beskrives litteraturoversigtens metode. Kapitel 5 indeholder søgningens resultater opdelt i hovedafsnit med danske og internationale studier og underinddelt efter analysernes typer som beskrevet i sammenfatningen. Kapitel 6 opsummerer, og kapitel 7 konkluderer.

2 Foranstaltninger, målgruppe og effektmål

2.1 Foranstaltninger

For at kunne klassificere de indsatser, der inkluderes i denne litteraturoversigt, skal det specificeres, hvad der definerer indsatser under ordinær uddannelse. I opdraget er givet til opgave at tage udgangspunkt i den danske afgrænsning fra Lov om aktiv beskæftigelsespolitik (LAB 2011). Ifølge denne lov kan uddannelsesaktivering og opkvalificering bestå af følgende:

1. Uddannelser, der har hjemmel i lov, som udbydes generelt, og som umiddelbart er rettet mod beskæftigelse på arbejdsmarkedet, jf. stk. 5.
2. Uddannelser og kurser, der ikke er omfattet af pkt. 1, samt særligt tilrettelagte projekter og uddannelsesforløb, herunder praktik under uddannelsesforløbet, danskundervisning og korte vejlednings- og afklaringsforløb.

Indeværende studie omhandler typer af tilbud, der hører under punkt 1. Det indbefatter erhvervsuddannelser samt korte, mellemlange og videregående arbejdsmarkedsuddannelser (AMU) og andre specifikt tilrettelagte erhvervsfaglige kurser såvel som HF-kurser, regne- og skrivekurser. Det indbefatter ikke uddannelse på folkeskoleniveau som almen voksenuddannelse, forberedende voksenuddannelse, gymnasial uddannelse eller specielt tilrettelagte forløb såsom kurser til ordblinde eller danskundervisning til udlændinge. Derudover inkluderes studier, der ser på kombinationer af uddannelse og andre typer af foranstaltninger (beskæftigelsesrettede, sociale eller sundhedsorienterede foranstaltninger). I internationalt perspektiv inkluderes derfor alle erhvervskompetencegivende uddannelser og kurser samt arbejdsmarkedsrettede og erhvervsfaglige kurser, men ekskluderes kurser på folkeskole eller gymnasialt niveau samt sprogundervisning for udlændinge.

Brugen af uddannelsesaktivering udgjorde i 2012 ca. 55 % af al aktivering for forsikrede ledige i Danmark fordelt på 11 % registrerede ordinære uddannelsesforløb og 44 % øvrige uddannelsesforløb (www.jobindsats.dk). Varigheden af uddannelsesforløbene er faldet støt over de senere år, både for påbegyndte og afsluttede forløb. For afsluttede forløb var varigheden i gennemsnit 10 uger i 2007, men kun 5 uger i 2012 (www.jobindsats.dk). Det er kortere end for anden form for aktivering, så beregnes aktivering i fuldtidspersoner, udgør aktivering i ordinære uddannelsesforløb 12 % og øvrige uddannelsesforløb 25 % af alle fuldtidsaktiverede i 2012. For kontanthjælpsmodtagere var kun godt 5 % af de uddannelsesaktiverede i ordinær uddannelse, mens 87 % deltager i særligt tilrettelagte forløb af over 4 ugers varighed. Forsikrede ledige deltager dermed i større omfang i ordinær uddannelse end ikke-forsikrede ledige (Det økonomiske råd/Det økonomiske råd 2012). I 2011 varede et aktiveringsforløb med ordinær uddannelse i gennemsnit 9,2 uger for forsikrede ledige og 7,9 uger for ikke-forsikrede ledige.

I forhold til udenlandske studier har det ikke været muligt at foretage en lige så nøjagtig afgrænsning af ordinær uddannelse på tværs lande. Derfor inkluderes for internationale studier alle studier, der måler effekter af kurser, som beskrives som uddannelseskurser, korte uddannelser, klasseundervisning eller erhvervsrettet uddannelse, se nærmere i metodeafsnittet.

2.2 Målgruppe

Målgruppen for foranstaltningerne i litteraturoversigten er ledige generelt, dvs. personer uden beskæftigelse, der modtager en indkomsterstattende ydelse og står til rådighed for arbejdsmarkedet.

2.3 Udfaldsmål

Oversigten fokuserer på studier, der foretager effektmålinger på beskæftigelse, selvforsørgelse, varigheden af ledighed, løn/indkomst og kvaliteten af det fundne job (målt ved varighed af efterfølgende job). I den grad, der måles på andre udfald, vil det blive nævnt.

2.4 Typer af effekter

Endelig skal der foretages en afgrænsning i forhold til typen af effekter. I litteraturen skelnes typisk mellem følgende typer af effekter af aktivering:

- **Motivationseffekten.** Effekten er målt for ledige, som har udsigt til at skulle deltage i en eller anden aktivitet, en samtale eller en form for aktivering. Effekten kan opstå, fordi de ledige ændrer adfærd og søger beskæftigelse mere aktivt, lige inden aktivering påbegyndes, fx fordi de forbinder aktivering med ubehag (kaldes også trusselseffekten). Såfremt nogle ledige ønsker at deltage i et givent kursus, kan negative motivationseffekter forekomme med mindre aktiv jobsøgeadfærd inden aktivering.
- **Fastholdelseeffekten.** Effekten måles under aktivering. Effekten kan opstå, hvis de ledige ændrer adfærd under aktivering i form af mindre søgeaktivitet, fordi de vil ønske at færdiggøre programmet, eller de har dårligere tid til at søge job (kaldes også fastholdelseeffekten). Det medfører, at de ledige vil være længere om at finde et job. Både motivations- og fastholdelseeffekten kan naturligvis have modsat fortegn, hvis ledige venter med at finde job, fordi de gerne vil deltage, eller hvis deltagelse i programmet synes unyttigt, og de derfor finder job i stedet for. I princippet kan man kun undersøge både fastholdelseeffekter (under aktivering) og programeffekter (efter aktivering, se nedenfor) af indsatserne, når man modellerer de specifikke perioder i aktivering, som fx i timing-of-events modeller. Man kan således ikke eksplicit identificere og skelne mellem disse to effekter, når man fx anvender matching metoder. Ved brug af sidstnævnte metoder fortolkes initiale negative effekter efter programstart, typisk som tegn på fastholdelseeffekter, selvom disse effekter ikke er direkte estimeret.
- **Programeffekt.** Effekten måles efter endt aktivering. Den opstår typisk, fordi de ledige øger deres kvalifikationer, hvilket sikrer, at de finder beskæftigelse hurtigere efter endt aktivering (Beskæftigelsesministeriet 2005; Sørensen 2006). Programeffekten (kaldes også opkvalificeringseffekten) kan i princippet også påvirke beskæftigelsen negativt, hvis arbejdsgivere eksempelvis opfatter tidligere deltagelse som et negativt signal, eller hvis der opstår negative peer-effekter ved, at mange lavt motiverede arbejdsløse demotiverer hinanden (Pilegaard & Andersen 2012). Endelig kan en negativ programeffekt opstå, hvis den ledige øger sine jobkrav som følge af en opfattet opkvalificering. Som for fastlåsningseffekten gælder det, at programeffekten kun kan estimeres direkte ved hjælp af varighedsmodeller, men ikke med matching, men at positive effekter efter initiale negative effekter typisk tolkes som en programeffekt.

I tillæg til disse individeffekter kan der opstå indirekte markedseffekter. Et eksempel er ligevægtseffekter, hvor arbejdsmarkedsprogrammet påvirker det generelle lønniveau. Aktivering medvirker generelt til at øge udbuddet af arbejdskraft, hvilket under fleksibel løndannelse vil føre til lavere vækst i lønnen, der igen øger efterspørgslen efter arbejdskraft. Til gengæld kan en succesfuld arbejdsmarkedspolitik indebære, at virksomhederne hurtigere får besat deres stillinger, hvilket reducerer ansættelsesomkostningerne. Dette vil øge efterspørgslen efter arbejdskraft og dermed både have positiv effekt på beskæftigelsen og lønnen.

Størstedelen af studier inddraget i oversigten analyserer program- og fastlåsningseffekten, og der er næsten aldrig fokus på motivations- og markedseffekter. Den primære årsag her til er formentlig, at de er teknisk svære at estimere. Vi har kun identificeret ét dansk studie, som tager motivationseffekten med i analysen (Rosholm & Svarer 2008), og tre internationale studier, som inkluderer markedseffekter (Ferracci m.fl. 2010, Hagen 2003, Det økonomiske råd/Det økonomiske råd 2012).

3 Studiernes metode

I dette kapitel kommenteres kort på de metoder, der anvendes til at identificere effekterne af ordinær uddannelse. Hvis man vil måle effekten af en indsats for de ledige, der har været udsat for indsatsen (indsatsgruppen), er det helt afgørende at kunne identificere en gruppe af individer, der til forveksling ligner indsatsgruppen (kontrolgruppen). Og det er lettere sagt end gjort. Mennesker i indsats- og kontrolgruppen kan være forskellige med hensyn til både observerbare og ikke-observerbare karakteristika. Dette kaldes selektionsproblemet.

3.1 Generelle metoder

De metoder, der typisk anvendes til at løse selektionsproblematikken, og som også er anvendt i de fleste af studierne i denne oversigt, er primært følgende:

1. Lodtrækningsforsøg
2. Kontrol for observerede forskelle fx ved hjælp af matching eller regression
3. Kontrol for uobserverede forskelle ved hjælp af statistiske metoder såsom fixed effekt, difference-in-difference, instrument-variabel (IV), regression discontinuity design og timing-of-events.

Forskellige metoder gør brug af forskellige betingelser for at identificere en kausal effekt. Resultater baseret på lodtrækningsforsøg og eksperimenter rangerer som "guld standard" på området, da de nødvendige antagelser i konstruktionen af det kontrafaktiske udfald opfattes som mindst kritiske. Der er dog en række problemer med no-shows, drop-outs og cross-overs, som diskuteres af blandt andre Heckman m.fl. (1998), Heckman m.fl. (2000) og Rosholm & Skipper (2010). Analyser, som baseres på register- eller spørgeskemadata, benytter sig af et helt batteri af metoder, hvoraf nogle af de mest benyttede er regression, matching, fixed effekt, difference-in-difference, instrument-variabel (IV), regression discontinuity design og timing-of-events. Matching og regression kontrollerer for observerede karakteristika og forudsætter således, at alle årsager til selektion er observeret. Derimod kan metoderne timing-of-events og difference-in-difference fx kontrollere for nogle årsager til selektion, hvor selektionskilden ikke er observeret. Det kan de ved at anvende andre antagelser, som det kommer for vidt at komme ind på her.

3.2 Vurdering af studiernes kvalitet

I indeværende oversigt er der foretaget en kvalitetsvurdering af hvert enkelt studie i forhold til den anvendte metodes generelle brugbarhed. Hvorvidt en given metode er relevant, vil bero på den givne indsatstype, udvælgelsen af deltagere og på de observerbare karakteristika, der er til rådighed. Derudover kommenteres specifikt på de danske studier, der ikke opfylder gængse metodekrav, men alligevel er medtaget i oversigten. Nogle af de metode-mæssige overvejelser, der er gjort i forbindelse med kvalitetsvurderingen af studierne, nævnes i det følgende.

En række danske studier anvender før-efter-evalueringer for deltagerne uden nogen kontrolgruppe. En særlig afart heraf er den såkaldte fixed effekt metode. Disse vil have tendens til at give for positive resultater. Det skyldes, at deltagerne pr. definition er mere ledige inden indsatsen end efter, hvor mange vil finde beskæftigelse også uden indsatsen. Dette forstærkes, såfremt der sker en selektion ind i aktivering, hvor mange deltagere har

særlig dårlig arbejdsmarkedstilknytning og dermed har været medvirkende årsag til deltagelse i aktivering.

En specifik problemstilling for flere af de inkluderede studier er, at indsatsen, der evalueres effekt af, i flere lande (som Danmark og Tyskland) ofte er obligatorisk i den forstand, at *alle* ledige vil modtage den, såfremt de er ledige længe nok. Dette er et dynamisk evalueringssproblem, der ikke er fundet entydige løsninger på. Det diskuteres blandt andet i Frederiksson & Johansson (2008). En tilgang til det dynamiske evalueringssproblem er at definere modtagelse af en indsats som en given indsats inden for et givent tidsrum. Det vil sige, at der er ledige i kontrolgruppen, som modtager samme indsats, blot på et senere tidspunkt (fx Biewen m.fl. 2007), hvilket studier af Sianesi var blandt de første til at påpege (Sianesi 2004). Det dynamiske selektionsproblem søges dermed løst ved at ændre den effekt, der estimeres. Det vil *ikke* være en valid strategi at ekskludere ledige, der modtager indsatsen, fra kontrolgruppen, da de kan være udvalgt på baggrund af forhold, som har betydning for, om de kommer i beskæftigelse. En række studier, primært studier der anvender matching som metode, løser problemet ved at simulere en startdato for ledige i kontrolgruppen (fx Lechner & Wunsch 2008; 2009). Frederiksson & Johansson (2008) og Biewen m.fl. (2012) argumenterer for, at denne metode kan give anledning til en negativ skævhed i estimererne for effekten af indsatsen – særligt i lande, hvor alle potentielt aktiveres på et eller andet tidspunkt.

4 Metode

Dette kapitel beskriver litteraturoversigtens metode i forhold til afgrænsning af foranstaltninger, kvalitetskrav i effektmålingen, litteratursøgningskilder og -termer samt behandlingen af søgeresultater.

4.1 Foranstaltninger

Et problem i forhold til projektet er, at der ofte ikke findes tilstrækkeligt med informationer til at vurdere, om en given foranstaltning bør indgå i litteraturoversigten. For eksempel kan der mangle information om, hvorvidt en uddannelse er ordinær (dvs. har hjemmel i lov og udbydes generelt), eller fx om opkvalificering foregår på en arbejdsplads. I mange tilfælde klassificeres uddannelsesaktivering som en samlet kategori, der dækker over vidt forskellige aktiviteter fra kortvarige jobsøgningskurser til langvarige uddannelsesforløb. Denne usikkerhed i forhold til, hvilken type foranstaltning et givent studie evaluerer, er endnu mere udtalt, når det kommer til internationale studier med andre typer tilbud og inddelinger af disse.

Der er tendens til, at den eksisterende kvantitative litteratur rubricerer de aktive beskæftigelsesforanstaltninger i grupper, der er for brede til, at det kan vurderes, om de falder indenfor ordinær uddannelse. En typisk gruppering kan fx findes i Card m.fl. (2009), der i deres oversigtsartikel rubricerer aktive foranstaltninger i grupperne:

1. Uddannelse eller jobtræning
2. Jobsøgning
3. Løntilskud i private virksomheder
4. Løntilskud i offentlige virksomheder.

En tilsvarende, men lidt mere forfinet inddeling, anvendes i Kluge (2010).

Alle studier, hvoraf det eksplicit fremgår, at indsatsen er en ordinær eller erhvervsfaglig (vocational) uddannelse, er inkluderet. Det gælder fx aktivering på AMU-kurser, deltagelse i almen uddannelse, eller hvor det fremgår, at en bestemt uddannelsesgrad modtages. Denne sortering gælder både danske og internationale studier.

4.2 Kvalitet af effektmålinger

Litteraturoversigten baseres på danske og internationale studier. De studier, der udvælges, skal være karakteriseret ved at bygge på veldokumenterede kvantitative undersøgelser, hvor man med en rimelig sikkerhed kan sige, at det, der afdækkes, er en kausal sammenhæng. Minimumskriteriet er derfor, at der enten er tale om et eksperimentelt eller et ikke-eksperimentelt design, hvor identifikationen af den kausale sammenhæng er godt gjort. Der inkluderes desuden danske kvantitative studier af relevante indsatser, hvor en effekt ikke med rette kan siges at være målt. Det vil sige, at der enten ikke har været en kontrolgruppe, eller der på anden vis ikke er argumenteret for, at der er taget højde for forskelle mellem dem, der modtager foranstaltningen, og dem der ikke gør. Det inkluderer studier, der ikke er publiceret i tidsskrifter eller ved universiteter, men fx udredninger fra offentlige institutioner eller konsulentfirmaer. Årsagen hertil er, dels at antallet af danske effektstudier er begrænset, dels at det fra Arbejdsmarkedsstyrelsens side har været ønsket også at

opdrive studier, der kommer i dybden med beskrivelsen af specifikke indsatser, som ikke opgøres i fx administrative registerdata.

Der inkluderes studier skrevet på engelsk, dansk, norsk eller svensk, der enten er offentliggjort i anerkendte peer-reviewed tidskrifter eller som arbejdspapirer publiceret i anerkendte working paper-serier (fx IZA, NBER), i anerkendte konferencer (fx SOLE, EALE, EEA) eller som del af universiteters working paper-serier.

4.3 Litteratursøgning

Litteratursøgningen til dette projekt er speciel på den måde, at der allerede ved projektstart er viden om ganske mange studier, der er relevante for projektet. Dels indsamles alle studier, der allerede er indrapporteret i jobeffekter.dk som studier af ordinær uddannelse, dels indsamles studier der indgår i oversigter af Pilegaard & Andersen (2012) og Svarer & Rosholm (2012). Endelig har KORA identificeret en række studier, der relevante for dette projekt, ved gennemgang af litteratur til et andet review (fx Arendt, kommende udg.). Alle disse studier gennemgås igen, og det undersøges, om der her er refererede artikler, som endnu ikke er indsamlet.

Denne første litteraturindsamling suppleres ved at i) søge i online databaserne Econlit, Social Science Abstracts, Sociological Abstracts, Repec, IZA, NBER, Forskningsdatabase, Inomics, ii) gennemgå referencer i fundne studier, iii) gennemgå review, og iv) søge i Google efter dansk litteratur der ikke er publiceret i tidsskrifter eller ved universiteter.

Som udgangspunkt foreslås en kombination af et søgeord fra hver af følgende grupperinger anvendt:

- a) "ledige", "dagpenge", "kontanthjælp", "aktivering", "aktiv indsats" eller "aktiv arbejdsmarkedspolitik"
- b) "effekt" eller "evaluering"
- c) "ordinær uddannelse", "uddannelse", "erhvervsfaglig", "arbejdsmarkedsuddannelse", "AMU", "opkvalificering", "human kapital", "kompetencegivende"

For søgning af engelsksproget litteratur er følgende søgetermer anvendt:

- a) "unemployed", "social benefit", "active labour market policy", eller "ALMP", eller "activation"
- b) "impact", eller "effect", "program evaluation", eller "treatment effects evaluation"
- c) "skill upgrading", "preparatory", "training", "class-room", "human capital", "vocational", "upgrading", "qualifying", "retraining", "general training", "public sponsored training".

4.4 Resultater af søgning

De hits, der findes ved søgningen, er indsamlet, og titel og abstract er læst. I tilfælde af tvivl om, hvorvidt studiet skal inkluderes, er yderligere afsnit læst. Ved søgning i Google er søgetermer ændret, såfremt der fremkom mere end 1.000 hits. Herefter er den korte beskrivelse i Google læst, og der er klikket ind på de relevante. Følgende review er gennemgået for at se, om der skulle være manglende studier: Card, Kluve & Weber (2010); Kluve (2010); Rosholm & Svarer (2012). Resultatet af forskellige trin i søgningen er beskrevet i tabel 4.1.

Tabel 4.1 Resultater af litteratursøgning

Søgemaskine	Udvalgt	Inkluderet til gennemsyn
Econlit, Social Science Abstracts, Sociological Abstracts, Forskningsdatabase, Inomics	35	14
Repec	12	7
NBER	9	0
IZA	33	13
SOLE, EALE, EEA, AIEL konferencer	20	5
Google	22	19
Referencer+ review	81	38
Total	212	96

Af de 96 inkluderede studier blev 18 ekskluderet igen ved nærmere gennemlæsning, fx fordi studierne omhandlede ikke-OECD lande (fx Nivorozhkin 2005; Nivorozhkin A. & Nivorozhkin E. 2005; Attanasio, Kugler & Meghir 2011), privatisering af uddannelsesaktivering (Laun & Thoursie 2012), intensificering af arbejdsmarkedsindsatser (Blasco & Rosholm 2011), eller fordi de kun evaluerede effekten af uddannelse før 1994 (fx Lechner 1999) eller på anden vis ikke faldt ind under de valgte indsatser. Derfor er i alt 78 studier inkluderet i denne litteraturoversigt: 20 danske og 58 udenlandske.

4.5 Afrapportering af resultater

Afrapporteringen inddeles efter danske og internationale studier og analyser, som vurderer hele spektret af uddannelsesaktivering som en samlet kategori, og studier som anvender en mere detaljeret opdeling af uddannelsesstyper efter deres varighed og/eller indhold. Under hver gruppe kommenteres, om der er specifikke resultater for specifikke effektmål, forskellige grupper af ledige (fx forsikrede og ikke-forsikrede), mellemlange eller langsigtede effekter og i kombination med andre indsatser.

Graden af evidens sammenfattes efter Arbejdsmarkedsstyrelsens evidenshierarki, jf. tabel 4.2. Det understreges dog, at den endelige vurdering vil blive foretaget på baggrund af forfatterens overordnede helhedsindtryk.

Tabel 4.2 Arbejdsmarkedsstyrelsens videnshierarki

Overordnet vidensniveau	Detaljeret vidensniveau	Kriterier
Evidens	Stærk evidens	En overvægt på tre eller flere studier med høj kvalitet og/eller et forskningsbaseret review viser resultater, der går i samme retning.
	Moderat evidens	En overvægt på to studier af høj kvalitet viser resultater, der går i samme retning.
Indikation	Indikation	En overvægt på et studie af høj kvalitet eller flere studier med begrænset kvalitet viser resultater, der går i samme retning.
Ingen viden/effekt	Modstridende viden	Studier viser resultater, der går i forskellig retning. Ingen overvægt.
	Ingen viden	Ingen eller få studier med begrænset kvalitet viser resultater. Ingen overvægt.

Der kan anvendes forskellige metoder til at syntetisere resultaterne i en litteraturoversigt. Den "gyldne" standard vil inden for fx den sundhedsvidenskabelige litteratur være en meta-analyse. Givet at der er relativt få studier i denne litteraturoversigt, og at disse er baseret på forskellige forskningsdesign af vidt forskellig kvalitet, vil dette ikke nødvendigvis være det bedste valg her. Derfor gives en narrativ syntetisering. Dette suppleres med et forsøg på en mere kvantitativ opgørelse af resultaterne. I opdraget til litteraturoversigten er der henvist til et evidenshierarki, der arbejdes med i Arbejdsmarkedsstyrelsen. Det er beskrevet i tabel 4.2. Man kan diskutere brugen af subjektive termer som moderat og stærk evidens. Ikke desto mindre giver ovenstående tabel en gennemskuelig ramme for, hvornår termene anvendes, og tager højde for, at studier af god og mindre god kvalitet skal vægtes forskelligt. Det skal nævnes, at ved opgørelsen af, om der fx forekommer "en overvægt på tre studier, der peger i samme retning", vurderes positive effekter op imod ikke-positive (og ikke mod negative eller nul-effekter for sig) henholdsvis negative mod ikke-negative. Endelig vil resultater opgjort for delpopulationer i samme studie tælles som selvstændige resultater, da resultaterne for forskellige delpopulationer kan være modsatrettede og dermed ikke kan opgøres som et samlet resultat for studiet. Evidenshierarkiet anvendes i første omgang på resultater for varighed af ledighed eller overgang til beskæftigelse, mens andre udfaldsmål som løn, offentlig forsørgelse eller varighed af efterfølgende beskæftigelse nævnes i det omfang, de er undersøgt. Evidenshierarkiet er ikke en facitliste, men et understøttende værktøj, og i den samlede vurdering vil individuelle skøn foretages af forfatteren, hvor der fx kan tages højde for antal resultater fra samme studie eller yderligere kvalitetsvurderinger end den grove inddeling i høj eller lav kvalitet.

5 Resultater

I dette kapitel præsenteres oversigter over resultaterne fra de inkluderede studier. Først præsenteres de danske studier, dernæst de internationale. Resultaterne er underinddelt efter studier, der vurderer uddannelsesaktivering som en samlet kategori, og studier der tillader en mere detaljeret opdeling af uddannelsesstyper efter deres retning/indhold eller planlagt varighed.

Resultaterne rubriceres alfabetisk i tabeller, og effekterne rapporteres som enten positive (+), negative (-) eller ingen effekt (0). Positiv effekt refererer her til en signifikant effekt, der er gavnlige, dvs. den fx mindsker ledighedsvarighed og offentlig overførselsgrad eller fx øger beskæftigelse, løn eller varigheden af efterfølgende job. Medmindre andet er anført, er nævnte positive og negative resultater signifikante på mindst 5 %-niveau.

Der opsummeres evidens opgjort efter resultater for især beskæftigelse som effektmål. Det opgøres så vidt muligt i en samlet vurdering på tværs af målgrupper og deres demografiske karakteristika (køn, alder, uddannelsesniveau) efterfulgt af resultater opdelt på forsikringsstatus⁴ for unge og sygemeldte ledige samt effekter målt på mellemlang eller lang sigt. Mellemlang sigt defineres her som effekter målt 1-3 år efter indsatsens påbegyndelse og lang sigt for effekter udover 3 år. Derudover nævnes resultater for andre effektmål end beskæftigelse (som fx ledighedsvarighed og løn) samt andre potentielt udsatte grupper med indvandrerstatus. Efter opsummeringen gennemgås de enkelte studier.

5.1 Danske studier

5.1.1 Design og indsatstyper

En oversigt over de 20 inkluderede danske studier ses i appendikstabel A1. Her ses indsatstype, data, periode, antal observationer, effektmål, metode, og om studiet er publiceret i et peer-reviewed tidsskrift.

Det bemærkes, at kun seks af de danske studier er publiceret i peer-reviewed tidsskrifter (Clausen m.fl. 2009; Jespersen, Munch & Skipper 2008; Munch & Skipper 2008; Rosholm & Skipper 2008; Rosholm & Svarer 2008; Staghøj, Svarer & Rosholm 2010). Ud over disse vurderes det, at ti andre har høj kvalitet på niveau med de internationale studier (Arbejdsmarkedskommissionen 2008; Christensen & Jakobsen 2009; Det økonomiske råd Det økonomiske råd 2007, 2012; Bach, Datta Gupta & Høgelund 2007; Høgelund & Holm 2002; Jespersen, Jacobsen & Bøge 2006; Kjærsgaard 2009; Lauzadyte 2008; Lauzadyte & Rosholm 2008), og disse er formentlig ikke publiceret, da nogle af dem er på dansk, og andre er relativt nye. Disse studier er markeret i de efterfølgende tabeller som højkvalitetsstudier. Alle studier af høj kvalitet anvender metoder, der også ses anvendt i den internationale litteratur, nemlig timing-of-events varighedsanalyse (Arbejdsmarkedskommissionen 2008; Clausen m.fl. 2009; Det økonomiske råd Det økonomiske råd 2012; Kjærsgaard 2009; Lauzadyte 2008; Lauzadyte & Rosholm 2008; Munch & Skipper 2008; Rosholm & Svarer 2008; Staghøj, Svarer & Rosholm 2010), matching (Christensen & Jakobsen 2009; Det økonomiske råd 2007; Jespersen, Munch & Skipper 2008; Jespersen, Højbjerg & Bøge 2006), instrument variabel metode (Bach, Datta Gupta & Høgelund 2007; Rosholm & Skipper 2009) samt med competing-risks varighedsmodeller (Høgelund & Holm 2002).

⁴ Forsikrede opgøres typisk på baggrund af ydelse (og ikke A-kasse medlemskab) og er derfor lig dagpengemodtagere, mens ikke-forsikrede er kontanthjælpsmodtagere.

Af de resterende fire danske studier anvender to før-efter-målinger for deltagerne (Beskæftigelsesministeriet 2005; Hansen, Juul & Jakobsen 2005), hvilket som nævnt i afsnittet om studiernes metoder kan give for positive resultater. Disse medtages i oversigten over effektstudier, men kategoriseres på grund af den formodede positive skævhed ikke som værende af høj kvalitet. Endelig ser to af de danske studier på effekten af afsluttet aktivering i stedet for påbegyndt aktivering og anvender fixed effekt metoden (Graversen & Weise 2001; Langager 1997). Det førstnævnte aspekt giver yderligere kilde til selektion, mens det andet indebærer positiv skævhed som i tilfældet af før-efter-målinger. Studierne er alligevel medtaget i oversigten, enten fordi effekterne af uddannelsesaktivering belyses over en relativt lang undersøgelsehorisont (Hansen, Juul & Jakobsen 2005), eller fordi det er valgt at opdele aktiveringsforløbene i relativt detaljeret kategorier, hvor der skelnes mellem forskellige uddannelses typer (Beskæftigelsesministeriet 2005; Graversen & Weise 2001; Langager 1997).

Det er her væsentligt at bemærke, at det for de fleste danske studier ikke konkret fremgår, hvilke uddannelsesforløb de ledige har fulgt. Det er således ikke muligt at foretage en opsummering af resultater for en snæver gruppe af uddannelsesforløb (Rosholm & Svarer 2012). De datasæt, der generelt er anvendt, tillader ikke en detaljeret opdeling af uddannelses typer, og det må erindres, at ordinær uddannelse eller uddannelsesaktivering som en samlet kategori dækker over mange forskellige former for uddannelse.

Det er også vigtigt at understrege, at mange danske undersøgelser er baseret på relativt kortsigtede observationsperioder efter uddannelsens påbegyndelse (under 3 år). En relativt kort evalueringshorisont kan være et problem, da uddannelse er en mere langsigtet strategi. Det vil bevirke, at de samlede effekter af uddannelsesaktivering formentlig underestimeres.

5.1.2 Ordinær uddannelse som samlet kategori

I dette underafsnit præsenteres resultaterne af studier, som vurderer effekterne af ordinær uddannelse som en samlet kategori. To studier skelner ikke mellem korte vejlednings- og afklaringsforløb, ordinær uddannelse og særligt tilrettelagt uddannelse (Det økonomiske råd 2007, 2012). Et enkelt studie belyser effekter af uddannelsesaktivering rettet mod indvandrere for sig, og når uddannelsesaktivering kombineres med danskundervisning (Clausen m.fl. 2009). Resten af studierne definerer interventionen som deltagelse i et af følgende uddannelsesforløb: erhvervsrettede uddannelser såsom AMU-kurser og diplomuddannelser og uddannelse i det generelle uddannelsessystem såsom i VUC-regi og videregående uddannelser. Endvidere vurderer et studie ordinær uddannelse som både en samlet kategori og anvender en detaljeret opdeling af uddannelses typer (Christensen & Jacobsen 2009). Vi har inddraget dette studie både i dette og det efterfølgende afsnit.

Table 5.1 Resultater for ordinær uddannelse

Studie	Målgruppe	Udfald	Resultat	Lang horisont	Høj kvalitet
Clausen et al. (2009)	Indvandrere	Selvforsørgelse	0	Nej	Ja
	Ikke-forsikrede indvandrere		0		
Christensen & Jacobsen (2009)	Forsikrede	Beskæftigelse	- (0, efter 2 år)	Ja	Ja
		Løn	- (0, efter 2 år)		
Det økonomiske råd (2007)	Forsikrede og ikke-forsikrede	Beskæftigelse	- (0, efter 5 år)	Ja	Ja
		Løn	- (0, efter 5 år)		
Det økonomiske råd (2012)	Forsikrede	Ledighedsvarighed	+ (i højkonjunktur) ^{a)} ; - (i lavkonjunktur) ^{b)} +	Ja	Ja
	Ikke-forsikrede				
	Forsikrede og ikke-forsikrede	Bruttoledighedsniveau	+		
Bach, Datta Gupta & Høgelund (2007)	Sygemeldt lønmodtager	Beskæftigelse	0	Nej	Ja
Høgelund & Holm (2002)	Sygemeldt lønmodtager	Ledighedsvarighed	0	Ja	Ja
Jespersen, Munch & Skipper (2008)	Forsikrede	Beskæftigelse	- (0, efter 4 år)	Ja	Ja
		Indtjening	- (0, efter 4 år)		
Jespersen, Højbjerg & Bøge (2006)	Forsikrede	Beskæftigelse	- (+, efter 4 år)	Ja	Ja
		Løn	- (+, efter 2 år)		
Kjærsgaard (2009)	Forsikrede	Ledighedsvarighed	-	Nej	Ja
Lauzadyte (2008)	Forsikrede	Ledighedsvarighed	-	Nej	Ja
Lauzadyte & Rosholm (2008)	Forsikrede	Ledighedsvarighed	-	Nej	Ja
Munch & Skipper (2008)	Forsikrede	Beskæftigelse	-	Ja	Ja
Rosholm & Svarer (2008)	Forsikrede	Ledighedsvarighed	+	Nej	Ja
Rosholm & Skipper (2009)	Forsikrede	Beskæftigelse	0	Nej	Ja
		Løn	0		
		Beskæftigelse	-		
		Løn	-		
		Offentlig overførsel	-		
Staghøj, Svarer & Rosholm (2010)	Forsikrede	Ledighedsvarighed	-	Ja	Ja

Noter: ^{a)} i højkonjunktur (2005-2007), ^{b)} i lavkonjunktur (2009-2011).

Resultatet er angivet ud fra, om effekten er positiv i forhold til fx at reducere varighed af ledighed, øge beskæftigelse, løn eller selvforsørgelse, og vice versa for negativ effekt. Effekter, der ikke er signifikante på 5 %-niveau, er angivet med 0.

Samlet evidens

Evidens under og efter aktivering:

- Der er stærk evidens for, at uddannelse har en fastholdelseeffekt. Det understøttes af alle 15 studier.

- Der er stærk evidens for, at uddannelsesaktivering ikke har en positiv programeffekt. Fem studier understøtter en negativ effekt i hele evalueringsperioden, syv understøtter højst en nul-effekt, mens tre studier understøtter en positiv effekt på et givent tidspunkt. Et studie anvender dog en metode (matching med simuleret startdato for kontrolgruppen), der muligvis giver for negativ skævhed i effektmål (Jespersen, Munch & Skipper 2008). Da studiet er publiceret, er det usikkert, hvordan denne skævhed skal vægtes. Tre danske studier anvender en relativt begrænset evalueringstidshorisont under 1 år (Lauzadyte 2008; Lauzadyte & Rosholm 2008; Bach m.fl. 2007).
- Der er moderat evidens for, at uddannelsesaktivering ikke har en positiv programeffekt på længere sigt. Blandt de otte studier, som anvender en relativt lang evalueringshorisont (over 3 år), peger tre på en positiv programeffekt (Det økonomiske råd 2012; Staghøj 2010; Jespersen, Højbjerg & Bøge 2006). Blandt disse beregner kun ét studie nettoeffekten, og den er signifikant positiv (Det økonomiske råd 2012).

Samlet evidens:

- Der er moderat evidens for, at nettoeffekten (de samlede fastlåsnings- og programeffekter) ikke er positiv. Det er baseret på seks studier, hvor nettoeffekten beregnes. I fire studier findes, at nettoeffekten er negativ eller ikke er signifikant forskellig fra nul (Høgelund & Holm 2002; Jespersen m.fl. 2008; Lauzadyte 2008; Lauzadyte & Rosholm 2008). Et studie (Rosholm & Svarer 2008), som inddrager motivationseffekten i analysen, og et studie på kommunalt niveau (Det økonomiske råd 2012), finder en positiv nettoeffekt.
- Der er moderat evidens for, at ordinær uddannelse som aktiveringsindsats giver et samfundsmæssigt tab. Det er understøttet af to cost-benefit analyser (Jespersen m.fl. 2008; Det økonomiske råd 2007).

Det understreges, at studier med positive nettoeffekter godt kan give et samfundsøkonomisk tab. Derudover tilføjes, at selvom det selvsagt kan være vanskeligt at vurdere, om nettoeffekten er positiv, hvis den ikke beregnes, er der en række studier, hvor den estimerede effekt aldrig er positiv. I sådanne tilfælde virker det rimeligt at sige, at nettoeffekten ikke er positiv. De studier, hvor der er positive programeffekter, men hvor nettoeffekten ikke er beregnet, kan klassificeres i en separat kategori: manglende viden. På baggrund af en sådan optælling af evidens findes:

- Der er stærk evidens for, at nettoeffekten af uddannelsesaktivering ikke er positiv.

I den forbindelse er det værd at understrege, at langt størstedelen af studierne er foretaget over en relativt lang tidshorisont og med beskæftigelse eller løn som udfald, således at potentielle programeffekter på beskæftigelsen efter endt ledighedsforløb burde manifestere sig.

Ses på samlet evidens for specifikke grupper af ledige fås følgende:

- Der er modstridende viden om effekten af ordinær uddannelse for ikke-forsikrede ledige. Det er baseret på et høj kvalitetsstudie, som finder en nul-effekt for ikke-forsikrede indvandrere, og et enkelt høj kvalitetsstudie der viser en positiv effekt.
- Der er moderat evidens for, at uddannelsesaktivering ikke er virkningsfuld for ledige personer med helbredsproblemer. To høj kvalitetsstudier viser, at uddannelsesaktivering ikke får sygemeldte individer hurtigere i ordinær beskæftigelse.
- Der er indikation for, at effekterne af uddannelsesaktivering er forskellige på tværs af køn. To høj kvalitetsstudier viser, at uddannelsesaktivering har relativt mindre negative effekter for kvinder (Kjærsgaard 2009; Munch & Skipper 2008). Et høj kvalitetsstudie

finder i stedet, at resultaterne er ens for mænd og kvinder (Lauzadyte & Rosholm 2008).

- Der er modstridende viden om effekterne på tværs af de lediges uddannelsesniveau. To højkvalitetsstudier viser, at uddannelsesaktivering er mindre effektiv for deltagere med gymnasial og videregående uddannelse end for andre deltagere (Det økonomiske råd 2007; Kjærsgaard 2009). To højkvalitetsstudier støtter i stedet evidens for, at resultaterne er homogene på tværs af uddannelsesniveauer (Munch & Skipper 2008; Staghøj, Svarer & Rosholm 2010).
- Der er modstridende viden om, hvorvidt effekterne afhænger af alder. Et højkvalitetsstudie viser, at uddannelsesaktivering er mere virkningsfuld for ledige over 50 år (Munch & Skipper 2008). Et andet studie finder det modsatte (Staghøj m.fl. 2010).
- Der er moderat evidens for, at ordinær uddannelse er mindre effektiv, når den lokale arbejdsløshed er højere på tidspunktet for påbegyndt aktivering. To studier (Staghøj m.fl. 2010; Lauzadyte & Rosholm 2008) finder, at fastlåsnings- (program-) effekten er lavere (højere), når den lokale arbejdsløshed er højere.
- Der er en indikation for, at nettoeffekten af ordinær uddannelse er større under en højkonjunktur. Det er baseret på ét studie (Det økonomiske råd 2012).

De enkelte studier

Dette afsnit indeholder en opsummering af de enkelte studier. Opsummeringen indeholder mere specifikke detaljer omkring stikprøve og metoder og kan springes over, såfremt man kun er interesseret i samlet evidens.

Clausen m.fl. (2009) undersøger, hvilken effekt et 3-årigt integrationsprogram har på, hvor lang tid der går, inden nyankomne flygtninge og indvandrere bliver selvforsørgende. Programmet består mest af de sædvanlige aktive indsatser til ledige, blandt andet uddannelsesaktivering kombineret med danskundervisning til indvandrere. Analysen er baseret på administrative data, og stikprøven omfatter ca. 22.000 indvandrere mellem 16 og 64 år, som har fået opholdstilladelse i løbet af perioden 2000-2002. Omkring 1.400 individer deltager i uddannelsesaktivering. Datasættet giver mulighed for at følge disse individer op til 3 år. På baggrund af en timing-of-events varighedsmodel findes, at uddannelsesaktivering ikke har en signifikant effekt på den forventede varighed af ledighedsperioden, der starter, den dag flygtningene og indvandrerne ankommer til Danmark. Specifikt viser analysen, at deltagelse i uddannelsesaktivering øger varigheden fra tid for opholdstilladelse til selvforsørgelse med 6-8 uger på grund af en fastholdelseeffekt, og at der ingen programeffekt er i en periode op til 2 år efter programstart. Christensen & Jacobsen (2009) præsenteres i afsnit 5.1.3.

Det økonomiske råd (2007) analyserer både fastholdelses- og programeffekten af aktivering på beskæftigelse og løn. Analysen bygger på registerbaserede forløbshistorier for individer mellem 18 og 50 år, som var ledige i første uge af 2001. Effekterne beregnes for fire aktiveringstyper, privat og offentlig jobtræning, uddannelse og anden aktivering. Deltagerne i de fire aktiveringstyper er meget forskellige med hensyn til baggrundskarakteristika. Flertallet af deltagerne i uddannelsesaktivering er individer med en videregående uddannelse. Der anvendes en matching metode for at beregne effekterne af uddannelse ved at sammenligne ledige, som tager indsatsen, med ledige som ikke deltager i aktivering. Der anvendes en metode, hvor de ikke-aktiverede får tildelt et tilfældigt hypotetisk aktiveringspunkt ud fra en fordeling af startdatoerne af aktivering for de aktiverede. Som nævnt kan denne metode give for negative resultater. Ledige i første uge af 2001, som senere deltager i uddannelse, har i alle 5 år efter starten af deres aktiveringsforløb en lavere sandsynlighed for at komme i beskæftigelse end ledige, som ikke deltager i aktivering. Effekterne bliver dog mindre negative med tiden og er ikke signifikante i de sidste 2 år af

observationsperioden. Det negative resultat kan udover en initial fastholdelseeffekt blandt andet skyldes, at de aktiverede bliver mere kræsne, dvs. de kun søger de job, hvor de har mulighed for at bruge de opnåede kvalifikationer. Rapporten forklarer også, at der i den målte periode er en tendens til at tilskrive uddannelsesaktivering til de ledige, der har mindst gavn af det, dvs. ledige med en videregående uddannelse. Deltagere med faglært eller videregående uddannelse har faktisk endnu mindre beskæftigelseeffekter end deltagere med anden uddannelsesbaggrund. Analysen med lønindkomst som udfald bekræfter denne opdeling af resultater på tværs af uddannelsesniveauer. Endvidere konkluderes det, at der er en positiv motivationseffekt af aktivering, men det rapporteres ikke, om denne effekt er stor nok til at modsvare de negative effekter af uddannelsesaktivering.

Det økonomiske råd (2012). I 2012 udvider Det økonomiske råd den tidligere rapport for at undersøge, om der er variationer i effekterne hen over konjunkturforløbet. Analysen er baseret på en timing-of-events varighedsmodel, hvor det undersøges, om vejledning og uddannelse påvirker de lediges afgangsrate fra ledighed til beskæftigelse under og efter aktivering, dvs. modellen både identificerer fastholdelses- og programeffekt. Disse effekter beregnes til et samlet resultat for effekten på ledighedslængden med en tidshorizont på 3 år. Motivationseffekten er udeladt, idet den er teknisk svær at estimere. Der skelnes ikke mellem korte vejlednings- og afklaringsforløb, ordinær uddannelse og særligt tilrettelagt uddannelse. I analysen er medtaget både arbejdsmarkedsparate, ikke-arbejdsmarkedsparate og ufaglærte ledige. Ved brug af forløbsdatabasen DREAM samt danske registre findes, at der i både højkonjunktur (2005-2007) og lavkonjunktur (2009-2011) er en signifikant fastholdelseeffekt, som svarer til -29 procentpoint. Det betyder, at sandsynligheden for overgå til beskæftigelse reduceres med 29 procentpoint, mens de ledige deltager i vejledning og uddannelse. I højkonjunktoren har vejledning og uddannelse en positiv programeffekt, især 13 uger efter indsatsen påbegyndes. Samlet set forkorter vejledning og uddannelse ledighedsvarigheden med ca. 10 uger i gennemsnit. Vejledning og uddannelse forlænger i stedet tiden i ledighed med 7 uger i lavkonjunktur, fordi programeffekten er negativ, især 13 uger efter indsatsen påbegyndes. Når der fokuseres på ikke-arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere, viser analysen, at vejledning og uddannelse samlet set har en positiv effekt på afgang til beskæftigelse både i høj- og lavkonjunktoren, hvilket resulterer i, at indsatsen i gennemsnit forkorter ledighedsforløbene for ikke-arbejdsmarkedsparate ledige med omtrent 2 og 3 uger i henholdsvis lav- og højkonjunktoren. For ufaglærte ledige bidrager vejledning og uddannelse til at forkorte tiden i ledighed med 10 uger i højkonjunktoren, men forlænger ledighedsperioden med 4 uger i lavkonjunktur. Studiet præsenterer også en aggregeret analyse af effekterne af uddannelsesaktivering på bruttoledighedsniveauet på tværs af kommuner, som medtager eksternaliteter på arbejdsmarkedet og viser effekter i økonomien som helhed. Uddannelsesaktivering udviser i disse analyser en mindre effekt på ledighedsniveauet end de virksomhedsrettede tiltag, men er ligeledes virkningsfuldt i både høj- og lavkonjunktur.

Bach m.fl. (2007) undersøger beskæftigelseeffekten af revalidering i form af deltagelse i AMU-kurser eller ordinær uddannelse. Der skelnes mellem ordinær og subsidieret beskæftigelse. Analysen benytter en stikprøve på 1.620 individer, som efter 1995 var sygemeldt og blev interviewet i 2004. Der anvendes en varighedsmodel kombineret med instrument variabel metoden, hvor der tages højde for uobserverbare forskelle mellem sygemeldte, der deltager i uddannelse og kurser, og sygemeldte der ikke modtager indsatsen. Indsatsen varer i gennemsnit 14 måneder og højst 37 måneder. Resultaterne viser, at uddannelse har en positiv effekt på overgangen til subsidieret beskæftigelse og en ikke-signifikant effekt på overgangen til ordinær beskæftigelse. Studiet viser, at uddannelsesprogrammerne på trods af den meget lange varighed har en meget svag fastlåsningseffekt, som kan forklares ved, at afgang til beskæftigelse for sygemeldte, der ikke deltager i uddannelse, i forvejen ikke er stor.

Høgelund & Holm (2002). Ligesom Bach m.fl. (2007) belyser også Høgelund & Holm (2002) beskæftigelseeffekten af ordinær uddannelse rettet mod sygemeldte individer. Der skelnes mellem overgangen til et nyt job og til det tidligere arbejde. Stikprøven stammer fra en detaljeret undersøgelse og består af 433 individer, som i 1995 var sygemeldt mellem 3 og 4 måneder med rygproblemer. De sygemeldte blev interviewet fire gange i en periode på knapt 5 år. Indsatsgruppen består af 141 sygemeldte, som typisk starter uddannelsesforløbet 16 måneder efter sygemeldingens begyndelse. Uddannelsesforløbet varer i gennemsnit 9 måneder og højst 5 år, retter sig mod arbejdsmarkedet og har et klart jobsigte. Der anvendes en varighedsmodel, som tager højde for uobserverbare forskelle mellem sygemeldte, som tager indsatsen, og sygemeldte, som ikke deltager i uddannelse og kurser. Resultater viser, at uddannelse reducerer beskæftigelses sandsynligheden, mens den foregår, dvs. at der er en signifikant fastlåsningseffekt. Afslutningen af uddannelse påvirker beskæftigelses chancen positivt, men nettoeffekten er næsten nul. Disse resultater gælder især, når der er tale om overgangen til et nyt job, idet effekterne ikke er signifikante, når der fokuseres på overgangen til det tidligere arbejde.

Jespersen m.fl. (2006) estimerer effekten af fem typer aktivering for forsikrede ledige i alderen 25-50 år. De fem typer aktivering er: 1) privat jobtræning, 2) ordinær uddannelse, 3) offentlig jobtræning, 4) særligt tilrettelagte forløb og 5) anden aktivering. Der anvendes administrative data og propensity score matching. Effektmål er kvartalsvis beskæftigelsesgrad og årsløn, og de måles over 8 år – fra 1995 til 2002. Årsløn inkluderer løntilskud, så effekterne på løn har en positiv skævhed for jobtræning. Der rapporteres perodespecifikke effekter, der muliggør skøn over vurdering af fastholdelses- og programeffekter. Effekterne kumuleres ikke, så den samlede effekt over en periode præsenteres ikke. Endvidere præsenteres direkte test heller ikke for signifikans. Ordinær uddannelse har en initial negativ effekt på beskæftigelsesgraden (fastholdelse) indtil halvandet år efter påbegyndt aktivering. Effekten er herefter positiv i 8 år efter (ikke-kumuleret) og topper efter ca. 5 år. Effekten er tillige positiv for lønnen, også opdelt på de lediges forudgående uddannelsesniveau.

Jespersen m.fl. (2008) undersøger langsigtede effekter af forskellige former for aktivering, blandt andet uddannelsesaktivering. Forfatterens primære analysegruppe består af ca. 16.000 forsikrede ledige mellem 18 og 50 år, som var registreret som ledige i den første uge af 1995 og følges over en 10-årig periode. Omkring 1.241 modtager opkvalificerende programmer. Der anvendes en matching metode for at korrigere for selektion ind de forskellige programmer, og dynamiske evalueringsproblemer forsøges løst ved at simulere en startdato for ledige i kontrolgruppen (Lechner & Wunsch 2008, 2009), som dermed har risiko for at finde for negative effekter. Studiet viser, at uddannelsesaktivering har en negativ og signifikant effekt på både den enkelte lediges overgang til beskæftigelse og den lediges indtjening inden for de første 3-4 år efter påbegyndt uddannelsesaktivering. Effekterne bliver herefter positive, men ikke signifikante. Forfatterne inkluderer også en cost-benefit analyse og konkluderer, at med stor fastholdelseeffekt og ingen signifikant programeffekt giver ordinær uddannelse som aktiveringsindsats et samfundsmæssigt tab.

Kjærsgaard (2009) foretager analyser af motivations-, fastholdelses- og opkvalificerings effekten af aktivering fordelt på køn, alder og uddannelsesniveau. Nettoeffekten af at deltage i aktivering vurderes ikke. Studiet er en udvidelse af lignende beregninger i Det økonomiske råd (2007) og er bygget på registerbaserede forløbshistorier for en 10 % stikprøve af den danske population mellem 25 og 55 år i løbet af perioden 2001-2005. Specifikt tages udgangspunkt i alle de forsikrede ledige, som har påbegyndt deres ledighedsforløb i den målte periode, samtidig med at de har fire års dagpengeret foran sig. Der indgår i alt ca. 38.000 ledighedsforløb i stikprøven med et gennemsnitligt ledighedsforløb på et halvt år. Omkring 17 % af de ledige bliver aktiveret, heraf 9 % i uddannelse, og aktiveringsforløbet

varer i gennemsnit 14 uger. Det fremgår ikke konkret, hvilke uddannelsesforløb de ledige har fulgt, og kun det første aktiveringsforløb bliver analyseret. Ved brug af en timing-of-events varighedsmodel findes det, at aktivering har en positiv og signifikant motivationseffekt: aktivering forøger overgangen fra ledighed til beskæftigelse, inden de ledige bliver aktiveret, med 6 %, dvs. aktivering forkorter ledighedsperioden med ca. 1 uge. Det gælder især for mænd, for ledige over 40 år, faglærte ledige og ledige med grundskoleuddannelse. Endvidere viser beregninger, at uddannelsesaktivering har en signifikant fastholdelseeffekt især for kvinder, ledige med en gymnasial og videregående uddannelse og unge ledige (under 34 år). Uddannelsesaktivering har generelt ikke en opkvalificerende effekt, selvom resultater viser en positiv effekt for de ledige mellem 35-39 år og de ledige med grundskoleuddannelse.

Lauzadyte (2008) undersøger effekten af aktiveringsprogrammer på ledighedsvarigheden indtil selvforsørgelse for forsikrede ledige, herunder effekten af uddannelsesaktivering. Specifikt belyser analysen, om effekten afhænger af arbejdsløshedsvarigheden før indtræden i programmet og længden af interventionen. Der anvendes administrative registerdata, og stikprøven omfatter ca. 200.000 individer mellem 30 og 59 år, som bliver ledige i løbet af perioden 1999-2005. Kausale effekter er identificeret ved brug af timing-of-events varighedsmodeller. Der ses udelukkende på effekten af den første programdeltagelse for at undgå den (dynamiske) selektion, der opstår efter første aktivering. Forfatteren finder, at nettoeffekten af uddannelse (summen af fastholdelses- og programeffekt) på ledighedsvarigheden er positiv og signifikant, dvs. at uddannelse er med til at forøge tiden i ledighed. Forfatteren kigger dog kun på den kortsigtede programeffekt, da deltagerne følges højst 6 måneder, efter de har afsluttet interventionen. Separate, faktisk interventionslængde- og aldersopdelte analyser viser alligevel, at kortere uddannelsesforløb (mindre end 6 uger) mindsker ledighedsperioden især for ledige over 50 år, og det kan skyldes, at fastlåsnings er mindre udtalt. Disse resultater bør dog tolkes med forsigtighed, da modellen er baseret på den restriktive antagelse, at interventionslængden er eksogen. Derudover findes, at kortvarig uddannelse reducerer arbejdsløshedsens varighed, hvis aktiveringen foregår i de første 2 år i ledighed. De bedste effekter opnås i andet halvår af ledighedsforløbet, mens resultaterne ikke understøtter positive effekter af aktivering i de første 1-6 måneders ledighed. Alle programmerne i Danmark er fundet ineffektive efter 2 år med dagpengemodtagelse.

Lauzadyte & Rosholm (2008) fokuserer på regionale forskelle i effekter af aktiveringsprogrammer, blandt andet ordinær uddannelsesaktivering. Specifikt estimerer analysen interventioners virkning på afgangsfrekvensen fra arbejdsløshed til beskæftigelse i 14 danske amter – separat for kvinder og mænd. Studiet tager udgangspunkt i de danske administrative registerdata, og stikprøven består af 25 % af den voksne population af individer mellem 25 til 59 år, som bliver ledige i perioden 1999-2004. Der anvendes en timing-of-events varighedsmodel, hvor nettoeffekten af at deltage i uddannelsesaktivering vurderes ved siden af fastlåsnings- og programeffekten. Da de ledige højst følges 6 måneder, efter programmet er slut, bør vi fortolke nettoeffekten som en kortsigtet effekt af uddannelse. Forfatterne finder generelt negative nettoeffekter af uddannelsesaktivering i den forstand, at et uddannelsesforløb af 4 måneders faktisk varighed forlænger ledighedsperioden med blot 2 uger for både kvinder og mænd. Da regionale og årlige programvirkninger er estimeret separat for mænd og kvinder, bliver en metaanalyse, som relaterer nettovirkningerne af hvert program til et antal forklarende variabler (såsom den lokale ledighedsprocent), også udført. Det findes, at uddannelsesaktivering er mindre effektiv, når den lokale andel af individer over 50 år er lavere, og uddannelsesvirkningen er lavere, når den lokale ledighed er højere og uafhængig af andelen af faglærte individer.

Munch & Skipper (2008) foretager en analyse af blandt andet uddannelsesaktivering. Der skelnes ikke mellem forskellige uddannelsestyper. Analysen tager udgangspunkt i de-

taljeret registerdata, som afdækker individers beskæftigelsessituation på ugebasis og omfatter ca. 270.000 ledige individer i løbet af perioden 1995-2000, hvoraf ca. 18.000 deltager i opkvalificeringsprogrammer. Der anvendes timing-of-events varighedsmodeller til at identificere effekten af aktivering på afgangsraten fra ledighed. Undersøgelsen finder en klar og signifikant fastlåsningseffekt under deltagelsen i uddannelsesaktivering. Resultatet opdeles på køn, aldersgruppe eller uddannelsesniveau. Der findes således positive programeffekter for kvinder samt for individer over 49 år: her stiger beskæftigelseschancen med henholdsvis 50 og 38 %. For de andre grupper er effekten enten negativ eller ikke-signifikant.

Rosholm og Svarer (2008) undersøger beskæftigelseseffekterne af aktivering baseret på en stikprøve fra år 1998-2002 af mænd mellem 25 og 59 år. Til at estimere effekten af aktiveringsprogrammerne benyttes en timing-of-events varighedsmodel, hvor sandsynligheden for at overgå til beskæftigelse estimeres simultant med overgangsraten ind i aktivering. Modellen identificerer både fastholdelses- og programeffekt, og motivationseffekten af deltagelse i aktivering (under ét) er også medtaget i analysen. Forfatterne finder store negative fastlåsningseffekter af uddannelsesaktivering og små positive programeffekter. Uden motivationseffekten ses, at uddannelsesaktiveringen forøger ledighedsperiodens varighed med ca. en halv uge. Hvis motivationseffekten inkluderes i den totale effekt, bliver konklusionen en anden, idet analysen peger på en positiv motivationseffekt af den samlede aktiveringsindsats: ordinær uddannelse reducerer ledighedsvarigheden med 2 uger.

Staghøj, Svarer & Rosholm (2010) belyser den potentielle gevinst i forhold til at forkorte længden af lediges arbejdsledighedsperioder ved at anvende targeting metoden til at fordele aktiveringsprogrammer. Undersøgelsen tager udgangspunkt i en stikprøvestørrelse på 10 % af den voksne population i Danmark omfattende ca. 29.000 mænd mellem 25 og 55 år, som bliver ledige i perioden 1998-2003. Individer følges op, indtil de forlader arbejdsledighed, og højst indtil 2003. I observationsperioden deltager omkring 6.000 i uddannelsesprogrammer, som varer 16 uger i snit. Simulationsstudiet udnytter, at der er heterogene programeffekter til stede i populationen, og estimerer den forventede ledighedsvarighed ved at deltage i samtlige aktiveringsprogrammer. Derved er det muligt at identificere, hvilket program der giver hver enkelt ledige det største samlede udbytte, som tildeles den ledige for at maksimere den samlede effekt (når der inkluderes både fastlåsning- og programeffekt). Der anvendes en timing-of-events varighedsmodel, hvor der tages højde for megen heterogenitet i populationen ved, at der inddrages interaktionsled mellem programmerne og de forklarede variabler (samfunds- og individuelle variabler), hvilket tillader, at programeffekten kan variere i forhold til de forklarende karakteristika. Det er vigtigt at understrege, at der udelukkende ses på effekten af den første programdeltagelse, hvilket betyder, at de ledige, som starter andet aktiveringsprogram, er højrecensurerede. Undersøgelsen viser, at der findes megen heterogenitet i den samlede effekt for hvert program, hvilket ses ved, at flere interaktionsled er signifikante. Generelt er der signifikante fastholdelseeffekter af uddannelsesaktivering, og der er positive og signifikante programeffekter. Uddannelsesaktivering er dog meget mindre fastholdende for ledige, som stammer fra lande uden for OECD, og programeffekterne er mindre positive for ledige over 50 år. Endvidere findes det, at uddannelse vil være mere effektiv, når den lokale arbejdsledighed er lavere. Forfatterne konkluderer, at det er muligt at forkorte ledighedsperioden ved at tildele programmet med den største effekt til hvert individ.

Tabel 5.2 Resultater for ordinær uddannelse efter uddannelses typer

Studie	Målgruppe	Uddannelse	Udfald	Resultat	Høj kvalitet
Arbejdsmarkeds-kommissionen (2008)	Forsikrede mænd	AMU handel	Ledigheds-varighed	0	Ja
		AMU transport		+	
		AMU industri		0	
		Almen voksenuddannelse		0	
		AMU service		0	
		Handel og kontor samt HF		0	
		Pædagogisk		-	
		Sundhed		0	
		Teknisk uddannelse		0	
		Humanistisk og samfund		0	
	Forsikrede kvinder	AMU handel	0		
		AMU transport	0		
		AMU industri	0		
		Almen voksenuddannelse	0		
		AMU service	+		
		Handel og kontor samt HF	0		
		Pædagogisk	0		
		Sundhed	-		
		Teknisk uddannelse	0		
		Humanistisk og samfund	0		
Beskæftigelses-ministeriet (2005)	Forsikrede	Grundskoler og VUC	Selvforsørgelse	0	Nej
		Højskoler		+	
		Handelsskoler		0	
		Tekniske skoler		+	
		AMU		+	
		Gymnasium og HF		+	
		Social og sundhed		+	
		Industri og håndværk		+	
Christensen & Jacobsen (2009)	Forsikrede	VEU under ét vs. ordinær uddannelsesaktivering ^{a)}	Beskæftigelse	-	Ja
		VUC vs. ordinær uddannelsesaktivering		-	
		Videregående VEU vs. ordinær uddannelsesaktivering		0	
		Erhvervsskoler vs. ordinær uddannelsesaktivering		0	
Graversen & Weise (2001)	Forsikrede og ikke-forsikrede	Produktionsskole	Overførselsgrad	+	Nej
		Daghøjskole		-	
		AMU		+	
		Anden uddannelse		+	

Studie	Målgruppe	Uddannelse	Udfald	Resultat	Høj kvalitet
Hansen, Juul & Jakobsen (2005)	Forsikrede og ikke-forsikrede	Grundskoler og VUC	Selvforsørgelse	0	Nej
		Højskoler		+	
		Handelsskoler		+	
		Tekniske skoler		+	
		AMU		+	
		Social og sundhed		+	
		Anden uddannelse		+	
Langager (1997)	Forsikrede	Grundskoler og VUC	Bruttoledighed	0	Nej
		Højskoler		0	
		Daghøjskole		+	
		Skoler med handels- og kontoruddannelse		0	
		Tekniske skoler		+	
		AMU		+	
		AF		0	

Noter: ^{a)} Uddannelsesaktivering inden for VEU er defineret som en af følgende aktiviteter: VUC, danskundervisning for udlændinge, højskole og husholdningsskole, AMU, erhvervsskole samt videregående VEU.

Resultatet er angivet ud fra, om effekten er positiv i forhold til fx at reducere varighed af ledighed, øge beskæftigelse eller selvforsørgelse, og vice versa for negativ effekt. Effekter, der ikke er signifikante på 5 %-niveau, er angivet med 0.

5.1.3 Typer af ordinær uddannelse

I dette underafsnit præsenteres resultaterne af seks danske studier af både høj- og lavkvalitet, som vurderer effekterne af ordinær uddannelse, når der anvendes en detaljeret opdeling af uddannelses typer. Fire studier underinddeler uddannelsesaktivering på, hvilken uddannelsesinstitution uddannelsen/kurset blev afholdt (Beskæftigelsesministeriet 2005; Gravensen & Weise 2001; Hansen m.fl. 2005; Langager 1997). Ved en sådan opgørelse er det vigtigt at være opmærksom på, at analyserne ikke korrigerer for forskelle i varighed og indhold af undervisningsforløbene. De andre to studier opdeler ordinær uddannelse efter uddannelsesretninger (Arbejdsmarkedskommissionen 2008; Christensen & Jacobsen 2009).

Samlet evidens

- Når uddannelsesaktivering opdeles efter uddannelsesinstitution, er der indikation for, at grundskole- og VUC-forløb ikke har positive effekter på selvforsørgelse eller beskæftigelse.
- Der er indikation for, at kurser afholdt på tekniske skoler, højskoler og AMU-centre har positive effekter på selvforsørgelse eller beskæftigelse. Disse er dog med én undtagelse fundet i lavkvalitetsstudier, hvor der er risiko for positiv bias. Ét højkvalitetsstudie finder, at effekten af AMU-kurser varierer på tværs af kursustype (Arbejdsmarkedskommissionen 2008).
- Der er indikation for, at AMU-kurser inden for transport har positive effekter for mænd, og at AMU-kurser inden for service har positive effekter for kvinder.
- Der er modstridende viden omkring effekter af daghøjskoler. Et lavkvalitetsstudie indikerer, at kurser afholdt på daghøjskoler har en negativ effekt på selvforsørgelse (Gravensen & Weise 2001). Et andet viser, at daghøjskoler har en positiv effekt på beskæftigelse (Langager 1997).

- Der er indikation for, at tekniske uddannelser og uddannelser inden for sundhed, pædagogik, socialt og humanistisk område ikke har positive effekter på beskæftigelsen.
- Der er indikation for, at kurser i uddannelsesaktivering inden for VEU virker dårligere end uddannelsesaktivering uden VEU. Der er også indikation for, at VUC virker dårligere end uddannelsesaktivering uden VEU, mens videregående VEU samt erhvervsskoler på lang sigt virker på niveau med uddannelsesaktivering uden VEU.

De enkelte studier

Dette afsnit indeholder en opsummering af de enkelte studier. Opsummeringen indeholder som ovenfor mere specifikke detaljer omkring stikprøve og metoder og kan springes over, såfremt man kun er interesseret i samlet evidens.

Arbejdsmarkedskommissionen (2008) præsenterer beskæftigelseseffekten af forskellige former for uddannelsesaktivering. Datasættet tillader en detaljeret opdeling af uddannelsesstyper i ti kategorier: AMU handel, administration og offentlig forvaltning; AMU transport; AMU industri, byggeri og anlæg; Almen voksenuddannelse; AMU service og restauration; Handel og kontor grupperet med HF og uddannelser inden for pædagogik, sundhed, humaniora og samfundsvidenskab samt tekniske uddannelser⁵. Disse uddannelsesforløb er kendetegnet ved at være ordinære godkendte voksen- og efteruddannelser. Det er kun muligt at identificere ordinære uddannelsesforløb, dvs. formelle eksterne uddannelsesforløb, som er finansieret, styret og tilrettelagt af en offentlig udbyder og finder sted uden for arbejdspladsen. Der tages udgangspunkt i dagpengemodtagere over 30 år, som har startet et ledighedsforløb i løbet af perioden 2004-2006. De ledige er fulgt op til 4 år, efter indsat- sen er afsluttet. Der anvendes en varighedsmodel, som korrigerer for, at valg af uddannelsesaktivering ikke er tilfældig for den enkelte ledige. Der angives resultater for ledige opdelt på køn, og der rapporteres kun nettoeffekter, dvs. samlede effekter under og efter aktiveringsforløbet (henholdsvis fastholdelseeffekt og programeffekt). Mandlige deltagere i AMU-kurser inden for transport går fra ledighed til beskæftigelse i gennemsnit halvanden uge hurtigere end ikke-aktiverede ledige. De andre AMU-kurser, som typisk tilbydes mandlige ledige (kurser inden for industri og byggeri samt service og restauration), har ikke en signifikant effekt på ledighedsvarigheden. Til gengæld har pædagogisk uddannelse en negativ effekt, i det omfang at den forlænger ledighedsforløbet for mænd med knapt 12 uger. Dette resultat skyldes, at den positive programeffekt ikke er tilstrækkelig til at opveje fastholdelseeffekten på over 14 uger, mens de deltager i forløb. For kvinder er det kun uddannelsesstilbud inden for service og restauration, der er virkningsfulde. I gennemsnit forkorter disse tilbud kvinders ledighed med ca. halvanden uge. Uddannelse inden for sundhedsområdet forlænger i stedet kvindelige deltagernes ledighedsforløb med godt 3 måneder i gennemsnit. Uddannelsesaktivering virker generelt bedre for de 46-59-årige end for de 30-45-årige ledige. Resultaterne er homogene på tværs af lediges uddannelsesniveauer.

Beskæftigelsesministeriet (2005) evaluerer effekten af blandt andet ordinær uddannelse på selvforsørgelsesgraden. Analysen er baseret på et datasæt omfattende ca. 60.000 dagpengesmodtagere for perioden 2003-2004. Effekten af uddannelsesaktivering måles ved et simpelt effektmål, som udgør forbedringen i selvforsørgelsesgraden før og efter interventionen. Effekten er således forskellen i selvforsørgelsesgraden et halvt år efter endt aktivering og selvforsørgelsesgraden 2 år før endt aktivering. Det er vigtigt at understrege, at dette mål formentlig vil give for positive effekter. Derudover er det en potentiel fejlkilde, at der måles på færdiggjorte aktiveringsforløb, hvilket gør, at resultaterne bør fortolkes med

⁵ Pædagogisk: folkeskolelærer (prof.bach.), pædagogisk grunduddannelse, pædagogik (efteruddannelse), voksevejleder, voksenunderviser. Sundhedsfaglig: fx social- og sundhedshjælper, social- og sundhedsassistent, sygeplejerske (prof.bach), tandklinikassistent, hjemmehjælper og sygehjælper. Teknisk: fx maskintekniker, installatør, bygningskonstruktør, civilingeniør. Samfunds- og humanistisk: socialforvaltning, merkonom, datanom og humanistiske fag.

forsigtighed. Analysen viser, at deltagere i ordinær uddannelse har en højere grad af selvforsørgelse et halvt år efter endt aktivering i forhold til 2 år før endt aktivering. I gennemsnit øger uddannelsesaktivering selvforsørgelsesgraden med ca. 8 procentpoint. Den mest effektfulde uddannelsesretning er inden for social og sundhed, som resulterer i en stigning i selvforsørgelsesgraden på 34 procentpoint. Det skal blandt andet ses i lyset af generelt gode beskæftigelsesmuligheder inden for netop dette område. De mindst effektfulde er uddannelse på grundskoler og VUC samt uddannelse på højskoler.

Christensen & Jacobsen (2009) analyserer beskæftigelses- og indkomsteffekten af aktiveringsindsatser med særlig fokus på de langsigtede effekter af uddannelsestilbud. Der tages udgangspunkt i populationen af forsikrede ledige over 25 år i første uge af 2002, og efterfølgende måles deres indkomst og beskæftigelse i perioden frem til slutningen af 2006, dvs. i alt 20 kvartaler. Der fokuseres udelukkende på effekterne af den første intervention for at undgå skævhed fra selektion indtil efterfølgende aktivering. Den empiriske analyse benytter sig af matching, og gruppen af kontrolpersoner udvælges på baggrund af sandsynligheden for at have været i aktivering, som er estimeret for alle personer i stikprøven. Resultaterne viser, at uddannelse generelt har en signifikant negativ effekt, selvom denne effekt nærmer sig nul over tid. Effekten af uddannelsesaktivering afhænger ikke i væsentligt omfang af uddannelsesbaggrunden for de aktiverede. På kort sigt er der dog tale om en større fastholdelse for personer med videregående uddannelse – hvilket formodentlig er konsistent med, at disse personer vil gennemgå et længere uddannelsesforløb end ufaglærte og faglærte. Der er en mindre negativ effekt for 35-39-årige og for personer over 45 år, end hvad der er tilfældet for de to andre aldersgrupper. Til gengæld er effekten for de to køn helt ens. Ses der på effekterne for de forskellige uddannelsesretninger, er effekterne for sundhedsuddannelse, humanistisk uddannede og samfundsuddannede mindre negative end for naturvidenskabeligt og pædagogisk/socialt uddannede. Analysen sammenligner også effekten af uddannelsesaktivering i form af voksen- og efteruddannelse (VEU) for forsikrede ledige med ordinær uddannelsesaktivering, der ikke har denne form. Uddannelsesaktivering inden for VEU er defineret som en af følgende aktiviteter: VUC, danskundervisning for udlændinge, højskole og husholdningsskole, AMU, erhvervsskole samt videregående VEU. VEU under ét virker dårligere end uddannelsesaktivering uden VEU. De enkelte delkomponenter af VEU er også evalueret i forhold til ikke VEU-uddannelse, og her virker VUC dårligere, mens videregående VEU samt erhvervsskoler på lang sigt virker på niveau med uddannelsesaktivering uden VEU. Ufaglærtes effekt af VEU er signifikant større end for faglærte. Imidlertid er effekterne målt i forhold til personer med videregående uddannelse ikke signifikant, hvilket skyldes, at relativt få personer med videregående uddannelse er i VEU, hvorfor det er svært at måle effekten statistisk sikkert.

Graversen & Weise (2001) estimerer effekten på graden af offentlig forsørgelse af forskellige former for aktivering separat for forsikrede og ikke-forsikrede. Desuden foretages der en opdeling i personer over og under 25 år, da reglerne for aktivering for disse to grupper af ledige er forskellige. Det er valgt at opdele aktiveringsforløbene i relativt detaljerede kategorier, hvor der skelnes mellem uddannelsesforløb på en produktionsskole, daghøjskole, AMU-center og andre uddannelsesudbydere samt forløb i ordinære uddannelser med uddannelsesgodtgørelse (kun for forsikrede ledige). Analyserne er baseret på en stikprøve bestående af ca. 350.000 ledige individer mellem 16 og 66 år, som har afsluttet et aktiveringsforløb i perioden 1995-1998. Datasættet giver mulighed for at følge disse individers beskæftigelsessituation i mindst 3 år før og 1 år efter det år, hvor aktiveringsforløbet er afsluttet. Der anvendes en fixed effekt model, som kan give en positiv skævhed (dvs. for gode resultater). Resultaterne viser, at næsten alle uddannelsesforløb mindsker deltagerens afhængighed af offentlig forsørgelse for begge forsikrede og ikke-forsikrede ledige med undtagelse af uddannelsesaktivering på daghøjskoler, som forhøjer overførselsgraden. Ifølge forfatterens fortolkninger kan sidstnævnte resultat skyldes, at daghøjskoler ofte anvendes

des som indledning til et længeværende aktiveringsforløb og til afklaring af deltagernes fremtidige uddannelsessituation. Effekterne er generelt mindre for unge kontanthjælpsmodtagere under 25 år, især enlige med børn, og det kan skyldes, at denne gruppe har begrænsede økonomiske incitamenter til at finde et job. Effekterne af uddannelsesaktivering synes ikke at være væsentligt forskellige på tværs af uddannelse og indvandringsbaggrund.

Hansen m.fl. (2005) tager udgangspunkt i populationen af både kontanthjælpsmodtagere og dagpengemodtagere fra første halvår af 2000, som er fulgt frem til midten af 2004. Selvforsørgelsesgrad anvendes som effektmål. Der anvendes ikke statistiske modeller for at kontrollere for selektion af deltagerne ind i programmerne, og der sammenlignes blot overførselsgrad for deltagere i forskellige aktiveringsprogrammer, 4-5 år efter de modtog forskellige indsatser i første halvår af 2000. En anden svaghed ved analysen er, at der ikke tages højde for, at deltagerne kan være involveret i mange ordninger i løbet af observationsperioden. Man må derfor regne med en vis usikkerhed i resultaterne. Det er dog en fordel ved studiet, at der anvendes en relativt detaljeret opdeling af uddannelsesstyper og en relativt lang opfølgingsperiode. Analysen viser, at to tredjedele af deltagerne i videregående uddannelser, voksenlærlinge og social- og sundhedsuddannelser er blevet selvforsørgende 4-5 år efter. Dette er en højere andel end fx løntilskudsjob i den private sektor. Hvis man ser på effekten efter 1 år, er andelen af selvforsørgede blandt deltagere i uddannelsesordninger dog ikke højere end de andre interventioner, hvilket formentlig afspejler en fastholdelseeffekt. Resultaterne skal dog kun ses som deskriptive, da der ikke findes en kontrolgruppe for deltagerne i aktivering.

Langager (1997) vurderer effekterne af arbejdsmarkedspolitiske tilbud til ledige efter arbejdsmarkedsreformen i 1994. Uddannelsesaktivering underinddeles i følgende typer: grundskoler, højskoler, daghøjskoler, øvrige højskoler, skoler med handels- og kontoruddannelse, tekniske skoler, AMU-centre og AF. Datagrundlaget i effektanalyserne er danske registerdata, og der betragtes ca. 60.000 forsikrede ledige, som påbegynder aktivering i løbet af perioden 1995-1996. Der anvendes en fixed effekt metode, som må ventes at give for positive effekter, og som udfald bruges bruttoledighed, der inkluderer ledighed, orlov og aktivering. Deltagelsen i kurser/uddannelser på AMU-centre, tekniske skoler samt øvrige højskoler har en signifikant negativ effekt på den efterfølgende bruttoledighed. Derudover viser analysen, at aktivering på højskoler/daghøjskoler kun synes at muliggøre beskæftigelseseffekter i senere aktiveringstilbud, da de ofte anvendes som indledning til et længeværende aktiveringsforløb eller til afklaring af den lediges fremtidige beskæftigelses- eller uddannelsessituation. Kurser/uddannelse afholdt på skoler med handels- og kontoruddannelse er tilsyneladende uden betydning for den efterfølgende beskæftigelsesituation.

5.2 Internationale studier

En oversigt over de internationale studier findes i appendikstabel A2. De inkluderede internationale studier er på grund af strengere inklusionskriterier alle af god kvalitet. Der er fundet 58 studier i alt. Studierne er ordnet efter lande.

5.2.1 Ordinær uddannelse som en samlet kategori

Der er identificeret 37 studier, som vurderer hele spektret af uddannelsesaktivering under ét, selvom uddannelsesaktivering dækker over mange forskellige uddannelsesstyper med hensyn til varighed og indhold. Fire studier belyser effekter af opkvalificeringsprogrammer rettet mod unge ledige (Battistin & Rettore 2002; Heinrich m.fl. 2009; Härmäläinen & Tuomala 2007; Härmäläinen & Ollikainen 2004). Et studie vurderer en intervention rettet mod unge i England bestående af både samtaler, arbejdspraktik og uddannelsesaktivering

(De Giorgi 2005). To studier belyser effekter af uddannelsesmæssige revalideringsprogrammer rettet mod sygemeldte (Frölich, Heshmati & Lechner 2004; Aakvik, Heckman & Vytlačil 2005). To svenske studier undersøger den relative beskæftigelseeffekt af uddannelsesaktivering versus effekten af arbejdspraktik (Forslund, Frederiksson & Vikstrom 2011; Forslund & Skans 2006). Der er således en gruppe af studier, som fokuserer på opkvalificerende og erhvervsrettede kurser (som fx i Kluve m.fl. 1999; Raaum m.fl. 2002; Richardson & Van den Berg 2001; Rinne m.fl. 2007). Endvidere er der fem studier, der både vurderer ordinær uddannelse som en samlet kategori og anvender en detaljeret opdeling af uddannelsesstyper (Crépon m.fl. 2007; De Luna m.fl. 2008; Larsson 2003; Doerr m.fl. 2012; Fitzenberger m.fl. 2010). Vi har beskrevet disse studier både i dette og det efterfølgende afsnit.

Table 5.3 Internationale studier af effekten af ordinær uddannelse

Studie	Målgruppe	Udfald	Lande	Resultat
De Giorgi (2005)	Unge ledige (mænd)	Beskæftigelse	England	+
Hämäläinen & Tuomala (2007)	Unge ledige	Beskæftigelse	Finland	+ (0, efter 4 år)
Hämäläinen & Ollikainen (2004)	Unge ledige	Beskæftigelse	Finland	+ (0, efter 2 år)
Blasco, Crépon & Kamionka (2010)	Ledige	Ledighedsvarighed	Frankrig	+
		Varighed af efterfølgende job		-
Cavaco, Fougere & Pouget (2005)	Ledige	Beskæftigelse	Frankrig	+
Crépon, Ferracci & Fougere (2007)	Ledige	Ledighedsvarighed	Frankrig	-
Crépon, Ferracci, Jolivet & Van den Berg (2009)	Ledige	Ledighedsvarighed	Frankrig	-
Ferracci, Jolivet & Van den Berg (2010)	Ledige	Beskæftigelse	Frankrig	-
Battistin & Rettore (2002)	Unge ledige	Beskæftigelse	Italien	0
Caroleo & Pastore (2001)	Unge ledige	Beskæftigelse	Italien	0
Perry & Maloney (2007)	Ledige	Beskæftigelse	New Zealand	+ (0, efter 3 år)
Hardoy Røed & Zhang (2006)	Ledige	Ledighedsvarighed	Norge	0
	Ledige med helbredsproblemer			+
Raaum, Torp & Zhang (2002)	Ledige	Løn	Norge	0 (+, efter 4-5 år)
Aakvik, Heckman & Vytlačil (2005)	Ledige med helbredsproblemer	Beskæftigelse	Norge	-(0, efter 3 år)
Kluve, Lehmann & Schmidt (1999)	Ledige	Beskæftigelse	Polen	+
Van Ours (2000)	Ledige	Ledighedsvarighed	Slovakiet	+
		Varighed af efterfølgende job		0
Cueto & Mato (2009)	Ledige	Beskæftigelse	Spanien	+
Carling & Richardson (2004)	Ledige	Ledighedsvarighed	Sverige	-
De Luna, Forslund & Liljeberg (2008)	Ledige	Beskæftigelse	Sverige	0
Forslund, Fredriksson & Vikstrom (2011)	Ledige	Beskæftigelse	Sverige	+ (versus arbejdspraktik)
Forslund & Skans (2006)	Unge ledige	Beskæftigelse	Sverige	+ (versus arbejdspraktik)
Frölich, Heshmati & Lechner (2004)	Ledige med helbredsproblemer	Beskæftigelse	Sverige	-
Larsson (2003)	Unge ledige	Beskæftigelse	Sverige	- (0, efter 2 år)

Studie	Målgruppe	Udfald	Lande	Resultat
Richardson & Van den Berg (2001)	Ledige	Beskæftigelse	Sverige	0
Sianesi (2008)	Ledige	Beskæftigelse	Sverige	- (0, efter 5 år)
Strandh & Nordlund (2008)	Ledige	Beskæftigelse	Sverige	+
Doerr, Fitzenberger, Kruppe, Paul & Strittmatter (2012)	Ledige	Beskæftigelse	Tyskland	- (+, efter 4 år)
Fitzenberger, Osikominu & Paul (2010)	Ledige	Beskæftigelse	Tyskland	- (+ efter 3 år)
Hagen (2003)	Ledige	Beskæftigelsesrate	Østtyskland	0
Lechner & Wunsch (2009b)	Ledige	Beskæftigelse	Vesttyskland	+
Rinne, Schneider & Uhlendorff (2007)	Ledige	Beskæftigelse	Tyskland	- (+, efter 1 år)
Rinne, Uhlendorff & Zhao (2008)	Ledige	Beskæftigelse	Tyskland	- (+, efter 1 år)
Dyke, Heinrich, Mueser, Troske & Jeon (2006)	Ledige (kvinder)	Indkomst	USA	- (+, efter 1 år)
Heinrich, Troske, Jeon & Kahvecioglu (2009)	Ledige (udsatte og afskedige)	Beskæftigelse	USA	-(+, efter 1 år)
Hotz, Imbens & Klerman (2006)	Ledige	Beskæftigelse	USA	- (+, efter 3-4 år)
Zhang, Rubin & Mealli (2012)	Unge ledige	Løn	USA	0 (+, efter 4 år)
Weber & Hofer (2004)	Unge ledige	Beskæftigelse	Østrig	-

Anm.: Resultatet er angivet ud fra, om effekten er positiv i forhold til fx at reducere varighed af ledighed, øge beskæftigelse eller selvforsørgelse, og vice versa for negativ effekt. Effekter, der ikke er signifikante på 5%-niveau, er angivet med 0.

Samlet evidens for ordinær uddannelse, internationale studier

Evidens under og efter aktivering:

- Der er stærk evidens for, at uddannelsesaktivering på kort/mellemlang sigt har signifikante fastlåsnings effekter. Det er baseret på 22 studier: to studier fra Finland, to fra Frankrig, et fra Norge, to fra Italien, et fra New Zealand, to fra Norge, et fra Slovakiet, fire fra Sverige, tre fra Tyskland, tre fra USA og et enkelt studie fra Østrig.
- Der er stærk evidens for, at uddannelsesaktivering har positive programeffekter. Det er baseret på 20 studier fra forskellige lande (et fra England, to fra Finland, to fra Frankrig, et fra New Zealand, et fra Norge, et fra Polen, et fra Slovakiet, et fra Spanien, et fra Sverige, fem fra Tyskland og fire fra USA). Der er kun seks studier, som viser, at programeffekterne er negative, eller at de nærmer sig nul over tid.
- Der er stærk evidens for, at uddannelsesaktivering har en positiv programeffekt over en længere evalueringstidshorisont (over 3 år). Der er baseret på 17 studier, hvoraf 11 finder en positiv programeffekt.

Ses på studer, hvor nettoeffekten beregnes, findes evidens for de samlede effekter:

- Der er moderat evidens for, at nettoeffekten af uddannelsesaktivering, dvs. samlede effekter under og efter aktiveringsforløbet (henholdsvis fastholdelseeffekt og programeffekt), er positiv. Et studie fra Vesttyskland (Lechner & Wunsch 2009b), to studier fra Sverige (Forslund m.fl. 2011; Strandh & Nordlund 2008), et studie fra Norge (Raaum m.fl. 2002) og to studier fra USA (Heinrich m.fl. 2009; Dyke m.fl. 2006) finder en positiv nettoeffekt, mens tre studier fra Sverige (Carling & Richardson 2004; Richardson & Van den Berg 2001; De Luna m.fl. 2008) og et fra Frankrig (Ferracci, Jolivet & Van den Berg 2010) peger på negativ eller ingen effekt. En makroøkonomisk analyse fra Tyskland (Hagen 2003), som estimerer nettoeffekten af uddannelsesaktivering, hvor både

generelle ligevægtseffekter, fortrængningseffekter og dødvægtstab inddrages, understøtter også en negativ nettoeffekt. De andre ovennævnte studier inkluderer ikke disse makroeffekter.

- Der er stærk evidens for, at uddannelsesaktivering har positiv nettoeffekt på længere sigt. Der er baseret på syv studier, som bruger en lang tidshorizont (over 3 år), og de seks finder en positiv nettoeffekt.
- Der er indikation for, at uddannelsesaktivering har en positiv nettogevinst. Det baseres på to cost-benefit analyser – en fra Norge og en fra USA. Et studie fra Sverige finder en negativ nettogevinst.

Ligesom for de danske studier kan det give en skæv opgørelse af eksisterende evidens for de samlede effekter af uddannelsesaktivering, hvis opgørelsen kun er baseret på studier, hvor nettoeffekten beregnes. Hvis vi alternativt medregner studier, hvori der findes fastlåsningseffekter, men på intet tidspunkt er positive effekter, fx studier der ikke finder en positiv nettoeffekt, fås følgende:

- Der er stærk evidens for, at nettoeffekten af uddannelsesaktivering ikke er positiv. Det er baseret på 20 studier, hvor nettoeffekten ikke kan være positiv, og 16 studier med positive programeffekter.
- Der er indikation for, at nettoeffekten af uddannelsesaktivering er positiv på længere sigt. Det er baseret på tre studier, hvor nettoeffekten ikke kan være positiv, og syv studier med positive programeffekter og enten ingen fastlåsning eller en beregnet positiv nettoeffekt, samt tre studier hvor det ikke kan afgøres, om nettoeffekten er positiv.

Evidens for specifikke grupper:

- Der er moderat evidens for, at uddannelsesaktivering virker bedre end arbejdspraktikordninger. Et studie fra Sverige og et fra Norge vurderer den relative beskæftigelseseffekten af ordinær uddannelse versus effekten af arbejdspraktik (der har ligheder med det danske virksomhedspraktik), og begge viser, at den relative forskel mellem de to programmer er positiv.
- Der er modstridende viden om, hvorvidt ordinær uddannelse er effektiv for de unge ledige. Tre studier viser, at uddannelsesprogrammer rettet mod unge ledige har en positiv beskæftigelseseffekt (et fra England, et fra Sverige og et fra USA), og tre studier peger på nul eller negativ effekt (to fra Finland og et fra Østrig).
- Der er moderat evidens for, at ordinær uddannelse ikke har nogen effekt på varigheden af efterfølgende beskæftigelse. Et studie fra Frankrig og et studie fra Slovakiet tyder henholdsvis på en negativ og en nul-effekt.
- Der er modstridende viden om, hvorvidt uddannelsesaktivering er mere effektiv for kvinder end mænd. Fire studier viser, at resultaterne er homogene på tværs af køn (Doerr m.fl. 2012; Frölich, Heshmati & Lechner 2004; Richardson & Van den Berg 2001; Rinne, Schneider & Uhlendorff 2007). Fem studier viser, at effekterne for kvinder er stærkere (Larsson 2003; Fitzenberger m.fl. 2010; Raaum, Torp & Zhang 2002; Kluve, Lehmann & Schmidt 1999; Weber & Hoffer 2004), og et enkelt studie viser det modsatte (Cueto & Mato 2009).
- Der er indikation for, at uddannelsesaktivering ikke er med til at få ledige med helbredsproblemer tilbage i beskæftigelse. Et studie fra Norge og et fra Sverige peger på nul-effekt på beskæftigelsesandsynligheden. Til gengæld finder et studie fra Norge en positiv effekt.
- Der er indikation for, at ordinær uddannelse er mere effektiv, når den lokale arbejdsløshed på tidspunktet for påbegyndt aktivering er højere. Det er støttet af et studie fra

Tyskland (Lechner & Wunsch 2009b) og et fra Sverige (Forslund m.fl. 2011). Denne konklusion er sammenfaldende med konklusionen i metastudiet af Kluge (2010).

De enkelte studier

Dette afsnit indeholder en opsummering af de enkelte internationale studier med effektmålinger af ordinær uddannelsesaktivering som en samlet kategori. Opsummeringen er inddelt efter lande, hvor der findes mere end ét studie fra samme land. Som for de danske studier indeholder opsummeringen mere specifikke detaljer omkring stikprøve og metoder samt eventuelle fordele og ulemper, og kan springes over, såfremt man kun er interesseret i samlet evidens.

Finland

To finske studier vurderer uddannelsesaktivering rettet mod unge ledige med forskellige metoder (Hämäläinen, K. & Tuomala 2007; Hämäläinen & Ollikainen 2004). Uddannelsesaktivering for de unge ledige i Finland består i begge studier af forberedende uddannelser (med kort varighed og fokus på grundlæggende kundskaber) og faglig opkvalificering (med varighed af mere end 5 måneder og med et erhvervsrettet indhold). Der skelnes ikke mellem disse to former for uddannelse, og uddannelsesaktivering er kategoriseret under en aktivitet.

Hämäläinen, K. & Tuomala (2007) vurderer beskæftigelseseffekten af uddannelsesaktivering på baggrund af både matching metoden og regression discontinuity design (RDD) for at korrigere for selektion ind i programmerne. Specifikt er sidstnævnte metode bygget på diskontinuitet i chancen for deltagelse, som skyldes en regel om, at programmet primært skal tilbydes unge over 20 år. Fordelen ved RDD i forhold til matching er, at der også tages højde for uobserverbare forskelle mellem deltagere og ikke-deltagere. Ulempen er, at der kun måles en "lokal" effekt på de personer, som netop deltager i programmer, fordi de er 20 og ikke 19 år gamle. Analysen er baseret på administrative registre, og datasættet omfatter lavtuddannede individer mellem 16 og 25 år, der bliver ledige i 1998. Der inkluderes månedlige oplysninger om individets arbejdsmarkedsstatus indtil slutningen af 2002. Resultater fra RDD viser, at uddannelsesaktivering har en begrænset positiv effekt på beskæftigelsesandsynligheden for de første 18 måneder siden programstart i størrelsesordenen ca. 2 procentpoint, hvorefter effekten bliver tæt på nul. Beregninger ved brug af matching giver væsentligt større (mere positive) effekter end RDD. Disse resultater kan både skyldes eksistensen af uobserverede faktorer, der påvirker selektionen, som matchingen ikke tager højde for, og det forhold at RDD måler en "lokal" effekt. Med matchingen er det til gengæld muligt at evaluere effekten af deltagelse for unge, som starter på forskellige tidspunkter i løbet af ledighedsperioden. Disse resultater viser ikke kun klare fastlåsnings effekter de første 5 måneder, men også at programeffekten er større for de unge 20-24-årige, der deltager efter sjette ledighedsmåned. For 15-19-årige er det optimalt at deltage omkring tredje ledighedsmåned.

Hämäläinen & Ollikainen (2004) evaluerer aktivering ved hjælp af matching metoden. Analysen anvender en 10 % repræsentativ stikprøve af ca. 6.000 unge under 30 år, som er førstegangsledige i løbet af perioden 1995-1996. Disse individers beskæftigelse, indtjening, ledighed samt udtræden af arbejdsmarkedet følges i 5 år. Næsten 500 unge deltager i opkvalificering. Det kontrafaktuelle scenarie skal tolkes som deltagelse på et senere tidspunkt (i modsætning til aldrig at deltage). Analysen viser, at uddannelsesaktivering har fastlåsnings effekter i det første år på 6-8 procentpoint, men herefter er der positive effekter på både beskæftigelse og indtægt. Efter fx 2-3 år er beskæftigelsesandelen 6 procentpoint højere i interventionsgruppen, mens effekten falder til 1 procentpoint i fjerde år. Resultaterne viser, at de positive effekter kan tilskrives, at kontrolgruppen senere i forløbet i høje-

re grad tager almen videreuddannelse i det ordinære uddannelsessystem og derfor er beskæftigelsesmæssigt dårligere stillet end interventionsgruppen.

Frankrig

Vi har i dette afsnit medtaget fire studier om uddannelsesaktivering i Frankrig. Crépon m.fl. (2007) præsenteres i afsnit 5.2.2.

Blasco m.fl. (2010). Det første studie analyserer effekten af uddannelsesaktivering på ledighedsvarigheden. Der anvendes en stikprøve bestående af ca. 26.000 individer, som i 2003 blev interviewet omkring deres arbejdsmarkedssituation i 1998. Forfatterne analyserer to forskellige former for træning, hvor uddannelsesaktivering er en af kategorierne. Det fremgår ikke af analysen, hvilke former for uddannelse der er tale om. Der anvendes en multi-spell multi-state transition model a la Wooldridge (2005), som kontrollerer for både observerede og uobserverede forskelle. Resultaterne viser, at uddannelsesaktivering har signifikante positive effekter på sandsynligheden for at finde et job, men at det ikke mindsker risikoen for at blive ledig igen i fremtiden signifikant.

Cavaco m.fl. (2007) vurderer beskæftigelseseffekten af et opkvalificerende program rettet mod afskedigede arbejdere i Frankrig. Analysen tager udgangspunkt i en gruppe af ca. 2.000 individer, som mister deres job i løbet af 1995. Datasættet giver mulighed for at kigge på den efterfølgende beskæftigelsessituation indtil 1998. Omkring 1.000 afskedigede arbejdere deltager i programmet, lige efter de bliver fyret. Resten af stikprøven udgør kontrolgruppen. Interventionen varer ca. 3 måneder og består af både jobsøgningskurser og uddannelsesforløb med et opkvalificeringsindhold. Der anvendes en generalisering af tobit model til blandt andet at korrigere for selektion ind i programmet. Beregninger viser, at deltagelsen i programmet forøger beskæftigelsessandsynligheden med 8 procentpoint, og de deltagere, som får mest gavn af det, er veluddannede individer.

Crépon m.fl. (2009). I dette tredje franske studie følges en repræsentativ stikprøve af individer, som blev ledige i perioden 2002-2004. Der anvendes en metode, som kombinerer matching med en timing-of-events tilgang a la Abbring and Van den Berg (2003) til at undersøge, om uddannelsesaktivering påvirker afgang fra ledighed til beskæftigelse. Analysen finder, at kurserne forlænger ledigheden de første 18 måneder efter start af aktivering, og disse resultater fortolkes som en fastlåsnings effekt. Der er endvidere ikke signifikante programeffekter. Samlet set er der således en negativ effekt på tiden i ledighed.

Ferracci m.fl. (2010). I det sidste franske studie foretager Ferracci m.fl. (2010) en evaluering af uddannelsesaktivering, som tager højde for indirekte markedseffekter. Specifikt tager analysen udgangspunkt i, at de effekter, som uddannelsesprogrammet har på den enkelte deltager, er afhængige af, hvor mange individer der modtager indsatsen på samme tid. Et stort antal af deltagere kan faktisk indebære, at der er mange "trænede" individer, som konkurrerer i det samme arbejdsmarked, dvs. at der er mange, som søger det samme job. Analysen følger en gruppe af personer, der bliver ledige i perioden 2002-2004, og som bliver opdelt i 22 lokale arbejdsmarkeder. Deltagernes gruppe består af alle de ledige, som modtager indsatsen inden for de første 6 ledigheds måneder. De udgør ca. 10 % af stikprøven. Udfaldet er beskæftigelseschancen 12 måneder efter ledighedsstart. Der skelnes desværre ikke mellem kurser med forskelligt indhold i analysen: erhvervsrettet og forberedende. Der anvendes en matching 2-trins metode, som korrigerer for selektion på både individ- og markedsniveau. Resultaterne viser, at uddannelsesaktivering har en negativ effekt på beskæftigelsen, hvilket mest skyldes, at uddannelsesprogrammer på kort sigt fastlåser deltagerne. Disse negative effekter forværres i takt med antallet af deltagere i det relevante arbejdsmarked, og derfor konkluderer forfatterne, at markedseffekter er signifikante.

Italien

For Italien er identificeret to analyser for de unge ledige (Battistin & Rettore 2002; Caroleo & Pastore 2001). Begge ser på effekten af generelle opkvalificeringsprogrammer, mens det ene inddeler uddannelsesaktivering i opkvalificering og kurser med praktik (Caroleo & Pastore 2001).

Battistin & Rettore (2002) undersøger effekten af et italiensk opkvalificerende træningsprogram, som er fortaget af Torinos Kommune i løbet af perioden 1995-1996. På baggrund af et regression discontinuity design vurderes, hvordan deltagelse i indsatsen, som typisk varer 600 timer og er rettet mod ledige unge med mindst en voksenuddannelse på gymnasialt niveau, påvirker personernes beskæftigelsessituation 17 måneder efter programafslutningen. Dette giver et selektionsproblem, som analysen ikke tager højde for, hvilket gør, at vi bør fortolke resultaterne med forsigtighed. Undersøgelsens design udnytter en discontinuity i deltagelsessandsynligheden, der opstår på grund af en regel om, at programmet primært skal tilbydes unge med mindst én bestemt score i en indstillingstest. Forfatterne konkluderer, at deltagelse i uddannelsesforløbet ikke har signifikante effekter på beskæftigelsessandsynligheden.

Caroleo & Pastore (2001) vurderer beskæftigelseseffekten af aktivering i to italienske regioner (Campania og Veneto). Der skelnes mellem opkvalificerings- og praktikprogrammer, men der angives ikke detaljerede oplysninger om indhold og varighed af disse programmer. Analysen tager udgangspunkt i et survey udført i 2001 koblet med administrative data. Stikprøven omfatter ca. 1.500 unge mellem 18-24 år, som har været ledige mindst 3 måneder 1 år før spørgeskemaet. 7 og 9 % af de unge ledige i stikprøven deltager henholdsvis i praktik og opkvalificering. Der korrigeres for selektion ind i programmerne med lineære regressionsmodeller. Resultaterne viser, at uddannelsesaktivering ikke har nogen effekt på sandsynligheden for at være arbejdsløs eller i formel eller uformel beskæftigelse, 1 år efter programmet påbegyndes.

Norge

Der er identificeret tre norske studier. To af dem fokuserer på effekten af AMO-kurser (svarende til de danske AMU-kurser), hvor det ene ser både på ledige med og uden problemer udover ledighed (Hardoy m.fl. 2006), mens det andet fokuserer på, om AMO-kurser har forskellige effekter i høj- og lavkonjunktur (Raaum m.fl. 2002). Det sidste ser på uddannelsesaktivering for kvinder med helbredsproblemer (Aakvik, Heckman & Vytlačil 2005).

Hardoy m.fl. (2006) analyserer beskæftigelseseffekter af AMO-kurser i Norge fra 1993 til 2003. Formålet ved AMO-uddannelser er at øge de lediges basale og erhvervsfaglige kompetencer og varer typisk fra 5 til 20 uger. Der anvendes registerdata, og der implementeres forskellige statistiske metoder, blandt andet timing-of-events teknikken. Der skelnes mellem arbejdsmarkedsparete ledige og ikke-arbejdsmarkedsparete ledige, dvs. ledige individer, som på grund af fysiske, psykiske eller sociale handicap har det vanskeligt med at få arbejde. For ordinære ledige findes det, at opkvalificeringstiltag fører til en fastlåsnings effekt, men at der til gengæld finder en markant øgning i jobsandsynlighed sted, efter tiltaget er afsluttet. På basis af alle de estimerede effekter gennemføres der en simulering for at beregne interventionens samlede effekt på ledighedsvarighed indtil job. Simuleringerne tyder på, at AMO-kurser samlet har bidraget til en lille nedgang i ledighedsvarighed, svarende til ca. 1 %. Samlet set synes AMO ikke at have betydningsfulde effekter for ordinære ledige med hensyn til den tid, det tager at komme hurtigt ud af ledighed. Ved brug af en matching metode rapporteres derudover, at AMO-kurser virker langt bedre end arbejdspraktik for ikke-arbejdsmarkedsparete ledige.

Raaum m.fl. (2002). I et andet studie fra Norge evaluerer Raaum m.fl. (2002) også AMO-kurser og analyserer, hvordan indtjeningseffekterne af disse kurser afhænger af konjunkturforsørene. Datasættet består af ca. 300.000 individer mellem 25 og 50 år, som blev ledige i perioden 1991-1993, hvoraf ca. 22.000 deltager i AMO-kurser. Registeret indeholder oplysninger om beskæftigelse, indtjening, deltagelse i AMO-kurser og andre aktiveringsprogrammer, ledighed samt udtræden af arbejdsmarkedet i ca. 4-5 år efter påbegyndelse af aktivering. Der anvendes en matching metode, og kontrolgruppen omfatter ledige, som deltager i AMO-kurser på et senere tidspunkt. Deltagelse i AMO har ifølge forfatterens resultater generelt en positiv og signifikant effekt på deltagerens senere indtjening 4-5 år efter indsatsstart. Effekterne er større for kvinder end mænd og er ikke signifikante for de unge ledige. Forfatterne gennemfører en cost-benefit analyse, som konkluderer, at de positive programeffekter står mål med omkostningerne, især for kvinder.

Aakvik, Heckman & Vytlačil (2005). I det sidste studie fra Norge i dette afsnit fokuseres på uddannelsesaktivering til kvinder med svære helbredsproblemer, der betegnes som Vocational Rehabilitation Programs (VR). Stikprøven består af 1.924 kvinder, som ansøgte om træningsindsatsen i starten af 1990'erne. Ud af dem deltog 1.244 i et af uddannelsesaktiveringsprogrammerne, som varede mindst fem dage. Der anvendes en "latent variabel"-metode, som korrigerer for, at indsatsgruppen og kontrolgruppen er forskellige inden indsats med hensyn til uobserverbare faktorer. Studiet finder ikke-signifikante og negative effekter på beskæftigelses sandsynligheden 3 år efter programstart. Dette resultat gælder dog ikke for individer, som ex-ante har mest gavn af programmet, dvs. deltagere, som i udgangspunktet har et højt beskæftigelsespotential (fx individer med højt uddannelsesniveau og erhvervserfaring). Der er identificeret et norsk studie mere – Larsson (2003), som beskrives i næste afsnit.

Sverige

Der er identificeret syv studier fra Sverige. Fem af dem vurderer effekter for en generel målgruppe af ledige individer (Carling og Richardson 2004; Forslund m.fl. 2011; Richardson & Van den Berg 2001; Sianesi 2008; Strandh & Nordlund 2008), et fokuserer på de unge ledige (Forslund & Skans 2006), og et andet omhandler uddannelsesprogrammer rettet mod sygemeldte individer (Frölich, Heshmati & Lechner 2004). De Luna m.fl. (2008) præsenteres i næste afsnit.

Carling & Richardson (2004) ser på de relative effekter af otte aktiveringsindsatser, blandt andet opkvalificeringsprogrammer. Der anvendes svenske registerdata, og stikprøven består af 25.280 individer mellem 25-54 år, der blev registreret som ledige i perioden 1995-1997. Deltagerne udgør hinandens kontrolgrupper, da undersøgelsens fokus er den relative effektivitet af programmets optioner. Individerne følges, indtil de finder et job eller til starten af 1999. Analysen skelner ikke mellem fastlåsnings- og programeffekter, og derfor vurderes kun nettoeffekten af indsatsen på ledighedsperioden. Derudover fokuseres der kun på effekten af den første aktiveringsindsats. Forfatterne estimerer en semi-parametrisk varighedsmodel, som tager højde for en lang række observerbare karakteristika. Hovedresultatet viser, at programmer, der har karakter af arbejdst raining og virker direkte beskæftigelses skabende, klart dominerer optioner, der søger at øge de lediges kompetencer gennem opkvalificerende uddannelsesprogrammer. Halvdelen af deltagerne i løntilskudsjob finder fx et job inden for 6 måneder efter programstart, mens halvdelen af deltagerne i opkvalificerende programmer finder job inden for halvandet år. Det findes også, at tidspunktet for deltagelse i interventionen og de lediges observerbare karakteristika ikke har relevant betydning for nettoeffekten.

Forslund m.fl. (2011) undersøger beskæftigelses effekten af aktivering på tværs af konjunkturerne. Der fokuseres på den relative effekt af uddannelsesaktivering versus effekten

af arbejdspraktik. Den førstnævnte har typisk et erhvervsrettet indhold og varer i gennemsnit 6 måneder, mens den anden intervention er en form for arbejdsstræning, som typisk varer 2 måneder. Analysen bruger svenske registerdata fra 1999 til 2005 og identificerer effekten via en matching estimator kombineret med en parametriske varighedsmodel til at korrigere for selektion ind i de to programmer og til at tage højde for, at deltagerne påbegynder interventionerne på forskellige tidspunkter af deres ledighedsperiode på tværs af konjunkturerne. Resultaterne viser, at både fastlåsnings- og programeffekten på beskæftigelseschancen er større for uddannelsesaktivering end for arbejdspraktiks. Specifikt er den relative forskel mellem de to programmer negativ på kort sigt (uddannelsesaktivering får relativt langsommere ledige i job) og positiv på længere sigt (uddannelsesaktivering er mere effektiv efter ca. 8 måneder). Endvidere analyseres det, om den relative effekt af de to interventioner ændrer sig med den lokale ledighedsprocent på tidspunktet for påbegyndelse af aktivering. Da den analyserede periode er relativ kort, er variationen i ledighedsprocenten også relativt begrænset, idet den kun svinger ca. 2 procentpoint. Det findes, at fastlåsningseffekten af uddannelsesaktivering (relativt til arbejdspraktik) er lavere og programeffekten højere, når ledigheden er højere. Den relative langsigtede gevinst i forhold til at øge beskæftigelsesandsynligheden øges således ved brug af uddannelsesaktivering frem for arbejdspraktik, når ledigheden stiger. Forfatterne finder endvidere, at nettoeffekten er positiv, men ikke tiltrækkelig stor til, at uddannelsesaktivering i cost-benefit termer giver en samfundsmæssig gevinst.

Forslund & Skans (2006) analyserer de relative effekter af uddannelsesaktivering (som varer ca. 6 måneder og har et erhvervsfagligt fokus) versus effekterne forbundet med arbejdspraktik (som er 2 måneders praktik i en virksomhed). Der anvendes svenske registerdata, og stikprøven består af ledige mellem 20 og 24 år, som har deltaget i et af de to programmer i perioden 1999-2003. Selektionen i de to programmer korrigeres ved anvendelse af parametriske varighedsmodeller og matching metoder. På kort sigt, dvs. inden for 1 år efter programstart, er beskæftigelseseffekten af arbejdspraktik større end for uddannelsesaktivering. Det sidstnævnte program virker dog bedre på længere sigt, idet den øger beskæftigelsesandsynligheden med 1,4 procentpoint og forhøjer indtjeningen med 7 % sammenlignet med arbejdspraktik.

Frölich m.fl. (2004) analyserer beskæftigelseseffekten af aktiveringsprogrammer rettet mod sygemeldte individer. Stikprøven består af 6.287 personer, som var sygemeldt i mindst 60 dage mellem 1991 og 1994. Indsatsgruppen indeholder 3.087 individer, som alternativt modtager et af de følgende programmer: i) uddannelsesmæssig revalidering, ii) arbejdsstræning hos den nuværende eller en ny arbejdsplads, iii) medicinsk genoptræning, iv) social genoptræning, og v) indsatser, som både inddrager fysiske og mentale elementer. De sygemeldtes beskæftigelsesstatus er opgjort ved ophør af sygedagpengesagen eller i december 1994, hvis sagen ikke var afsluttet. Det indebærer, at alle de empiriske resultater bør tolkes som kortsigtede effekter af aktivering på beskæftigelse. Forfatterne bruger en matching metode for at sammenligne den efterfølgende beskæftigelsesandsynlighed for sygemeldte, der fx modtager uddannelse, og for sygemeldte der ikke modtager en indsats. Studiet viser, at uddannelse på kort sigt har en negativ effekt, hvilket tolkes som en fastlåsningseffekt. Effekten er homogen på tværs af køn og er mere negativ for ældre ledige, dvs. individer mellem 46 og 55 år.

Richardson & Van den Berg (2001) vurderer de kortsigtede effekter af opkvalificeringsprogrammer, som er rettet mod at øge kompetencer inden for it, teknik, fremstilling, service og sundhed i Sverige. Disse kurser udbydes af kursusvirksomheder og universiteter. Det fremgår ikke, hvilke uddannelsesforløb de ledige følger, og hvor lang tid indsatsen varer. Datasættet består af ca. 5.000 registrerede ledige mellem 25 og 55 år, som påbegynder et ledighedsforløb i løbet af perioden 1993-2000. Mindre end 1 % af dem deltager i et

opkvalificerende program. Ved brug af en timing-of-events varighedsmodel findes det, at nettoeffekten af indsatsen på beskæftigelseschancen er tæt på nul, hvilket gør, at programmet ikke er samfundsmæssigt gavnligt.

Sianesi (2008) belyser beskæftigelseseffekter af aktivering i Sverige, blandt andet uddannelsesaktivering. Der skelnes mellem seks forskellige typer af aktivering, men det fremgår ikke specifikt, hvilke former for uddannelse de ledige har fulgt, eller hvad varigheden af interventionerne har været, selvom det oplyses, at den gennemsnitlige længde er omkring 4-5 måneder. Analysen tager udgangspunkt i en stikprøve af 30.000 forsikrede ledige over 25 år, som påbegynder deres ledighedsforløb i 1994 og er fulgt op indtil 1999. Der korrigeres for selektion ind i aktivering ved anvendelse af matching metoder. I analysen besvares spørgsmålet om effekten af at påbegynde et aktiveringsforløb med det samme mod at udskyde deltagelsen til senere. Derudover fokuseres der udelukkende på det første program, som de ledige deltager i inden for det første ledighedsår, og effekten heraf tolkes som virkningen af at begynde en intervention, den så kaldte intention-to-treat effekt. Resultaterne viser, at deltagelse i uddannelsesaktivering har negativ effekt på beskæftigelses sandsynligheden og positiv effekt på chancen for at modtage offentlig forsørgelse. Effekterne på beskæftigelses- og overførselschancen er størst (målt absolut) i de første måneder som følge af fastlåsnings effekter (henholdsvis -20 procentpoint og +30 procentpoint). Selvom effekterne nærmer sig nul over tid, er der aldrig tale om en positiv (negativ) effekt på beskæftigelses-(overførsels-) sandsynligheden i løbet af observationsperioden (60 måneder siden programstart).

Strandh & Nordlund (2008) vurderer beskæftigelseseffekter af aktivering på lang sigt i Sverige. Undersøgelsen tager udgangspunkt i en stikprøve af 51.000 individer mellem 16 og 54 år, som starter et ledighedsforløb af mere end 6 måneders varighed i løbet af 1993 og har været i beskæftigelse i hele 1992. Datasættet giver mulighed for at følge disse individer indtil 2003. Næsten 40 % af dem deltager i en form for aktivering i løbet af 1993. Selvom nogle af de aktiverede kommer i andre aktiveringsindsatser på et senere tidspunkt, fokuseres der udelukkende på effekterne af interventionen begyndt i 1993. Analysen opdelte aktivering i to brede kategorier: uddannelsesaktivering og virksomhedspraktiklignende ordninger. Der korrigeres for selektion ind i aktivering med Heckman's sample selektionsmodel. Desuden antages det, at fejleddene i de to samtidige beregninger er normalfordelte. Analysen er behæftet med den metodiske svaghed, at identifikation er baseret på upålidelige instrumenter (region variabler), hvilket gør, at vi bør tolke effekter med forsigtighed. Resultaterne viser, at uddannelsesaktivering har en positiv langsigtet effekt på sandsynligheden at komme i fuld beskæftigelse og en negativ effekt på chancen for at ryge ud af arbejdsmarkedet.

Tyskland

Vi har inddraget fire studier fra Tyskland (både Vest- og Østtyskland eller Tyskland generelt). Et af dem er en undersøgelse på aggregerede data (Hagen 2003), mens de øvrige vurderer effekter på individniveau ved brug af matching metoder (Lechner & Wunsch 2009b; Rinne, Schneider & Uhlendorff 2007; Rinne, Uhlendorff & Zhao 2008). Doerr m.fl. (2012) og Fitzenberger m.fl. (2010) er beskrevet i næste afsnit.

Hagen (2003) foretager en aggregeret analyse af, hvordan en aktiv arbejdsmarkedspolitik påvirker arbejdsmarkedets funktionsmåde i det gamle Østtyskland, dvs. hvordan aktivering påvirker det aggregerede antal af overgange fra ledighed til beskæftigelse. Der fokuseres på to forskellige typer af intervention: opkvalificerende uddannelsesprogrammer og virksomhedsrettede tilbud. Gennemsnitsvarigheden af disse indsatser er mindre end 12 måneder. Fordelen ved analysen er, at der inkluderes generelle ligevægtseffekter, fortrængningseffekter og dødvægtstab i analysen, jf. beskrivelsen i kapitel 2. Omvendt er det van-

skeligere at tage højde for selektion ind i aktivering med aggregerede data. Analysen anvender tidsseriedata på distriktsniveau for perioden 1999-2002, hvor omkring 100 lokale arbejdsmarkeder er identificeret. Ved brug af dynamiske paneldata-metoder (Arellano & Bond 1991), som tager højde for endogenitet af programdeltagelsesomfanget og både skelner mellem kort- og langsigtede effekter, findes det, at opkvalificeringsuddannelse ikke sikrer en bedre kontakt mellem ledige stillinger og de ledige. Det vil sige, at en forhøjelse af interventionsomfanget ikke forbedrer matching processen. Forfatterne viser desuden, at opkvalificering ikke har effekt på hverken beskæftigelsesniveau eller jobsøgningsrate.

Lechner & Wunsch (2009b) vurderer effekterne af uddannelsesaktivering på beskæftigelse og indkomst og undersøger, hvorvidt disse effekter hænger sammen med konjunkturcyklen i det gamle Vesttyskland. Selvom den tyske uddannelsesaktivering omfatter en meget heterogen gruppe af kurser fra kortvarige jobsøgningskurser til treårige uddannelsesforløb, vurderes hele spektret af uddannelsesaktivering under ét. Analysen tager udgangspunkt i et meget detaljeret datasæt bestående af forsikrede ledige mellem 20-50 år, som påbegynder en ledighedsforløb i løbet af perioden 1986-1995, som er fulgt i mindst 8 år (til 2003). De ledige, som starter et uddannelsesforløb i en bestemt måned i løbet af observationsperioden, er betragtet som deltagerne. Kontrolgruppen er de ledige, som ikke deltager i aktivering i løbet af 11 måneder efter potentiel programstart. På den ene side giver denne udvælgelse af ikke-deltagere mulighed for at konstruere et kontrafaktum, som er relativt stabilt på tværs af konjunkturcykler; på den anden side svarer denne metode til at betinge fremtiden, hvilket potentielt kan indebære skævvridning af effekter (Frederiksson & Johansson 2008). Der anvendes forskellige matching metoder til at evaluere, hvordan deltagelse i uddannelsesaktivering påvirker beskæftigelsesomfang og indkomst henholdsvis 6 måneder og 8 år efter programstart. Analysen viser, at der er evidens for signifikante fastholdelses- og programeffekter, idet der estimeres lavere beskæftigelses sandsynlighed og indkomst efter 6 måneder og højere efter 8 år. En analyse af de kumulerede effekter viser desuden, at der ikke er nogen effekt på ledighedsomfanget, hvilket sammenholdt med den positive beskæftigelseeffekt kan skyldes, at færre forlader arbejdsstyrken. Det betyder, at arbejdsmarkedstilknytningen er steget som følge af deltagelse i uddannelsesaktivering. Endvidere undersøger analysen, om den negative fastlåsningseffekt og den positive programeffekt ændrer sig i takt med ledighedsraten målt på det tidspunkt, hvor aktivering påbegyndes. Der tages højde for, at sammensætningen af ledige og sammensætningen af programmer varierer over konjunkturcyklen. Derudover er der tegn på, at kompensationsgraden i dagpengesystemet er næsten konstant i observationsperioden, hvilket gør det muligt at sammenligne effekterne af aktivering i den næsten 20-årige periode (1986 til 2003). Forfatterne viser, at når ledigheden stiger, falder fastlåsningseffekten, og programeffekten er højere: uddannelsesaktivering ser ud til at være mere effektiv, når ledigheden er høj, end når den er lav. At fastlåsningseffekten er lavere, forekommer intuitivt. I en situation hvor ledigheden er høj, og hvor det er svært at finde beskæftigelse, vil afgangsraten fra ledighed være lavere. At programeffekten er højere i lavkonjunktur end i højkonjunktur, er blandt andet forklaret ved, at de job, som ledige får i lavkonjunktur, typisk er dårligere end dem, de får i højkonjunktur, og at der derfor er en relativ hurtigere tilbagevending til ledighed.

Rinne m.fl. (2007) undersøger beskæftigelseeffekter af aktiveringsuddannelse i Tyskland på kort sigt. Der skelnes mellem tre hovedkategorier af interventioner: i) opkvalificeringskurser (klasseundervisning med median varighed af 8 måneder), ii) arbejdsstræning (kurser med praktisk oplæring i arbejdslivet og et lavt teoretisk indhold med median varighed af 6 måneder), iii) praktik (tekniske træningsprogrammer der typisk foregår på en arbejdsplads med median varighed af 6 måneder). Analysen bygger på tyske registerdata, som omfatter ca. 610.000 ledige mellem 17 og 65 år, hvoraf 26.000, 16.000 og 22.000 begynder henholdsvis opkvalificeringskurser, arbejdsstræning og praktik i løbet af 2002. Der simuleres en

startdato for ledige ikke-deltagere i 2002, hvilket kan give en negativ skævhed. Alle individer i stikprøven kan følges op til 2004. Matching analyser viser, at der efter fastlåsningseffekter, som varer 6-13 måneder afhængig af programvarighed, opstår positive effekter, som er relativt homogene på tværs af programtyper og svarer til 8 procentpoint forhøjelse i beskæftigelsesandsynligheden. Alle interventioner har også en positiv effekt på lønnen 2 år efter programstart, og analysen viser, at deltagelse generelt fører til et bedre job (målt ved lønnen) end ikke-deltagelse. De køns-, uddannelses- og aldersopdelte resultater viser, at effekterne er relativt homogene på tværs af disse demografiske grupper.

Rinne m.fl. (2008) undersøger effekten af deltagelse i arbejdsmarkedsrettede opkvalificeringsprogrammer for ledige i begyndelsen af 00'erne, hvor Tyskland vedtog den anden runde af de så kaldte Hartz-reformer (2003-2005). Stikprøven består af cirka 520.000 individer, som blev ledige i løbet af 2002 og 2003. De er fulgt i 1,5 år efter programstart. Længden af kurserne varierer meget, men i de fleste tilfælde er længden 6 måneder og højst 1 år. Interventionerne er erhvervsfaglige uddannelser eller kurser med et mere basalt indhold. Deltagelse udover det første år medfører en lavere indtjening og mindre beskæftigelse for deltagerne. Disse negative effekter stammer fra fastlåsning i programmet. Efter 1,5 år er indtjeningen pr. måned og beskæftigelse henholdsvis € 150 (50) og 7 (3) procentpoint højere for deltagerne i opkvalificerende programmer efter (før) 2002-reformen, hvilket tyder på, at reformen har forhøjet effektiviteten af opkvalificeringsprogrammerne.

USA

Fire amerikanske studier vurderer effekter af opkvalificeringsprogrammer rettet mod kvinder (Dyke, Heinrich, Mueser, Troske & Jeon 2006), unge ledige (Zhang, Rubin & Mealli 2012; Heinrich m.fl. 2009) eller ledige på overførselsindkomst (Hotz, Imbens & Klerman 2006).

Dyke m.fl. (2006) analyserer indkomsteffekten af uddannelsesaktivering for kvindelige modtagere af kontanthjælpslignende understøttelse i to amerikanske stater (Missouri og North Carolina). Selvom uddannelsesaktivering dækker over mange forskellige uddannelses typer (fra grundlæggende kurser med varighed af højst 44 uger til lange uddannelsesforløb medførende en faglig grad med maksimal varighed på 2,5 år), vurderes hele spektret af uddannelsesaktivering under ét. Analysen tager udgangspunkt i en gruppe på ca. 120.000 enlige kvinder mellem 18 og 65 år, som bliver ledige i løbet af perioden 1997-1999 og er fulgt op i 16 kvartaler. Der anvendes matching estimater kombineret med difference-in-difference metode, der korrigerer for selektion ind i interventionen på både observerbare og ikke-observerbare karakteristika. Dynamiske selektionsevalueringsproblemer er løst ved at danne en kontrolgruppe, så der inddrages individer, som potentielt bliver aktiveret på et senere tidspunkt i ledighedsforløbet. Analysen besvarer dermed spørgsmålet om effekten at påbegynde et aktiveringsforløb med det samme mod at udskyde deltagelsen til senere. Endvidere fokuseres der udelukkende på den første intervention i programkæden. Analysen finder, at uddannelsesaktivering har en negativ indkomsteffekt i de første 3 kvartaler efter programstart (fastlåsningseffekter), men at der efter 2 år er en signifikant og positiv effekt. En cost-benefit analyse viser, at uddannelsesaktivering giver en samfundsøkonomisk positiv nettogevinst.

Hotz m.fl. (2006) undersøger langsigtede beskæftigelses- og løneffekter af aktiveringsprogrammer i Californien (GAIN-programmer), som er rettet mod ledige på offentlig overførselsindkomst. Disse interventioner inddrager begge work-first initiativer bestående af intensive jobsøgningskurser med et særligt fokus på at komme i beskæftigelse, og opkvalificeringstiltag der er mere fokuserede på at videreudvikle eller afdække faglige, sociale eller sproglige kompetencer og at forbedre kvaliteten af efterfølgende job målt ved løn eller varighed af efterfølgende job. Forfatterne udnytter et GAIN-lodtrækningsforsøg, som i 1988

er igangsat i seks amter i Californien. Overførselsindkomstmodtagere i de forskellige amter bliver tilfældigt opdelt i en indsats- og kontrolgruppe, hvor kun førstnævnte modtager interventioner. De seks amter, som inddrages i eksperimentet, har mulighed for at vælge mellem work-first initiativer og opkvalificerende kurser. Efter at der korrigeres for sammensætningen af indsatsgruppen i de forskellige amter, rapporteres det, at opkvalificeringskurserne giver negative resultater i de første 3-4 år efter påbegyndt aktivering, men at de på længere sigt bliver mere effektive end de andre initiativer. Deltagerne i amter, hvor der er større fokus på human kapital interventioner, har – 9 år efter programstart – en 70 % højere beskæftigelsesrate og en løn, som er \$ 9.000 højere end deltagerne i de amter, der lægger mere vægt på work-first initiativer. Disse resultater bekræfter, at lang tidshorisont er en helt afgørende faktor for at fange de positive effekter af uddannelsesprogrammer.

Heinrich m.fl. (2009) evaluerer opkvalificeringsindsatser i USA, de så kaldte Adult Programs og Dislocated Worker Programs. De førstnævnte er rettet mod udsatte ledige, som har ringe arbejdsmarkedserfaring, og de andre er for afskedigede arbejdere. I begge tilfælde består programmerne af korte og intensive kurser med elementer af undervisning i job-søgningsfærdigheder og vejledning, eller opkvalificeringsprogrammer der varer i gennemsnit tre kvartaler, eller en kombination af begge typer af indsatser. Datasættet består af 160.000 deltagere, der har modtaget indsatsen i starten af deres ledighedsperiode i løbet af perioden 2003-2005, og omkring 3 millioner registrerede ledige individer som kontrolgruppe. Både indsatsgruppe og kontrolgruppe er fulgt i op til 4 år efter ledighedsstart. Der anvendes både matching og difference-in-difference metoder til at korrigere for selektion, og der estimeres relative effekter af opkvalificeringsprogrammer versus effekterne af de korte og intensive kurser. Med hensyn til programmer rettet mod udsatte ledige (Adult Programs) findes der små negative fastlåsnings effekter i de første fire kvartaler efter programstart og derefter små positive programeffekter på både afgang til beskæftigelse og indtjening. Effekterne er størst for kvinder, hvor den kumulerede effekt er en forhøjelse af indtjeningen pr. kvartal med \$ 800 inden for de første 10 kvartaler siden programstart. Programmer for afskedigede arbejdere (Dislocated Worker Programs) er generelt mindre effektive, idet programeffekterne generelt ikke er signifikante.

Zhang m.fl. (2012) kigger på ugelønseffekter af den amerikanske Job Corps uddannelsesaktivering 4 år efter programstart. Studiet er baseret på et lodtrækningsforsøg, som er blevet igangsat i perioden 1994-1995 og er rettet mod udsatte unge i alderen 16-24 år med ringe kvalifikationer og arbejdsmarkedserfaring. Indsats- og kontrolgruppen består af henholdsvis 4.163 og 6.379 individer. Interventionen gives i form af både opkvalificerende og generel uddannelse, og de estimerede effekter er intention-to-treat effekter, da der ikke observeres, om de, der skulle modtage interventionen, mødte op til forsøget. Da ugelønnen 4 år efter programafslutning kun er tilgængelig for dem, der har fundet arbejde, anvendes der en ny maximum likelihood metode, som tager højde for denne selektionsproblematik. Resultaterne viser, at indsatsen ikke har en signifikant effekt på ugelønnen 4 år efter programstart. Til gengæld øger indsatsen lønindkomsten med 12 %, hvilket betyder, at individer, som har været tilbudt indsatsen, har en tendens til at arbejde flere timer end personer i kontrolgruppen.

Weber & Hofer (2004) undersøger beskæftigelseseffekten af uddannelsesaktivering i Østrig. Der skelnes kun mellem jobsøgningskurser og uddannelsesaktivering, og selvom sidstnævnte omfatter mange forskellige typer af uddannelsesforløb (fra korte uddannelser som varer 4 uger til lange opkvalificerende kurser medførende en faglig grad), vurderes hele spektret af uddannelsesaktivering under ét. Datasættet omfatter ca. 13.000 individer mellem 20 og 50 år, som bliver ledige i løbet af 1999 og er fulgt indtil 2001. Næsten 20 % er aktiveret i løbet af deres ledighedsperiode, hvoraf 24 % deltager i uddannelsesaktive-

ring, som gennemsnitligt varer 2 måneder og påbegyndes inden for de første 4 måneder af ledighedsperioden. Med udgangspunkt i en timing-of-events varighedsmodel finder analysen, at uddannelsesaktivering markant fastlåser deltagerne i ledighed i de første 60 dage, efter programmet påbegyndes. Derefter bliver effekten på afgangsraten fra ledighed til beskæftigelse positiv, men ikke nok til at opveje fastlåsningseffekten. Samlet set er interventionen med til at forlænge ledighedsperioden. Resultater viser dog, at programeffekten er større for kvinder, for individer under 40 år og for ledige med lavt uddannelsesniveau.

Studier fra øvrige lande

Udover de ovenfor nævnte studier er der fundet fem studier fra henholdsvis England (De Giorgi 2005), New Zealand (Perry & Maloney 2007), Polen (Kluve m.fl. 1999), Slovakiet (van Ours 2000) og Spanien (Cuteo & Mato 2009).

De Giorgi (2005) undersøger beskæftigelseseffekten af indsatsen for unge mænd i England, den såkaldte New Deal for Young People. Indsatsen er en kombination af samtaler, arbejdspraktik og uddannelsesaktivering, og desværre skelnes der ikke mellem, hvilken type aktivering der finder sted. Her deltager de unge i obligatoriske jobsøgningskurser i sjette ledigheds måned, hvorefter de ledige aktiveres med traditionelle indsatser af 6 til 12 måneders varighed. Stikprøven består af mænd mellem 18 og 25 år, som blev ledige i løbet af perioden 1998-2001, heraf 18.995 deltagere og 17.383 kontrolpersoner. Den effekt, der identificeres i papiret, er altså en såkaldt "lokal gennemsnitlig behandlingseffekt", som kun gælder i umiddelbar nærhed af aldersgrænsen på 25 år for at kunne deltage. Hovedresultatet viser, at programmet øger beskæftigelses sandsynligheden for de deltagende ledige med 4,6 %. Denne effekt er robust over forskellige kohorter, som har deltaget i programmet, og der er derfor ikke noget, der tyder på, at introduktionen af programmet har en motivationseffekt i form af at få flere unge mænd i beskæftigelse, og heller ikke at effekten af programmet forbedres over tid. Det bemærkes dog, at en del af effekten kan komme fra det tidlige jobsøgningskursus, som i et pilotstudie af New Deal viste sig at have positive effekter (Blundell m.fl. 2002).

Perry & Maloney (2007) evaluerer effekten af aktivering på den efterfølgende beskæftigelsesgrad i New Zealand. Der skelnes mellem tre former for indsatser: løntilskud, arbejds- træning og opkvalificeringskurser, men der angives ikke detaljerede oplysninger om deres indhold og varighed. Indsatsgruppen omfatter ca. 4.000 registrerede ledige, som modtager en af disse interventioner i løbet af 1993 og 1994. Omkring 1.000 ledige deltager i opkvalificering. Ved brug af registerdata er konstrueret en før- og efter-interventionsperiode, som går op til 3 år henholdsvis før og efter programafslutning. Det forhold, at kun afsluttede forløb bliver evalueret, indebærer, at der kan være en systematisk skævhed i resultaterne, hvilket gør, at de bør tolkes med forsigtighed. Kontrolgruppen består af 39.000 registrerede ledige, som aldrig har været i aktivering, fra perioden 1989-1997. Der anvendes en matching metode kombineret med en difference-in-difference strategi, som tager højde for både observerbare og ikke-observerbare forskelle mellem indsats- og kontrolgruppen. Det fremgår, at opkvalificering har en positiv effekt på beskæftigelsesgraden 1 år efter interventionsafslutning, især for langtidsledige og ledige med lavt uddannelsesniveau. På længere sigt (op til 3 år) findes ingen forskelle i beskæftigelsesgrad mellem indsats- og kontrolgruppen.

Kluve m.fl. (1999) vurderer beskæftigelseseffekten af aktivering i Polen, herunder uddannelsesaktivering. Det fremgår af analysen, at varigheden af kurserne i gennemsnit er ca. 3 måneder, og interventionerne mest er rettet mod at forbedre færdigheder inden for it, regnskabsanalyse og fremstilling. Studiet er baseret på en polsk spørgeskemaundersøgelse blandt ca. 8.000 ledige kvinder og mænd i perioden 1992-1996. Der er tale om en relativt lille stikprøve af uddannelsesaktiveringsdeltagerne (241), hvilket gør, at resultaterne bør

tolkes varsomt. Der anvendes en matching metode kombineret med en difference-in-difference identifikationsstrategi. Uddannelsesaktivering påvirker deltagernes beskæftigelsesomfang positivt for både kvinder og mænd. Effekterne er generelt mere stabile på kort sigt, det vil sige 3 kvartaler efter programmet er afsluttet. På længere sigt forhøjer uddannelsesaktivering beskæftigelsesraten for kvinder med 17 procentpoint.

Van Ours (2000) undersøger aktiveringseffekter på varigheden af både ledighed og efterfølgende job i Slovakiet. Der skelnes mellem tre interventioner: private og offentlige løntilskudslignende ordninger og uddannelsesaktivering. Der gives ikke detaljerede oplysninger om uddannelsesforløbene, men det fremgår, at den gennemsnitlige varighed er omkring 8 uger. Der anvendes registerdata fra tre amter, og stikprøven omfatter omkring 4.000 individer, som er blevet ledige i løbet af 1993 og er fulgt til 1998. Kun 179 ledige deltager i opkvalificeringsprogrammernes interventioner. Ved brug af forskellige timing-of-events varighedsmodeller findes der en positiv programeffekt af opkvalificering på sandsynligheden for at finde et job. I følge forfatterens fortolkning er effekten usandsynlig stor, og forfatteren forklarer den med, at ledige deltager i interventionen, fordi de i forvejen har sikret sig et job. Denne fortolkning understøttes af resultatet, at opkvalificering ikke har en signifikant effekt på varigheden af det efterfølgende job.

Cueto & Mato (2009) analyserer effekten af uddannelsesaktivering på efterfølgende beskæftigelsesomfang i en bestemt region i Spanien. Der skelnes ikke mellem de forskellige kurser, og der gives ikke oplysninger om deres gennemsnitlige varighed. Derudover er analysen behæftet med væsentlige svagheder ved det valgte datasæt. For det første anvendes der en relativt lille stikprøve på ca. 500 ledige individer, som ansøger om et kursus tilbudt af regionen i løbet af 1999. Omkring 60 % deltager i programmet. For det andet er beskæftigelsessituationen kun vurderet 1 år efter kurset er afsluttet, hvilket gør, at tidshorizonten ikke er lang nok til at vurdere langsigtede effekter. På baggrund af en matching estimator ses det, at uddannelsesaktivering har en positiv effekt på det efterfølgende beskæftigelsesomfang. Kønsspecifikke beregninger viser, at effekten er signifikant for mænd, men ikke for kvinder. Artiklen konkluderer, at disse positive effekter sandsynligvis skyldes creaming, dvs. at de stærkeste ledige deltager i opkvalificeringsprogrammer. Det betyder, at der ikke er taget tilstrækkeligt højde for selektion, og effekterne reelt vurderes til at være nul.

Tabel 5.4 Resultater for underopdelinger af ordinær uddannelse, internationale studier

Studie	Målgruppe	Uddannelsesopdeling	Udfald	Lande	Resultat
Crépon, Ferracci & Fougere (2007)	Ledige	Uddannelses varighed	Ledighedsvarighed	Frankrig	-
			Varighed af efterfølgende job		+
McGuinness, O'Connell & Kelly (2011)	Ledige	Kurser i grundlæggende kundskaber ^{a)}	Beskæftigelse	Irland	+
		Kurser med et fagligt indhold			+
		Uddannelses varighed			-
Maitino, Mariani, Mealli & Sciscione (2012)	Ledige	Kurser i grundlæggende kundskaber ^{a)}	Beskæftigelse	Italien	-
		Kurser med et fagligt indhold			+
		Uddannelses varighed			-

Studie	Målgruppe	Uddannelsesopdeling	Udfald	Lande	Resultat
Lorentzen & Dahl (2005)	Ikke-forsikrede ledige	Ordinær uddannelse alene	Beskæftigelse	Norge	+
		Ordinær uddannelse med efterfølgende løntilskud			+
Gerfin & Lechner (2002)	Ledige	Kurser i grundlæggende kundskaber ^{a)}	Beskæftigelse	Schweiz	0
		Kurser med et fagligt indhold			0
		Kurser med fokus på arbejdsstræning			0
Lalive, Van Ours & Zweimuller (2008)	Ledige	Kurser i grundlæggende kundskaber ^{a)}	Ledighedsvarighed	Schweiz	0
		Kurser med et fagligt indhold			0
Arellano (2010)	Ledige	Kurser med et fagligt indhold	Ledighedsvarighed	Spanien	+
		Omskolingskurser ^{b)}			+
Ramos, Surinach & Artis (2009)	Ledige	Kurser med et fagligt indhold	Beskæftigelse	Spanien	0
		Omskolingskurser ^{b)}			0
De Luna, Forslund & Liljeberg (2008)	Ledige	Kurser i grundlæggende kundskaber ^{a)}	Beskæftigelse	Sverige	0
		Kurser med et fagligt indhold			+
Larsson (2003)	Unge ledige	Kurser i grundlæggende kundskaber ^{a)}	Beskæftigelse	Sverige	-
		Kurser med et fagligt indhold			-
Richardson & Van den Berg (2008)	Ledige	Uddannelsens varighed	Ledighedsvarighed	Sverige	-
Biewen, Fitzenberger, Osikominu & Paul (2012)	Ledige	Uddannelsens varighed	Beskæftigelse	Vesttyskland	-
Caliendo, Kunn & Schmidl (2011)	Unge ledige (mænd)	Uddannelsens varighed	Beskæftigelse	Tyskland	+
	Unge ledige (kvinder)				-
Doerr, Fitzenberger, Kruppe, Paul & Strittmatter (2012)	Ledige	Uddannelsens varighed	Beskæftigelse	Tyskland	+
Ehlert, Kluge & Schaffner (2011)	Unge ledige	Ordinær uddannelse	Beskæftigelse	Tyskland	0
		Ordinær uddannelse med efterfølgende imidlertid ansættelse			+
Fitzenberger, Osikominu & Paul (2010)	Ledige	Uddannelsens varighed	Beskæftigelse	Tyskland	+
Hujer, Thomsen & Zeiss (2004)	Ledige	Uddannelsens varighed	Ledighedsvarighed	Østtyskland	-
Kluge, Schneider, Uhlendorff & Zhong (2012)	Ledige	Uddannelsens varighed	Beskæftigelse	Tyskland	-
Lechner & Miquel (2010)	Ledige	Kurser med et fagligt indhold	Beskæftigelse	Tyskland	0
		Omskolingskurser ^{a)}			+

Studie	Målgruppe	Uddannelsesopdeling	Udfald	Lande	Resultat
Lechner, Miquel & Wunsch (2007)	Ledige	Uddannelsens varighed	Beskæftigelse	Østtyskland	-
Lechner, Miquel & Wunsch (2011)	Ledige	Uddannelsens varighed	Beskæftigelse	Vesttyskland	+
Lechner & Wunsch (2009a)	Ledige	Uddannelsens varighed	Beskæftigelse	Østtyskland	-
Osikominu (2012)	Forsikrede og ikke forsikrede ældre	Uddannelsens varighed	Ledighedsvarighed	Tyskland	+
Stephan & Pahnke (2011)	Ledige	Uddannelsens varighed	Beskæftigelse	Tyskland	-
Flores, Flores, Gonzalez & Neumann (2012)	Unge ledige	Uddannelsens varighed	Beskæftigelse	USA	-
Jacobson, Lalonde & Sullivan (2005)	Ledige	Uddannelsens varighed	Lønindkomst	USA	+

Anm.: a) Forberedende kurser i både grundlæggende og generelle kompetencer, som ikke nødvendigvis tilrettelægges til arbejdsmarkedet (fx generel læse-skrivekursstræning, kurser i it-færdigheder osv.).

b) Uddannelsesprogrammer rettet mod faglærte ledige, som skal skifte branche.

Resultatet er angivet ud fra effekten af deltagelse i indsatsen versus ikke-deltagelse (med undtagelse af Kluve m.fl. 2012).

Resultatet er angivet ud fra, om effekten er positiv i forhold til fx at reducere varighed af ledighed, øge beskæftigelse eller selvforsørgelse, og vice versa for negativ effekt. Effekter, der ikke er signifikante på 5%-niveau, er angivet med 0.

5.2.2 Underopdeling af ordinær uddannelse

I dette afsnit præsenteres resultaterne af 26 internationale studier, som vurderer effekterne af ordinær uddannelse, når der anvendes en mere detaljeret opdeling af uddannelsesstyper end i ovenstående studier. Størstedelen af dem underinddeler uddannelsesaktivering på planlagt varighed af programmerne (Crépon m.fl. 2007; Richardson & Van den Berg 2008; Biewen m.fl. 2012; Caliendo m.fl. 2011; Doerr m.fl. 2012; Fitzenberger m.fl. 2010; Hujer m.fl. 2004; Kluve m.fl. 2012; Lechner m.fl. 2007; Lechner m.fl. 2011; Lechner & Wunsch 2009a; Osikominu 2012; Stephan & Pahnke 2011; Flores m.fl. 2012). Mange af disse studier stammer fra Tyskland. Kun to studier vurderer effekter af ordinær uddannelse, når den kombineres med andre indsatser (Lorentzen & Dahl 2005; Ehlert m.fl. 2011). Resten af studierne i dette afsnit opdeler ordinær uddannelse efter uddannelsesindhold eller -retning.

Samlet evidens

- Når uddannelsesaktivering vurderes særskilt efter uddannelsesvarighed, er der stærk evidens for større fastlåsningseffekter jo længere forløb.
- Der er stærk evidens for, at uddannelse med længere varighed ikke har større programeffekter. Ni studier fra forskellige lande (Frankrig, Irland, Italien, Sverige, Tyskland og USA) viser, at programeffekterne af korte og mellemlange kurser (under 1 år) er marginalt bedre end for længere kurser (over 1 år). Et studie fra Sverige (Richardson and Van den Berg 2008) og et studie fra Tyskland (Kluve m.fl. 2012) viser, at nettoeffekten kun er positiv for korte og mellemlange kurser. To cost-benefit analyser fra Tyskland viser, at omkostningerne står mål med gevinsterne kun for korte/mellemlange kurser (Biewen 2012; Osikominu 2012).
- Der er stærk evidens for, at kurser i grundlæggende kundskaber ikke har positive effekter på beskæftigelse. Tre studier peger på ingen effekt, og to studier viser negativ ef-

fekt. Disse studier stammer fra Italien, Schweiz og Sverige. Kun et studie fra Irland peger på en positiv effekt.

- Der er indikation for, at kurser med et erhvervsfagligt indhold ikke har positive nettoeffekter. Tre studier viser en signifikant fastlåsnings effekt (et fra Spanien, et fra Schweiz og et fra Sverige), hvoraf to finder nul programeffekt. Et studie fra Sverige (De Luna m.fl. 2008) finder ingen nettoeffekt, mens tre studier finder positiv programeffekt (et fra Italien, et fra Irland og et fra Spanien), uden at fastlåsnings effekten er estimeret.
- Der er indikation for, at omskolingsprogrammer har en positiv effekt. To studier finder en positiv effekt på beskæftigelsen, mens ét studie finder en nul-effekt.
- Der er moderat evidens for, at ordinær uddannelse virker marginalt bedre, når den er koordineret med efterfølgende midlertidig ansættelse (et studie fra Norge og et fra Tyskland).
- Der er indikation for, at opkvalificerende kurser inden for transport har positive effekter for mænd.

De enkelte studier

Dette afsnit indeholder en opsummering af de enkelte internationale studier, der ser på specifikke uddannelseskategorier. Som ovenfor kan dette springes over, såfremt man kun er interesseret i samlet evidens.

Schweiz

Der er inkluderet to studier af uddannelses typer for Schweiz: det første studie anvender matching (Gerfin & Lechner 2002), og det andet tager udgangspunkt i en timing-of-events analyse (Lalive & van Ours 2008).

I **Gerfin & Lechner (2002)** foretages en evaluering af effekter for en relativt detaljeret gruppe af uddannelsesforløb, som er opdelt i følgende kategorier: i) grundlæggende kurser (med gennemsnitlig varighed af 46 dage og fokus på grundlæggende kundskaber og job-søgning); ii) sprogkurser (med gennemsnitlig varighed af 71 dage); iii) pc-kurser (med gennemsnitlig varighed af 36 dage); iv) opkvalificeringskurser (med gennemsnitlig varighed af 74 dage og fokus på faglige færdigheder inden for business, fremstilling og teknik) og v) andre kurser (med gennemsnitlig varighed af 94 dage og fokus på arbejds træning og praktik inden for sundhed og turisme). Datasættet omfatter ca. 19.000 ledige individer mellem 25 og 50 år, som har modtaget arbejdsløshedsunderstøttelse i færre end 12 måneder ved udgangen af 1997 og ikke har deltaget i aktivering i løbet af 1997. Der anvendes en matching metode til at vurdere, om deltagelse i uddannelsesaktivering i løbet af 1998 påvirker beskæftigelses chancen 1 år, efter interventionen påbegyndes. Indsatsgruppen består af ca. 5.000 individer, hvoraf de fleste deltager i grundlæggende kurser og sprogkurser, mens kontrolgruppen udgør ca. 14.000 individer, som ikke deltager i uddannelsesaktivering i løbet af 1998. For de sidstnævnte simuleres en startdato, hvilket kan give for negative resultater. Analysen viser, at ingen form for uddannelsesaktivering har en positiv effekt på overgangen til beskæftigelse, selvom pc-kurser, opkvalificeringskurser og andre kurser virker relativt bedre end grundlæggende kurser og sprogkurser. Resultater opdelt efter demografiske karakteristika viser, at resultaterne er homogene på tværs af køn, og at pc-kurser forhøjer beskæftigelsessandsynlighed for individer med indvandningsbaggrund.

Lalive m.fl. (2008) skelner mellem to typer af uddannelse: korte kurser og udvidet opkvalificering. Førstnævnte varer typisk 3 uger og dækker over jobsøgningskurser, pc-kurser og kurser i grundlæggende kundskaber (som fx undervisning i læsning/skrivning). Den anden kategori er AMU-lignende kurser med gennemsnitlig varighed af 2 måneder med et fagligt og erhvervsrettet indhold. Analysen er baseret på schweiziske registre for individer, som bliver ledige i begyndelsen af 1998 og er fulgt til slutningen af 1999. Stikprøven består

af ca. 15.000 ledige, hvoraf 2.648 og 417 deltager i henholdsvis korte og længevarende kurser. Der anvendes en timing-of-events varighedsmodel til at korrigere for selektion ind i aktivering. Resultaterne viser, at både korte og lange kurser har en signifikant fastlåsningseffekt i de første 2-3 måneder, efter interventionen påbegyndes. Programeffekter på afgangsrater til beskæftigelse er således ikke-signifikante, og det afhænger ikke af, hvornår i ledighedsperioden aktivering påbegyndes. Artiklen konkluderer, at uddannelsesaktivering ikke er med til at forkorte ledighedsperioden. Disse resultater kan delvis skyldes den korte tidshorisont brugt i evalueringen.

Spanien

To spanske studier vurderer de kortsigtede effekter af forskellige uddannelsesprogrammer (Arellano 2010; Ramos m.fl. 2009).

Arellano (2010) undersøger, om opkvalificerende programmer er med til at forkorte efterfølgende ledighedsperioder målt 1 år efter programafslutning. Der betragtes en gruppe af 4.303 ledige, der modtager indsatsen for første gang i begyndelsen af 2000, og en tilsvarende gruppe af ledige, der ikke modtager den. Indsatsgruppen inkluderer dagpengemodtagere, langtidsledige, ledige unge som har været ledige mindst 6 måneder og udsatte ledige (som fx udlændige og handikappede ledige). Stikprøven består af 11.572 ledige og stammer fra spanske registre. Der skelnes mellem tre grupper af indsats: i) opkvalificerende programmer til ufaglærte dagpengemodtagere (niveau 2), ii) træningsprogrammer rettet mod faglærte ledige som skal skifte branche (niveau 3), og iii) kurser til faglærte med henblik på at opdatere deres kompetencer (niveau 4). Der anvendes en matching metode for at korrigere for selektion i træningsprogrammer, men antal observerbare karakteristika er meget begrænset. "Balancing property" er kun opfyldt for de kønsopdelte resultater. Der findes positive effekter af uddannelsesaktivering generelt og større effekter for kvinder og for niveau 3-programmer. Programmerne forkorter overordnet set den forventede ledighed med 6 uger. Derudover er det bemærkelsesværdigt, at indsatsen ikke indebærer fastlåsningseffekter.

Ramos m.fl. (2009) vurderer de kortsigtede effekter af aktivering i en spansk region, blandt andet uddannelsesaktivering. Der skelnes mellem tre typer af ordinær uddannelse; de første to er opkvalificeringskurser kombineret med arbejdsstræning (casa-taller og casas de oficio) rettet mod ledige, som er yngre end 25 år, og den sidste er omskolingskurser (reciclaje). Datasættet består af 77.862 deltagere, hvoraf ca. 4.000 begynder et af uddannelsesprogrammerne i løbet af 2005. Kontrolgruppen omfatter ca. 73.000 ledige, der ikke aktiveres. Alle individer i stikprøven kan følges indtil starten af 2008. Ved anvendelse af en matching metode finder forfatterne, at uddannelsesaktivering har negative, men ikke-signifikante effekter på beskæftigelsesomfanget 2 år efter programstart. Disse resultater skal ses i lyset af, at en stor andel af deltagerne stadig er i uddannelsesforløb og har mindre tid til at søge job (fastlåsningseffekt).

Sverige

For Sverige er fundet tre studier, der underinddeler uddannelsesaktivering (De Luna m.fl. 2008; Larsson 2003; Richardson & Van den Berg 2008).

De Luna m.fl. (2008) belyser beskæftigelseseffekten af forskellige former for uddannelsesforløb. Analysen tager udgangspunkt i en stikprøve, der omfatter ca. 2 millioner individer, som bliver ledige i løbet af perioden 2002-2004, hvoraf ca. 58.000 påbegynder et uddannelsesforløb. Datasættet giver mulighed for at følge deltagerne i op til 3 år, efter de starter uddannelsesaktivering. Der anvendes matching metoder for at korrigere for selektion ind i de forskellige programmer, og der fokuseres udelukkende på effekterne af den første intervention, som de ledige modtager i løbet af observationsperioden. Når der ikke

skelnes mellem de forskellige kategorier af uddannelse, findes en initial fastholdelseeffekt, som er fulgt op af en positiv programeffekt. Samlet set er nettoeffekten 3 år efter programstart udlignet og tæt på nul. Når analysen begrænses til erhvervsfaglig uddannelsesaktivering, er der evidens for, at nettoeffekten efter 3 år er signifikant positiv i forhold til at få de ledige hurtigere i job. Specifikt dominerer fastlåsningseffekten inden 1 år, men herefter er de fundne programeffekter tilstrækkeligt store til, at det samlede sæt giver en positiv effekt af erhvervsfaglig uddannelsesaktivering. Dette resultat gælder især for uddannelser inden for transportområdet. Til gengæld ses det, at forebyggende uddannelsesaktivering (dvs. undervisning i mere generelle kundskaber) har signifikant negative beskæftigelseseffekter på grund af stor fastholdelseeffekt. Rapporten viser endvidere, at effekterne af erhvervsfaglig uddannelsesaktivering er bedre for ledige med lav uddannelse og indvandrerbaggrund. Endelig konkluderes det, at effekterne ikke afhænger af, hvornår aktiveringen påbegyndes i ledighedsforløbet.

Larsson (2003) evaluerer effekter på beskæftigelse, indkomst og overgang til ordinær uddannelse af svenske opkvalificeringsprogrammer rettet mod unge arbejdsmarkedsparede ledige. Disse programmer omfatter især unge med en høj ledighedsrisiko, dvs. lavtuddannede individer eller personer med ringe erhvervs erfaring og høj ledighedsrisiko på grund af kvalifikationsmismatch. Varigheden af kurserne er maksimalt 1 år, og indholdet er både erhvervsfagligt og med fokus på grundlæggende kundskaber, som fx svensk for individer med indvandringsbaggrund. Analysen er baseret på en stikprøve på 10.579 nyledige 20-24-årige i 1992 og 1993, hvoraf 606 deltager i opkvalificering. For at danne kontrolgruppen simuleres en hypotetisk startdato, hvilket kan give for negative resultater. Kontrolgruppepersoner, som afsluttede ledighedsperioden før startdato, bliver slettet, hvorfor denne gruppe omfatter ca. 2.000 individer. Der anvendes matching metoder for at korrigere selektion ind i aktivering. Resultaterne viser, at effekterne på indtjening og beskæftigelse er negative på kort sigt. Deltagerne har fx en 30 % lavere beskæftigelseschance end ikke-deltagerne. Efter 2 år bliver effekterne dog mindre negative (indkomst) og ikke-signifikante (beskæftigelse), hvilket tyder på, at de initiale negative effekter stammer fra fastlåsning i programmet. Der findes ingen positive effekter på overgangen til ordinær uddannelse. Endvidere viser analysen, at kurserne med fokus på et erhvervsfagligt indhold virker lidt bedre end de andre kurser, dvs. de giver mindre negative effekter. Resultaterne er også marginalt bedre for kvinder end mænd, specielt fordi fastlåsningseffekterne er mere markante for mænd. Deltagelse i 1992, hvor ledigheden er høj, giver værre effekter end deltagelse i højkonjunktur (1993 og 1994).

Richardson & Van den Berg (2008). Ved brug af samme registerdata udvider Richardson og Van den Berg (2008) den tidligere analyse, som er beskrevet i afsnit 5.2.1 (Richardson & Van den Berg 2001), med at estimere forskellige typer timing-of-events varighedsmodeller. Som ovenstående studie, der kun målte effekter på kort sigt af at deltage i uddannelsesaktivering, følges de ledige op højst 3 måneder, efter programmet er slut. Der er igen evidens for, at nettoeffekten af at deltage i erhvervsfaglig uddannelsesaktivering er nul, når både fastlåsning- og programeffekt inkluderes. Deltagelse i kortere kurser (kortere end 90 dage) indebærer dog en positiv nettoeffekt i den forstand, at deltagerne har en beskæftigelses sandsynlighed, som er 20 % højere end ikke-deltagerne. Længere kurser har i stedet en negativ effekt, som svarer til 40 % lavere beskæftigelseschance. Det findes også, at programeffekten er større for unge, for ledige med lav uddannelse og for ledige, der aktiveres, inden deres ledighedsanciennitet bliver lang.

Tyskland

Vi har identificeret 13 tyske studier, som har differentieret mellem effekter af forskellige typer af uddannelsesaktivering. Elleve analyser vurderer, hvordan effekter hænger sammen med kursernes varighed (Biewen m.fl. 2012; Caliendo m.fl. 2011; Doerr m.fl. 2012; Fitzen-

berger m.fl. 2010; Hujer m.fl. 2004; Kluge m.fl. 2012; Lechner m.fl. 2007; Lechner m.fl. 2011; Lechner & Wunsch 2009a; Osikominu 2012; Stephan & Pahnke 2011). Et studie vurderer den relative effekt af opkvalificeringskurser versus omskolingsprogrammer (Lechner & Miquel 2010), og et enkelt undersøger effekter af uddannelsesaktivering, når den kombineres med coaching og imidlertid ansættelse.

Biewen m.fl. (2012) anvender registerdata for Vesttyskland og fokuserer på ledige i perioden 2000 og 2002, som var fuldtidsbeskæftiget mindst 3 måneder inden ledighed, og som er mellem 25 og 53 år. Disse følges 2 år efter starten af indsatsen. Formålet er at vurdere effekten af korte og lange træningsprogrammer på både beskæftigelse og indtjening. Korte træningsprogrammer varer fra 2 til 12 uger og består af jobsøgningskurser og vejledningsforløb, mens lange træningskurser er opkvalificeringsuddannelser, som varer fra nogle måneder og op til 1 år. Der anvendes en ny matching metode, som løser dynamiske selektionsproblemer, og som – modsat Sianesi (2008) – besvarer spørgsmålet om effekten af at deltage i aktivering mod aldrig at blive aktiveret. Der findes positive programeffekter af begge typer indsats for både kvinder og mænd, især når indsatsen modtages på et senere tidspunkt i ledighedsperioden. Både korte og lange aktiveringsprogrammer øger sandsynligheden for beskæftigelse med 5 til 10 procentpoint for mænd og med 5 til 19 procentpoint for kvinder. Indtjeningsgevinsten forbundet med længere uddannelsesaktivering er større end dem forbundet med korte programmer, men ifølge en cost-benefit analyse står kun omkostningerne for de sidstnævnte mål med gevinsterne. Ligesom i tilsvarende analyser findes, at der er fastlåsnings effekter, som er større, jo længere kurset varer (op til 1 år). Biewen m.fl. finder også, at effekterne er homogene med hensyn til observerbare karakteristika.

Caliendo m.fl. (2011) undersøger effekterne af syv forskellige interventioner rettet mod de tyske ledige under 25 år, blandt andet korte træningsprogrammer (som maksimalt varer 2 måneder) og lange træningsprogrammer (som højst varer 12 måneder). Der fokuseres på 51.019 individer, som blev ledige i 2002 og er fulgt mindst 72 måneder efter ledighedsperiodens start. Resultaterne viser klare fastlåsnings effekter de første 12 måneder for lange opkvalificerende indsats, og tilsvarende de første 6 måneder for korte opkvalificerende indsats. Med hensyn til korte uddannelser er de samlede effekter efter 30 (60) måneder 1,2 (3) procentpoint højere beskæftigelse. De samlede effekter af lange opkvalificeringsprogrammer er henholdsvis 0,27 (som ikke er signifikant) og 2,86 efter 30 og 60 måneder. Både korte og lange opkvalificeringsindsatser virker bedre, hvis de ledige unge starter på senere tidspunkter i løbet af deres ledighedsperiode. De samlede effekter efter fx 60 måneder er en forhøjet beskæftigelsesgrad på 4,28 (5,28) procentpoint for korte (lange) træningsprogrammer, hvis de sidstnævnte begynder mellem 7 til 12 måneder i ledighedsforløbet. Kvinder har mere gavn af langvarige end korte opkvalificerende indsats, og det modsatte gælder for mænd. Effekterne er homogene på tværs af uddannelsesniveauer.

Doerr m.fl. (2012). I dette studie fokuseres på effekterne af uddannelsesaktivering for alle individer på 25-54 år, som blev ledige i 2003-2004. Stikprøven består af cirka 230.000 ledige, hvoraf omkring 76.000 modtog en træningsvoucher. Effekten af voucher-tildeling vurderes og fortolkes som en intention-to-treat effekt. Ledige følges i 4 år efter voucher-tildeling. Analysen anvender tyske registerdata og bruger en dynamisk matching estimator for at korrigere for selektion i træningsprogrammer. Det findes generelt, at der er signifikante fastlåsnings effekter over de første 48 måneder af ledighedsperioden på både beskæftigelse og indtjening. Bagefter manifesterer positive programeffekter sig i den forstand, at deltagelse i uddannelsesaktivering øger overgangen til beskæftigelse med cirka 4 procentpoint og indtjeningen pr. måned med € 50. Effekterne er større for lavtuddannede, men er homogene på tværs af køn. Doerr m.fl. (2012) finder derudover, at der er bedre resultater

for de længste kurser (som varer op til 3 år og medfører en faglig grad) end de kortere kurser (som typisk varer 3 måneder).

Ehlert m.fl. (2011) undersøger både kort- og langsigtede beskæftigelseseffekter af en aktiveringsordning, hvor ordinær uddannelse kombineres med coaching og midlertidig ansættelse (temporary agency work). Programmet er rettet mod unge ledige med ringe kvalifikationer og arbejdsmarkedserfaring og varer 12 måneder. Uddannelse og coaching udgør den første del af programmet. Indsatsen blev udført som et pilotforsøg i enkelte områder af Tyskland i løbet af 2007-2009. Evalueringsdesignet er et randomiseret eksperiment, og evalueringsmetoden er regressionsanalyse. Indsats- og kontrolgruppe består henholdsvis af 211 og 103 individer. Undersøgelsen er koblet med tyske registerdata, og både indsats- og kontrolgruppe følges 6 og 18 måneder efter programafslutning. Resultaterne viser, at uddannelse øger overgangen til beskæftigelse både på kort og lang sigt, når uddannelse kombineres med både midlertidig ansættelse og coaching. Ordinær uddannelse og coaching alene har dog ikke signifikante effekter.

Fitzenberger m.fl. (2010) undersøger, hvorvidt effekten af uddannelsesaktivering hænger sammen med kursernes planlagte varighed. Specifikt sammenlignes effekter af kurser, der varer 2 kvartaler, med kurser der varer 1, 3 og 4 kvartaler. Der anvendes random effekt probit modeller, som kontrollerer for både observerbare og ikke-observerbare forskelle mellem deltagere og ikke-deltagere. Blandt andet giver metoden også mulighed for at løse alle de dynamiske evalueringsproblemer, der opstår i et system som det tyske, hvor deltagelsen i aktivering er obligatorisk i den forstand, at alle ledige modtager indsatsen, såfremt de er ledige længe nok. Modsat Sianesi (2008) besvarer analysen spørgsmålet om effekten af at deltage i aktiveringsforløb mod aldrig at blive aktiveret i observationsperioden. Analysen er baseret på en gruppe af ca. 41.000 ledige mellem 25 og 53 år, som bliver ledige i løbet af perioden 1999-2000 og er fulgt til 2004. Resultaterne viser, at der er signifikante fastlåsningseffekter for de første 3 til 5 kvartaler. Derefter øges effekten og bliver signifikant positive. 10 kvartaler efter programstart er programeffekten på beskæftigelseschancen mellem 12 og 21 procentpoint. Disse effekter er generelt større for kvinder end for mænd og er større i det gamle Vesttyskland end i det gamle Østtyskland. Endvidere viser analysen, at programmer med planlagt varighed over 2 kvartaler giver større effekter end kortere uddannelser: beskæftigelses sandsynligheden er 6-11 procentpoint højere for de førstnævnte programmer.

Hujer m.fl. (2004) evaluerer beskæftigelseseffekten af uddannelsesaktivering i det gamle Østtyskland. Analysen anvender tyske administrative registre og er baseret på en stikprøve omfattende ca. 14.000 individer mellem 20 og 50 år, som starter en ledighedsperiode i første kvartal af 1999. Disse individer er fulgt indtil slutningen af 2002, hvilket indebærer, at der evalueres relativt kortsigtede effekter af aktivering i analysen. Der skelnes mellem tre forskellige uddannelsesstyper: i) korte kurser (som varer under 3 måneder), ii) mellemkorte uddannelser (som varer fra 3 til 6 måneder), og iii) mellemlange uddannelser (med varighed af 6 og 12 måneder). Identifikation af begge fastlåsnings- og programeffekter opnås ved brug af en timing-of-events varighedsmodel. Analysen viser, at der er signifikante fastlåsningseffekter udelukkende for uddannelsesforløb, som varer mere end 3 måneder. For alle uddannelsesstyper findes der negative programeffekter, men for de korteste kurser er programeffekterne ikke signifikante. Studiet konkluderer derfor, at uddannelsesaktivering generelt er med til at forlænge ledigheden for deltagere i det gamle Østtyskland.

Kluve m.fl. (2012) analyserer, i hvilket omfang uddannelsesaktiveringsvarigheden påvirker afgangsraten fra ledighed til beskæftigelse, 1 eller 2 år efter træningsprogrammet påbegyndes. Der anvendes et tysk datasæt bestående af 3.180 ledige mænd, der har deltaget i et uddannelsesaktiveringsprogram i perioden 2000-2002. Der skelnes ikke mellem erhvervsfaglig og generel uddannelsesaktivering, men der er fokus på varigheden (både plan-

lagt og realiseret) af indsatserne, som typisk varer fra mindst 10 til maksimalt 395 dage. Der anvendes en matching metode. Resultaterne viser, at nettoeffekten efter 1 og 2 år er signifikant og positiv for korte kurser (kortere end 120 dage) og mindre for længere kurser med negative effekter for kurser, som varer mere end 330 dage.

Lechner & Miquel (2010) belyser beskæftigelseeffekten af opkvalificeringskurser og omskolingsprogrammer i Tyskland. Der anvendes en matching metode, som specifikt tager højde for den dynamiske selektionsbias, der blandt andet skyldes, at en del af indsatsgruppen forlader indsatsen, som tiden går, da nogle ledige måske kommer i job, og andre forlader indsatsen af andre årsager. De estimerede resultater viser effekten af at deltage i interventionen i 4 kvartaler i træk sammenlignet med ikke-deltagelse. Datasættet omfatter ca. 30.000 individer, som bliver ledige i løbet af perioden 1992-1993. De statistiske analyser viser, at deltagelse i omskolingsprogrammer øger beskæftigelses sandsynligheden med 35 procentpoint 4 år efter programstart. Effekten af opkvalificeringskurser er ikke signifikant.

Lechner, Miquel & Wunsch (2007) undersøger, hvordan uddannelsesaktivering påvirker beskæftigelse og løn i det gamle Østtyskland. De ser på ca. 6.000 individer mellem 20 og 53 år, som bliver ledige i løbet af 1994 og er fulgt til 2002. Indsatsgruppen omfatter ca. 1.200 ledige, som begynder interventionen inden slutningen af 1994. Der simuleres en startdato for ikke-deltagerne til at løse dynamiske selektionsproblemer. Med udgangspunkt i matching metoder evalueres effekter af tre forskellige former for uddannelsesaktivering: i) korte kurser (med varighed mindre end 6 måneder og fokus på opkvalificering i den branche/det fagområde, hvor deltagerne har arbejdet), ii) lange kurser (med varighed mere end 6 måneder og det samme fokus som de korte kurser), og iii) omskolingsprogrammer (med varighed op til 3 år og modtagelse af en bestemt grad inden for et nyt fagområde). De finder, at alle programmer har signifikante fastlåsningseffekter, som er større, jo længere uddannelsesforløbet er. Otte år efter påbegyndt deltagelse har kun korte kurser og omskolingsprogrammer signifikante og positive effekter på både beskæftigelsesomfang og løn. Kønsopdelte analyser viser, at effekterne af omskolingsprogrammer især kan tilskrives større effekter for kvinder, hvor sandsynligheden for beskæftigelse stiger med 25 procentpoint og lønnen med € 400. Lange kurser påvirker mandlige deltageres beskæftigelsesomfang negativt efter 8 år. Effekter af korte kurser er derimod relativt homogene på tværs af køn.

Lechner, Miquel & Wunsch (2011) undersøger både kortsigtede og langsigtede effekter af uddannelsesaktivering i det gamle Vesttyskland. Specifikt analyseres tre forskellige udfald: både beskæftigelses- og ledighedsomfang samt løn. Der skelnes mellem de samme tre former for uddannelse som i Lechner, Miquel og Wunsch (2007) samt en fjerde type: practice firms (med gennemsnitlig varighed på 6 måneder og fokus på arbejdstræning). Datasættet omfatter ca. 17.000 individer mellem 20 og 55 år, der registreres som ledige i løbet af perioden 1992-1994. Indsatsgruppen består af ca. 1.500 individer, som aktiveres i løbet af de første 12 måneder af ledighedsperioden og er fulgt 8 år, efter indsatsen er afsluttet. Der anvendes en matching metode for at korrigere for observerbare forskelle mellem deltagere og ikke-deltagere, og det forsøges at løse dynamiske evalueringsproblemer ved at simulere en startdato for ikke-deltagere (så der er risiko for negativ skævhed). Der findes en signifikant fastlåsningseffekt på både beskæftigelsesomfang og indtjening for alle former for uddannelse. Fastlåsningseffekten afhænger af uddannelsesforløbene: den varer 2 år for omskoling og omkring 6 måneder for de korte kurser. Derefter findes der signifikante programeffekter, som holder sig positive i hele observationsperioden. Disse effekter svarer til 20 procentpoint større årlig beskæftigelsesgrad for omskoling og 10 procentpoint større årlig beskæftigelsesgrad for de andre uddannelsesforløb. Programeffekterne af omskoling (korte kurser) er højere (lavere) for kvinder, mens lange kurser virker bedre for ikke-

arbejdsmarkedsparete ledige. Der findes desuden evidens for, at uddannelsesaktivering fører til bedre job, når kvaliteten er målt både ved løn og varighed. Kumulerede nettoeffekter efter 8 år er mellem 8 og 11 måneders merbeskæftigelse for alle interventioner.

Lechner & Wunsch (2009a) undersøger effekten af uddannelsesaktivering på en lang række af udfald, dvs. beskæftigelsesomfang, ledighedsvarighed, indkomst, løn og overførselsgrad. Fordelen ved analysen er, at det er muligt at klassificere uddannelsesaktivering efter en meget detaljeret opdeling omfattende syv uddannelses typer – fra korte kurser (som varer i gennemsnit mindre end 2 måneder) til lange uddannelsesforløb (som varer op til 3 år og medfører en faglig grad). Studiet er dog behæftet med den svaghed, at individer kun følges 2,5 år efter interventionens start, hvilket gør, at kun kortsigtede effekter undersøges. Der anvendes tyske registerdata bestående af ca. 9.000 individer i alderen 25-49 år, som bliver ledige i løbet af perioden 2000-2002. Indsatsgruppen består af alle de ledige, som påbegynder en uddannelse i 2002 (ca. 4.500 individer), og for ikke-deltagere simuleres en startdato for at løse det dynamiske selektionsproblem (dvs. der er risiko for negativ skævhed). Der anvendes en matching metode til at finde estimater for effekten af det første program modtaget i løbet af observationsperioden. Resultaterne viser, at alle uddannelsesforløb har signifikante fastlåsnings effekter på kort sigt, hvis længde afhænger af programvarigheden. Lange uddannelsesforløb, som medfører en erhvervsfaglig grad, forlænger ledighedsvarigheden med 14 måneder. For korte kurser svarer fastlåsnings effekten til en forlængelse af ledigheden med omkring 7 måneder. Således har ingen af programmerne positive effekter på beskæftigelsesomfang og indkomst/løn, men næsten alle er med til at forlænge ledighedsvarigheden og forhøje overførselsgraden.

Osikominu (2012) undersøger effekter af uddannelsesaktivering på varigheden af ledighed indtil beskæftigelse og varigheden af efterfølgende job. Der skelnes mellem korte kurser, som varer i gennemsnit ca. 1 måned og har fokus på forbedret jobsøgning, samt lange uddannelsesforløb med gennemsnitlig varighed af ca. 1 år og et højt human kapital indhold. Analysen er baseret på en gruppe af ca. 45.000 individer i alderen 25-53 år, som påbegynder et ledighedsforløb i løbet af perioden 1999-2001. Datasættet giver mulighed til at følge disse individer op til 2004. Omkring 10 og 6 % af dem deltager i henholdsvis korte og lange uddannelsesforløb. Der anvendes en modificeret udgave af en timing-of-events varighedsmodel, som blandt andet tillader en undersøgelse af, hvorvidt programeffekten afhænger af tidspunktet, hvor interventionen påbegyndes i ledighedsforløbet. Resultaterne viser, at begge typer af uddannelsesaktivering har signifikant fastlåsnings effekt under aktivering. For korte kurser findes en positiv programeffekt kun 1 måned efter den planlagte programafslutning, mens dette sker efter 3 måneder i lange uddannelsesforløb. Programeffekterne af lange uddannelser er dog mere langvarige i forhold til korte kurser. Derudover har korte kurser en mere begrænset effekt på den efterfølgende beskæftigelse end lange kurser, som har mere fastlåsnings effekt. Analyser opdelt efter demografiske karakteristika viser, at de kumulerede effekter over en 5-årig periode generelt er større for kvinder, indvandrere og individer med sundhedsvanskeligheder, og at disse effekter i stort omfang ikke varierer med de lediges uddannelsesniveauer. Det ses også, at unge ledige under 30 år har mest gavn af længevarende kurser. Artiklen konkluderer, at effekten af korte (lange) kurser er større, hvis programmet påbegyndes tidligt (sent) i ledighedsforløbet, og ifølge en cost-benefit analyse genererer de korte kurser større nettogevinster end lange kurser for størstedelen af de ledige.

Stephan & Pahnke (2011) vurderer de følgende interventioner: erhvervsrettede korte kurser (med varighed under 4 måneder, som indeholder afklaring, jobplaner, jobsøgning og mindre kompetenceløft i eller uden for arbejdsplads), erhvervsfaglige mellemlange og lange kurser (med varighed af mere end 4 måneder og op til 3 år), samt andre korte kurser med varighed under 8 uger opdelt på klasseundervisning og på arbejdsplads samt jobtræning

under ikke-ordinære forhold. Analysen er baseret på tyske administrative data, og stikprøven omfatter individer mellem 25 og 59 år, som starter et ledighedsforløb i 2003. Indsatsgruppen består af ca. 5.000 individer, der påbegynder uddannelsesaktivering i marts 2003. Kontrolgruppen udgør ledige individer, som potentielt aktiveres på et senere tidspunkt. Med udgangspunkt i en matching analyse findes, at korte og mellemlange erhvervsrettede kurser har positive effekter på den kumulerede beskæftigelse og på andelen i beskæftigelse 42 måneder efter påbegyndt kursus. Til gengæld har lange erhvervsrettede uddannelser en negativ effekt på den kumulerede beskæftigelse efter samme tidsrum, men en positiv effekt på andelen i beskæftigelse, hvilket tyder på, at lange uddannelsesforløb har initiale, markante fastlåsningseffekter.

USA

Der er fundet to studier fra USA (Flores m.fl. 2012; Jacobson, Lalonde & Sullivan 2005).

Flores m.fl. (2012) identificerer en kausal sammenhæng mellem uddannelsesindsatsers varighed og lønindkomstniveau henholdsvis 4 år efter programstart og 1 år efter programafslutning. Indsatsen er en blanding af både generel og erhvervsfaglig uddannelse rettet mod unge udsatte ledige (blandt andet ufaglærte unge med lav indkomst) mellem 16 og 24 år – de såkaldte Job Corps programmer. Datasættet består af 3.524 individer, som deltager i et af disse programmer i løbet af perioden 1994-1996. Der anvendes en matching metode kombineret med en difference-in-difference metode for at korrigere for selektion ind i programmer af forskellig varighed. Forfatterne finder for det første, at når udfaldet er indtjeningen 4 år efter programstart, er der stor grad af fastholdelse. Når analysen begrænses til lønindkomstniveau 1 år efter programafslutning, finder de, at effekterne er signifikant positive og stiger med programmets varighed, indtil der nås en længde på 50 uger. For træningsprogrammer, som varer mere end 50 uger, reduceres de positive effekter markant. Det vil sige, at resultaterne tyder på, at forlængelse af træningsprogrammer på højt niveau ikke hjælper yderligere på arbejdsmarkedets udfald. Effekterne er generelt større for mænd end kvinder.

Jacobson, Lalonde & Sullivan (2005) undersøger lønindkomsteffekten af offentlige voksen- og efteruddannelser rettet mod afskedigede arbejdere i Washington. Datasættet omfatter omkring 97.000 afskedigede arbejdere, som har mistet deres job i perioden 1990-1994. I analysen inddrages kun afskedigede medarbejdere med en anciennitet på virksomheden på 3 år eller derover. Indsatsgruppen består af 16.000 individer, som deltager i uddannelsesprogrammet i 1996. Der estimeres lineære modeller, hvor selektionsmekanismen håndteres ved at estimere individspecifikke effekter (fixed effekter). Metoden er udvidet til også at tillade individspecifikke trends, således at selektion ind i kursusaktivitet via uobserverbare karakteristika også kan ændre sig over tid. Derudover er effekterne af uddannelserne både estimeret som effekten af akkumuleret kursusaktivitet målt som årsværk over observationsperioden samt af enkelte kurser i givne år. Hver af disse effekter opdeles desuden i langsigtede og kortsigtede effekter. Det forhold, at der kun evalueres på afsluttede forløb, indebærer, at der kan være en systematisk skævhed i resultaterne, hvilket gør, at de bør fortolkes med forsigtighed. Resultaterne viser, at løneffekten er negativ for de første 2-3 kvartaler efter programafslutning. På længere sigt har uddannelserne en positiv effekt, som svarer til en 9 og 13 % stigning i lønindkomst for et årsværk for henholdsvis mænd og kvinder. Det fremgår, at to tredjedele af den positive effekt på indkomst forklares af en stigning i arbejdstimer. Erhvervsrettede kurser og kurser med fokus på kvantitative og matematiske aspekter virker bedre end andre forberedende kurser.

Studier fra øvrige lande

Der er fundet fire studier fra øvrige lande, henholdsvis Frankrig (Crépon m.fl. 2007), Irland (McGuinness m.fl. 2011), Italien (Maitino m.fl. 2012) og Norge (Lorentzen & Dahl 2005).

Crépon m.fl. (2007) vurderer effekter af uddannelsesaktivering på varighed af ledighed indtil beskæftigelse og på fastholdelse af den efterfølgende beskæftigelse i Frankrig. Analysen tager udgangspunkt i en stikprøve af 270.000 individer, som påbegynder et ledighedsforløb i løbet af perioden 2001-2005. Næsten 10 % af disse individer deltager i uddannelsesaktivering mindst én gang. Uddannelsesforløbene er kategoriseret efter varighed i fire kategorier (mindre end 4 måneder, mellem 4 og 8 måneder, mellem 8 og 12 måneder og mere end 12 måneder), men oplysninger omkring deres indhold er ikke oplyst i artiklen. På baggrund af en timing-of-events varighedsmodel findes, at uddannelsesaktivering har signifikante fastlåsningseffekter under aktivering, og således – især 6 måneder efter programafslutningen – er med til at forlænge ledighedsforløb. Til gengæld har uddannelse en markant positiv effekt på varigheden af efterfølgende job, dvs. uddannelse har positiv effekt uden for ledighed. Disse effekter på varighed af ledighed og efterfølgende job er størst for længevarende uddannelsesforløb (længere end 12 måneder) og for interventioner påbegyndt i de første 3 måneder af ledighedsforløb.

McGuinness m.fl. (2011) vurderer effekten af opkvalificerende uddannelse på overgang til beskæftigelse i Irland. Datasættet omfatter omtrent 8.000 individer, som er registreret som ledige i løbet af perioden september 2006-december 2008. Indsatsgruppen består af 764 ledige, som for første gang deltager i uddannelsesaktivering senest i uge 35. De fleste af deltagerne i stikprøven afslutter interventionen i december 2007, hvilket kun giver mulighed for at måle de kortsigtede beskæftigelseseffekter af uddannelsesaktivering, dvs. højst 2 år efter programstart. Deltagerne fordeles i fem træningsprogrammer med forskelligt indhold: jobsøgningskurser (8 %), kurser i grundlæggende kundskaber (41 %) og kurser med mere fagligt indhold rettet mod ufaglærte ledige og faglærte ledige uden og med en videregående uddannelse. Gennemsnitligt er varigheden af disse former for uddannelse henholdsvis 8, 17, 18, 19 og 40 uger. Kontrolgruppen omfatter 8.000 personer, som har været ledige mindst 20 uger og ikke har modtaget nogen form for uddannelsesaktivering. Der anvendes både multivariat regression og matching modeller, hvor der ikke tages højde for eventuelle uobserverede forskelle som fx motivation. Analysen finder, at jobsøgningskurser og faglige opkvalificeringskurser rettet mod faglærte ledige med videregående uddannelse er de mest effektive interventioner, i den forstand at beskæftigelsesomfanget for ledige, der deltager i et sådan kursus, er større end for ikke-deltagerne. Der er derfor evidens for, at korte kurser virker bedre end lange kurser med undtagelse af lange kurser rettet mod faglærte ledige med videregående uddannelse.

Maitino m.fl. (2012) evaluerer italienske opkvalificeringsprogrammer for en stikprøve af både ledige generelt og førstegangsledige unge fra regionen Toscana. Datasættet består af 760 individer, som har modtaget indsatsen i løbet af 2007 og 2008, og 1.573 sammenlignelige ledige, som udgør kontrolgruppen. Der anvendes en matching metode og en parametrisk varighedsmodel for at korrigere for selektion. Det fremgår, at uddannelsesaktivering (som i gennemsnit varer 700 timer) har en positiv effekt på afgangsraten til ordinær beskæftigelse 2 eller 3 år efter indsatsstart. Denne effekt er større for førstegangsledige end de andre ledige (10 % versus 1 %). Effekten er også heterogen i forhold til uddannelsesniveau og køn. For de førstegangsledige er beskæftigelseseffekten fx større for kvinder og individer med voksenuddannelse på gymnasialt niveau. Derudover skelner analysen mellem forskellige typer af uddannelsesprogrammer. Forfatterne konkluderer, at de mest effektive uddannelser er de kortvarige (færre end 700 timer), intensive og erhvervskompetencegivende kurser, idet der ikke estimeres signifikante effekter for de langvarige, ikke-intensive og ikke-kvalificerende kurser (som fx generelle it-kurser, sprogkurser eller kurser inden for handel og kontor). Modsat andre internationale studier i dette review findes ingen fastlåsningseffekt.

Lorentzen & Dahl (2005). I et norsk studie vurderer Lorentzen & Dahl (2005) effekter af aktiveringsindsatser rettet mod ikke-forsikrede ledige, som modtager en kontanthjælpsliggende understøttelse. Undersøgelsen inddrager ca. 70.000 kontanthjælpsmodtagere, hvoraf ca. 13.000 deltager i et af aktiveringsprogrammerne og udgør indsatsgruppen. Derudover skelnes der mellem de deltagere, som starter og afslutter interventionen i 1995, og de der først er færdige med programmet i 1996. Det forhold, at der betinges på færdiggørelse, indebærer skævhed i resultaterne, hvilket gør, at de bør tolkes med varsomhed. Evalueringen omfatter sekventielt sammensatte programkæder inkl. kortere perioder med inaktivitet, men der kontrolleres ikke for den dynamiske selektion, der opstår efter første led i programkæden. Det vurderes, om deltagelse i uddannelsesaktivering påvirker beskæftigelse og løn i de 4 efterfølgende år for begge kohorter. De positive effekter manifesterer sig allerede året efter, aktivering påbegyndes, men forstærkes i de efterfølgende år. Specifikt skaber uddannelse 47 dages ekstra beskæftigelse, og samtidig øges indtægten med godt NOK 35.000 for deltagerne 4 år efter programstart for 1996-kohorten. Det svarer til stigninger på henholdsvis knapt 28 og 33 %. Desværre er varigheden for kæderne af opkvalificeringsprogrammer ikke oplyst. Et interessant resultat er, at uddannelsesaktivering virker endnu bedre, når der koordineres med efterfølgende løntilskud: denne programkæde fører til 147 dages merbeskæftigelse og en forhøjelse af indtægten på 70 %. Derudover er kombinationsprogrammerne meget længere (gennemsnitligt 2 år) end de andre, hvilket gør det tvivlsomt, om programmerne er samfundsøkonomisk gavnlige. Forfatterne forklarer, at disse positive resultater kan skyldes, dels at programmerne evalueres i slutningen af 1990'ernes højkonjunktur, dels at deltagerne synes at have en særlig høj motivation. Forfatterne mener, at disse programmer kan have en større grad af medbestemmelse for deltagerne end programmer for dagpengemodtagere.

6 Opsummering og diskussion

Denne litteraturoversigt har haft som formål at sammenfatte eksisterende viden omkring effekten af brugen af ordinær uddannelse som aktivering over for ledige. Dette inkluderer både generelle forberedende og erhvervskompetencegivende uddannelser i det ordinære uddannelsessystem samt kurser i grundlæggende kundskaber (fx pc-kurser, regne- og skrivekurser) og særligt tilrettelagte erhvervsfaglige kurser (fx AMU-kurser).

Det har været nødvendigt at foretage en række valg for at afgrænse gruppen af studier mere specifikt. For det første er kriterierne ovenfor blevet suppleret med kriteriet, at indsatsen har ledige som målgruppe, både arbejdsmarkedsparete og ikke-arbejdsmarkedsparete. Derudover er kun inkluderet udenlandske studier, hvor interventionen er igangsat i et OECD-land efter 1994 for at fokusere på de meste relevante og nutidige indsatser. Fra internationale studier inddrages analyser med høj intern validitet til afdækning af kausale sammenhænge, både publicerede og ikke-publicerede. En høj intern validitet vurderes på baggrund af, om forskningsdesign og metode er tilstrækkeligt velegnet til effektmålinger. For danske studier inkluderes herudover effektmålinger, der ikke er af samme høje kvalitet.

Når der i oversigten refereres til ordinær uddannelse, skal dette således opfattes som en bred kategorisering af mange forskellige typer af uddannelse. Søgningen har resulteret i, at 78 studier blev udvalgt, gennemlæst og refereret, heraf 58 internationale og 16 danske høj kvalitetseffektmålinger af ordinær uddannelse.

En detaljeret opsummering af resultaterne findes i rapporten og i sammenfatningen. Helt overordnet er der stærk evidens for, at uddannelsesaktivering på mellemlang sigt har markante fastlåsningseffekter, som er større, jo længere forløbet er. Til gengæld er der modstridende viden om, hvorvidt der er efterfølgende positive programeffekter. Det er dog vigtigt at understrege, at de fleste studier, som finder små positive programeffekter, er baseret på en kort eller mellemlang undersøgelsehorisont. Der er en klar tendens til, at de internationale studier, der anvender en længere evalueringshorisont, finder mere positive programeffekter, men kun indikation for, at de opvejer fastholdelseeffekterne. Enkelte cost-benefit analyser viser, at selv når uddannelsesaktivering har positive beskæftigelseseffekter, står værdien af effekterne sjældent mål med omkostningerne (Jespersen m.fl. 2008; Det økonomiske råd 2007, Forslund m.fl. 2011), især for længevarende (og formentlig dyrere) uddannelsesforløb (Biewen m.fl. 2012; Osikominu 2012).

I lyset af de internationale resultater kan det overraske, at evidens er langt mere negativ i danske studier. Det tyder på, at anvendelsen af uddannelsesaktivering kan forbedres, enten i form af hvem der anvender kurserne, eller hvilke kurser der anvendes. Der er dog begrænset viden om, hvilke typer af kurser der virker for hvem og særligt i forhold til meget specifikke typer af kurser.

Endelig skal det nævnes, at størstedelen af studierne kun estimerer effekterne af at deltage i uddannelsesaktivering og ikke tager højde for en motivationseffekt eller generelle ligevægtseffekter, fx gennem påvirkning af den samlede pool af ledige og disses kvalifikationer. Der foreligger således kun sparsom viden om, hvor meget disse effekter betyder.

Litteratur

Danske studier i oversigten

Arbejdsmarkedskommissionen, (2008), "Analyse af uddannelsesaktivering" Arbejdspapir. Kbh.: Arbejdsmarkedskommissionen.

Bach, H., Datta Gupta, N. & Høgelund, J. (2007), "Employment Effects of Educational Measures for Work-Injured People", (IZA Discussion Paper 2657). Bonn: IZA.

Beskæftigelsesministeriet (2005), "Serviceeftersyn af flere i Arbejde". Kbh.: Beskæftigelsesministeriet.

Clausen, J., Heinesen, E., Hummelgaard, H., Husted, L. & Rosholm, M., (2009), "The Effect of Integration Policies on the Time until Regular Employment of Newly Arrived Immigrants: Evidence from Denmark", *Labour Economics*, 16(4): 409-417.

Christensen, R. & Jacobsen, R. H. (2009), "Analyser af effekten af aktivering og voksen og efteruddannelse for forsikrede ledige", (CEBR notat). Frederiksberg: Centre for Economic and Business Research (CEBR).

Det økonomiske råd, (2012), "Kapitel II: Arbejdsmarkedspolitik I Høj- og Lavkonjunktur", *Dansk Økonomi, Diskussionsoplæg*. Kbh.: Det økonomiske råd.

Det økonomiske råd, (2007), "Kapitel III: Dansk Arbejdsmarkedspolitik", *Dansk Økonomi, Diskussionsoplæg*. Kbh.: Det økonomiske råd.

Graversen, B. & Weise, H. (2001), "Effekter af Aktiveringsindsatsen over for Kontant-hjælpsmodtagere", (Arbejdspapir 02:2001). Kbh.: Socialforskningsinstituttet.

Hansen, H., Juul M. M. & Jakobsen F. (2005), "Uddannelse og tilskudsjob – prioritering på et fejltagtigt grundlag?", *Tidsskrift for Arbejdsliv* 7(2): 27-37. Høgelund, J. & Holm, A. (2002), "Returning Long-term Sick-Listed to Work, The Effects of Training in a Competing Risk Model with Time Varying Covariates and Unobserved Heterogeneity", (SFI Working Paper 12:2002). Kbh.: SFI.

Jespersen, S. T., Højbjerg, J. R. & Bøge, M. (2006), "Evaluering af aktiveringsindsatsen for forsikrede ledige- med særlig focus på uddannelsesaktivering", (CEBR rapport). Frederiksberg: Centre for Economic and Business Research (CEBR).

Jespersen, S. T., Munch, J. R. & Skipper, L. (2008), "Costs and benefits of Danish active labour market programmes", *Labour Economics* 15: 859-884.

Kjærsgaard, L. (2009), "Effekten af aktivering på køn, alder, uddannelsesniveau, regioner og ledighedstidspunkt", (Working Paper 2009:1). Kbh.: Det økonomiske råd.

Langager, K. (1997), "Indsatsen over for de Forsikrede Ledige: Evaluering af Arbejdsmarkedetsreform", (Working Paper 97:20). Kbh.: Socialforskningsinstituttet.

Lauzadyte, A. (2008), "Optimale Introduction Time and Length of Active Labour Market Programmes in Denmark", in: Lauzadyte, A., *Active Labour Market Policies and Labour Market Transitions in Denmark: An Analysis of Event History Data*, (Ph.D.-afhandling). Århus: Århus Universitet.

Lauzadyte, A. & Rosholm, M., (2008), "County, Gender and Year Specific Effects of Active Labour Market Programmes in Denmark", in: Lauzadyte, A., *Active Labour Market Policies and Labour Market Transitions in Denmark: An Analysis of Event History Data*, (Ph.D.,afhandling). Århus: Århus Universitet.

Munch, J. R. & Skipper, L. (2008), "Program Participation, Labor Force Dynamics and Accepted Wage Rates", *Advances in Econometrics*, 21: 197-262.

Rosholm, M. & Skipper, L. (2009), "Is Labour Market Training a Curse for the Unemployed? Evidence from a Social Experiment", *Journal of Applied Econometrics*, 24:338-365.

Rosholm, M. & Svarer, M. (2008), "Estimating the threat effect of active labour market programmes", *Scandinavian Journal of Economics*, 110: 385-401.

Staghøj, J., Svarer, M. & Rosholm, M. (2010), "Choosing the Best Training Programmes: Is there a Case for Statistical Treatment Rules?", *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 72: 172-200.

Internationale studier i oversigten

Aakvik, A., Heckman, J.J., Vytlačil & E. J. (2005), "Estimating Treatment Effects for Discrete Outcomes When Responses to Treatment Vary: An Application to Norwegian Vocational Rehabilitation Programs", *Journal of Econometrics*, 125: 15-51.

Arellano, F. A. (2010), "Do Training Programmes Get The Unemployed Back To Work? A Look At The Spanish Experience?", *Revista de Economia Aplicada*, 53: 39-65.

Battistin, E. & Rettore, E. (2002), "Testing for Programme Effects in a Regression Discontinuity Design with Imperfect Compliance", *Journal of Royal Statistical Society*, 165: 39-57.

Biewen, M., Fitzenberger, B., Osikominu, A. & Paul, M. (2012), "The Effectiveness of Public Sponsored Training Revisited. The Importance of Data and Methodological Choices", (Mimeo). Freiburg: University of Freiburg.

Blasco, S.; Crépon, B. & Kamionka, T. (2010), "Evaluation of the Impact of Training on Individual Labor Market Transitions", in: *Evaluation et donnees longitudinales : quelles relations?* (Relief No. 30). Ed. Couppié, T., Epiphane, D. et al. Marseille: Cereq.

Caliendo, S., Kunn, S. & Schmidl, R. (2011), "Fighting Youth Unemployment: The Effects of Active Labor Market Policies", (IZA Working Paper 6222). Bonn: IZA.

Carling, K. & Richardson, K., (2004), "The Relative Efficiency of Labor Market Programs: Swedish Experience From The 1990s", *Labour Economics*, 11: 335-354.

Caroleo, F. & Pastore, F. (2001), "How fine targeted is ALMP to the youth long term unemployed in Italy?", (CELPE Discussion Papers no.62). Salerno: University of Salerno.

Cavaco, S., Fougere, D. & Pouget, J. (2005), "Estimating the Effects of a Retraining Program for Displaced Workers on Their Transition to Permanent Job", (IZA Discussion Paper No. 1513). Bonn: IZA.

Crépon, B., Ferracci, B. & Fougere, D., (2007), "Training the Unemployed in France: How Does it Affect Unemployment Duration and Recurrence?", (IZA discussion Papers No. 3215). Bonn: IZA.

- Crépon B. M. Ferracci, G. Jolivet & van den Berg, G. J. (2009), "Active Labor Market Policy Effects in a Dynamic Setting", *Journal of the European Economic Association* 7(2-3): 595-605.
- Cueto, B. & Mato, J. F. (2009), "A Nonexperimental Evaluation of Training Programmes: Regional Evidence for Spain", *Annual Review of Science*, 43: 415-433.
- De Giorgi, G. (2005), "The New Deal for Young People Five Years On", *Fiscal Studies*, 26: 371-383.
- De Luna, X., Forslund, A. & Liljeberg, L. (2008), "Effekter av Yrkesinriktad Arbetsmaknadsutbildning for Deltagare Under Perioden 2002-2004", (IFAU Working Paper 2008:1). Uppsala: IFAU.
- Doerr, A., Fitzenberger, B., Kruppe, T., Paul, M. & Strittmatter, A. (2012), "Training Vouchers and Labor Market Perspectives", (Mimeo). Freiburg: University of Freiburg.
- Dyke, A., Heinrich, C., Mueser, P., Troske, K. & Jeon, K. (2006), "The Effects of Welfare-to-Work Program Activities on Labor Market Outcomes", *Journal of Labor Economics*, 24: 567-607.
- Ehlert, C., Kluge, J. & Schaffner, S. (2011), "Training+Temp Work=Stepping Stone? Evaluating an Innovative Activation Program for Disadvantaged Youths", (Ruhr Economic Papers 249). Essen: Rheinisch-Westfälisches Institut für Wirtschaftsforschung e.V.
- Ferracci, M. Jolivet G. & Van den Berg, G., J. (2010), "Treatment Evaluation in the Case of Interactions within Markets", (IZA DP No. 4700). Bonn: IZA.
- Fitzenberger, B., Osikominu, A. & Paul, M. (2010), "The Heterogeneous Effects of Training Incidence and Duration on Labor Market Transitions", (IZA Working Paper 5269). Bonn: IZA.
- Flores, C., Flores-Lagunes, A., Gonzalez, A. & Neumann T. C. (2012), "Estimating The Effects of Length of Exposure to Instruction in a Training Program: The Case of Job Corps", *The Review of Economics and Statistics*, 94: 153-171.
- Forslund, A., Fredriksson, P. & Vikstrom, J. (2011), "What Active Labor Market Policy Works in a Recession?", *Nordic Economic Policy Review* 11(1): 171-201.
- Forslund, A. & Skans, O. N. (2006), "Swedish Youth Labour Market Policies Revisited", *Vierteljahrshefte Zur Wirtschaftsforschung*, 75: 168-185.
- Frölich, M., Heshmati, A. & Lechner, M. (2004), "A Microeconomic Evaluation of Rehabilitation of Long-Term Sickness in Sweden", *Journal of Applied Econometrics*, 19: 375-396.
- Gerfin, M. & Lechner, M., (2002), "A Microeconomic Evaluation of the Active Labour Market Policy in Switzerland", *Economic Journal*, 112: 854:893.
- Hagen, T. (2003), "Three Approaches to the Evaluation of Active Labour Market Policy in East Germany Using Regional Data", (ZEW Discussion Papers, No. 03-27). Mannheim: ZEW.
- Hardoy, I., Røed, K. & Zhang, T. (2006), "Aetats kvalifiserings- og opplæringstiltak. En empirisk analyse av seleksjon og virkninger", (Rapport 4/2006). Oslo: Ragnar Frisch Centre for Economic Research.

- Heinrich, C. M., Troske P., Jeon, K. & Kahvecioglu, D. (2009), 'New estimates of public employment and training program net impacts: a nonexperimental evaluation of the Workforce Investment Act program', (IZA Discussion Paper No. 4569). Bonn: IZA.
- Hotz, J., Imbens, G. & Klermam, J. (2006), "Evaluating The Differential Effects of Alternative Welfare-to-Work Training Components: A Reanalysis of the California GAIN Program", *Journal of Labor Economics*, 24: 521-566.
- Hujer, R., Thomsen, S. & Zeiss, C. (2004), "The Effects of Vocational Training Programmes on the Duration of Unemployment in Eastern Germany", (IZA Working Paper No. 117). Bonn: IZA.
- Hämäläinen, K. & Tuomala, J. (2007): "Vocational Labour Market Training in Promoting Youth Employment", (Discussion paper). Helsinki: Government Institute for Economic Research (VATT).
- Hämäläinen, K. & Ollikainen, V. (2004), "Differential Effects of Active Labour Market Programmes in the Early Stages of Young People's Unemployment", (Discussion paper). Helsinki: Government Institute for Economic Research (VATT).
- Jacobson, L., Lalonde, R. & Sullivan, D. (2005), "Estimating the Returns to Community College Schooling for Displaced Workers", *Journal of Econometrics*, 125: 271-304.
- Kluve, J., Lehmann, H. og Schmidt, C. (1999), "Active Labor Market Policies in Poland: Human Capital Enhancement, Stigmatization or Benefit Churning", *Journal of Comparative Economics*, 27: 61-89.
- Kluve, J., Schneider, H., Uhlendorff, A. & Zhong, Z. (2012), "Evaluating Continuous Training Programs Using the Generalized Propensity Score", *Journal of The Royal Statistical Society*, 175: 587-617.
- Lalive, R., Van Ours, J. & Zweimuller, J. (2008), "The Impact of Active Labour Market Programmes on the Duration of Unemployment in Switzerland", *The Economic Journal*, 118: 235-257.
- Larsson, L. (2003), "Evaluation of Swedish Youth Labor Market Programs", *The Journal of Human Resources*, 4: 891-927.
- Lechner, M. & Miquel, R. (2010), "Identification of the effects of dynamic treatments by sequential conditional independence assumptions", *Empirical Economics*, 39: 111-137.
- Lechner, M., Miquel, R. & Wunsch, C. (2007), "The Curse and Blessing of Training the Unemployed in a Changing Economy: The Case of East Germany After Unification", *German Economic Review*, 8: 468-509.
- Lechner, M., Miquel, R. & Wunsch, C. (2011), "Long-Run Effects of Public Sector Sponsored Training in West Germany", *Journal of European Economic Association* 9: 742-784.
- Lechner, M. & Wunsch, C. (2009a), "Active Labour Market Policy in East Germany", *Economics of Transitions*, 17: 661-702.
- Lechner, M. & Wunsch, C. (2009b), "Are Training Programs More Effective When Unemployment is High?", *Journal of Labor Economics*, 27: 653-692.
- Lorentzen, T. & Dahl, E. (2005), "Active Labour Market Programmes in Norway: are they helpful for social assistance recipients?", *Journal of European Social Policy*, 15: 27-45.

Maitino, M. L., Mariani, M., Mealli, F. & Sciclone, N. (2012), "What Kind of Training Works for the Unemployed and First-time Job Seekers? Differential Effects of a Regional Program", (Mimeo). Florence: University of Florence.

McGuinness, S., O'Connell P. & Kelly, E. (2011), "One Dummy Won't Get It: The Impact of Training Programme Type and Duration on the Employment Chances of the Unemployed in Ireland", (ESRI Working Paper No. 410). Dublin: ESRI.

Osikominu, A., (2012), "Quick Job Entry or Long-Term Human Capital Development? The Dynamic Effects of Alternative Training Schemes", *Review of Economic Studies* (Online first, doi: 10.1093/restud/rds022).

Perry, G. & Maloney, T. (2007), "Evaluating active labour market programmes in New Zealand", *International Journal of Manpower*, 28(1): 7-29.

Ramos, R., Surinach, J. & Artís, M. (2009), "The Effectiveness of Regional Active Labour Market Policies to Fight against Unemployment: An Analysis for Catalonia", (IZA Working Paper 4649). Bonn: IZA.

Raaum, O., Torp & H., Zhang, T. (2002), "Do Individual Programme Effects Exceed Costs? Norwegian Evidence on Long Run Effects of Labour Market Training", (Memorandum vol. 15). Oslo: University of Oslo, Department of Economics.

Richardson, K. & Van den Berg, G. J. (2001), "The effect of vocational employment training on the individual transition rate from unemployment to work", *Swedish Economic Policy Review*, 8: 175-213.

Richardson, K. & Van den Berg, G. J. (2008), "Duration Dependence Versus Unobserved Heterogeneity in Treatment Effects", (IFAU Working Paper 2008:7). Uppsala: IFAU.

Rinne, U., Schneider, M. & Uhlendorff, A. (2007), "Too Bad to Benefit? Effect Heterogeneity of Public Training Programs", *IZA working paper*, 3240.

Rinne, U., Uhlendorff, A. & Zhao, Z. (2008), "Vouchers and Caseworkers in Public Training Programs: Evidence from the Hartz Reform in Germany", (IZA Working Paper 3910). Bonn: IZA.

Sianesi, B. (2008), "Differential Effects of Active Labour Market Programs for the Unemployed", *Labour Economics*, 15: 370-399.

Stephan, G. & Pahnke, A., (2011), "The Relative Effectiveness of Selected Active Labor Market Programs: An Empirical Investigation for Germany", *The Manchester School*, 79: 1262-1293.

Strandh, M. & Nordlund, M., (2008), "Active Labour Market Policy and Unemployment Scarring: A Ten-year Swedish Panel Study", *Journal of Social Policy* (2008), 37: 357-382.

Van Ours, J. (2000), "Do Active Labor Market Policies Help Unemployed Workers to Find and Keep Regular Jobs?", pp. 125-52, in: Lechner, M. & Pfeiffer, F. (eds.), *Econometric Evaluation of Labour Market Policies* Heidelberg: Physica-Verlag.

Zhang, J., Rubin, D. & Mealli, F. (2012), "Likelihood-Based Analysis of Causal Effects of Job-Training Programs Using Principal Stratification", *Journal of American Statistical Association*, 104: 166-176.

Weber, A. & Hofer, H., (2004), "Are Job Search Programs a Promising Tool? A Microeconomic Evaluation for Austria", (IZA Discussion Papers No. 1075). Bonn: IZA.

Referencer, ikke med i oversigten

Attanasio, O., Kugler, A. & Meghir, C. (2011), "Subsidizing Vocational Training for Disadvantaged Youth in Colombia: Evidence from a Randomized Trial", *American Economic Journal: Applied Economics*, 3(3): 188-220.

Beskæftigelsesministeriet (2005), "Flexicurity Udfordringer for den Danske Model. Overenskomstsystemet og Flexicurity". Kbh.: Økonomisk Institut, Københavns Universitet.

Boone, J. & Van Ours, J. (2004), "Effective Labour Market Policies", (IZA Discussion Paper No. 1335). Bonn: IZA.

Blasco, S. & Rosholm, M. (2011), "The Impact of Active Labour Market Policy on Post-Unemployment Outcomes: Evidence from a Social Experiment in Denmark", (IZA Discussion Paper No. 5631). Bonn: IZA.

Blundell, R., Dias, M. C., Meghir, C. & Reenen, J. V. (2002). Evaluating the employment impact of a mandatory job search assistance program. *Journal of the European Economic Association* 2 (4): 569-606.

Card, D., Kluve, J. & Weber, A. (2009), "Active Labour Market Policy Evaluations", *The Economic Journal* 120: 452-477.

Fredriksson, P. & P. Johansson (2008). Dynamic Treatment Assignment – The Consequences for Evaluations using Observational Data. *Journal of Business and Economic Statistics* 26: 435-445.

Heckman, J., Hohmann, N. & Smith, J. (2000), "Substitution and Dropout Bias in Social Experiments: A Study of an Influential Social Experiment", *The Quarterly Journal of Economics* 115: 651-694.

Heckman, J., Smith, J. & Taber, C. (1998), "Accounting for Dropouts in Evaluations of Social Programs", *The Review of Economics and Statistics*, 80(1): 1-14.

Kluve, J. (2010), "The Effectiveness of European Active Labor Market Policy", *Labour Economics* 17: 904-918.

LAB (2011). Lov om aktiv beskæftigelsespolitik. LBK nr. 710 af 23/06/2011. Kbh.: Beskæftigelsesministeriet.

Lechner, M. (1999), "Earnings and Employment Effects of Continuous Off-the-Job Training in East Germany after Unification", *Journal of Business & Economic Statistics*, 17: 74-90.

Nivorozhkin, A. (2005), "An Evaluation of Government-sponsored Vocational Training Programmes for the Unemployed in Urban Russia", *Cambridge Journal of Economics*, 29: 1053-1072.

Laun, L. & Thoursie, P. S. (2012), "Does Privatisation of Vocational Rehabilitation Improve Labour Market Opportunities?", (Mimeo). Uppsala: IFAU.

Nivorozhkin, A. & Nivorozhkin E. (2007), "Do Government Sponsored Vocational Training Programmes Help the Unemployed Find Jobs? Evidence from Russia", *Applied Economics Letters*, 14: 5-10.

Pilegaard, J. T. & Andersen, H. L. (2012), "Virker Aktivering for Udsatte Unge? En Vidensopsamling om Effekten af Beskæftigelsesindsatser Rettet mod Udsatte Unge", (KORA Rapport). Kbh.: KORA.

Rosholm, M. & Svarer, M. (2012), "Overordnede Effekter af Aktiv Arbejdsmarkedspolitik". Kbh.: Arbejdsmarkedsstyrelsen.

Sørensen, C. (2006), "Arbejdsmarkedet og den Danske Flexicurity-model". København: Gyldendal Akademisk.

Wooldridge, J. M. (2005), "Simple Solutions to the Initial Conditions Problem in Dynamic, Nonlinear Panel Data Models with Unobserved Heterogeneity", *Journal of Applied Econometrics*, 20(1): 39-54.

English Summary

Effects of Skills training Programmes for the Unemployed

A Survey of Danish and International Studies

This report contains a review of Danish and international studies on the effect of skills training programmes for the unemployed. In the Danish context, courses that are classified as "ordinær uddannelse" [ordinary education] are included. The range of training courses that are evaluated is very broad, but generally the courses take place in classrooms and include some vocational aspects. Also, the programme duration typically ranges from 0.5 to 1 year, although there are programmes as short as 1 month and as long as 3 years. Short courses are intended to upgrade existing skills, whereas long courses are intended to lead to the acquisition of skills for a completely new occupation. Only international studies of a high quality, in which the design justifies identification of a causal effect, are included, whereas a broader range of Danish studies are included to get an impression of the outcomes of specific programmes. The review is also limited to studies in OECD countries with interventions taking place after 1994.

The review identified 78 studies, among which 20 are Danish. Among the Danish studies, 4 are judged to be of inferior quality, as they use a methodology which today is considered likely to produce biased results.

We distinguish between studies that analyse the impact of training under a single broad category and those that allow a narrower classification of interventions, according to their duration and/or content. The evidence is summarized in the following, where 'positive' is used about results showing that training has a positive effect on employment outcomes, the opposite being the case for 'negative'.

The effect of training in general:

- The evidence for a negative net impact of training on employment is moderate.
- There are indications that training has a negative net benefit, when the cost aspect is taken into account.
- There is strong evidence of negative medium-term effects, mainly due to lock-in effects.
- There is strong evidence that training has positive net effects in the longer run.
- The evidence on the effects of training targeting unemployed young people is contradictory.
- There is moderate evidence that classroom training shows a significantly better performance compared to on-the-job training initiatives.
- There are indications that training effects are stronger and greater for women than they are for men.
- The evidence on the association between the training effect and the local unemployment rate at the starting time of programmes is contradictory.
- There are indications that the net impact of training is positive, when the business cycle is favourable.

The effect of training programmes of various planned durations:

- Lock-in effects are stronger the longer the planned duration of training is.

- There are indications that programme effects are not positive when a long evaluation horizon is employed.
- There is also strong evidence that shorter and more focused training programs (with a duration of less than 1 year) give better results compared to longer courses (with a duration of more than 1 year). Two cost-benefit analyses from Germany find that the costs of long training courses are higher than their benefits.

The effect of training programmes with various content:

- There is moderate evidence in Denmark that technical training and courses in the social sciences, humanities, pedagogy and the health care sector does not show positive effects on employment outcomes.
- There is strong evidence that general training, i.e. vocational skills training without a strong linkage to the labour market or to a particular occupation, does not show positive employment effects.
- There are indications that the same is true for specific skills training or vocational training with a strong linkage to the labour market, i.e. that it does not positively impact the employment prospects of participants.
- There is moderate evidence that courses in the transport sector have positive post-programme effects.
- There are indications that retraining programmes are effective in terms of increasing the employment probability.

Appendikstabel A1 Danske studier

Nr.	Forfattere	Indsats	Målgruppe	Data/periode/observationer	Effekt mål	Metode	Peer-reviewed tidsskrift
1	Arbejdsmarkedskommissionen (2008)	Forskellige typer af AMU-kurser	Forsikrede ledige over 30 år	DREAM og administrative data, 2004-2006	Ledighedsvarighed	Timing-of-events	Nej
2	Beskæftigelsesministeriet (2005)	Ordinær uddannelse	Forsikrede ledige	Administrative 2003-2004 60.000 observationer	Selvforsørgelse	Før-efter for deltagere	Nej
3	Clausen m.fl. (2009)	Uddannelsesaktivering kombineret med danskundervisning	Indvandrere	Administrative 2000-2002 Ca. 22.000 indvandrere 16-64-årige	Varighed fra opholdstilladelse til selvforsørgelse. Op til 2 år efter	Timing-of-events	Ja
4	Christensen & Jacobsen (2009)	Forskellige former for ordinær uddannelse	Forsikrede ledige	Administrative 2002-2006	Beskæftigelsesgrad og løn	Matching	Nej
5	Det økonomiske råd (2007)	Vejledning og ordinær uddannelse	Forsikrede og ikke-forsikrede ledige mellem 18-50 år	DREAM og administrative data, 2001-2006	Beskæftigelse og løn	Matching	Nej
6	Det økonomiske råd (2012)	Vejledning og ordinær uddannelse	Forsikrede og ikke-forsikrede ledige mellem 18-50 år	DREAM og administrative data, 2005-2011	Ledighedsvarighed	Timing-of-events	Nej
7	Graversen & Weise (2001)	Daghøjskole Produktionsskole AMU-center Andre uddannelsesudbydere og ordinære uddannelser med uddannelsesgodtgørelse (kun for forsikrede ledige)	Forsikrede og ikke-forsikrede ledige mellem 16-66 år	Spørgeskema, administrative data, 2.000 individer, 1992-1999	Overførselsgrad Oplevet tilfredshed	Fixed effekt	Nej
8	Hansen, Juul & Jakobsen (2005)	Forskellige former for uddannelsesaktivering	Forsikrede og ikke-forsikrede ledige	Administrative 2000-2004	Selvforsørgelse	Før-efter for deltagere	Nej
9	Bach, Datta Gupta & Høgelund (2007)	Revalidering i form af deltagelse i AMU-kurser eller ordinær uddannelse	Sygemeldte lønmodtagere	Spørgeskema til 1.620 lønmodtagere, som efter 1995 var sygemeldt og blev interviewet i 2004	Overgangen til subsidierede beskæftigelse	Varighedsmodel kombineret med instrument variabel metode	Nej
10	Høgelund & Holm (2002)	Revalidering i form af deltagelse i AMU-kurser eller ordinær uddannelse	Sygemeldte lønmodtagere	Spørgeskema til 433 lønmodtagere, som i 1995 er sygemeldt mellem 3 og 4 måneder og er interviewet fire gange i en periode på knapt 5 år	Beskæftigelse	Varighedsmodel	Nej

Nr.	Forfattere	Indsats	Målgruppe	Data / periode / observationer	Effekt mål	Metode	Peer-reviewed tidsskrift
11	Jespersen, Højbjerg & Bøge (2006)	Ordinær uddannelse	Forsikrede ledige	Administrative 1995-2002	Beskæftigelsesgrad og løn	Matching	Nej
12	Jespersen, Munch & Skipper (2008)	Ordinær uddannelse	Forsikrede ledige	DREAM og administrative data, 1995-2005, 16.000 ledige mellem 18-50 år	Beskæftigelse og indtjening	Matching	Ja
13	Kjærsgaard (2009)	Ordinær uddannelse	Forsikrede ledige	DREAM og administrative data, 2001-2005. 10 % af den danske population mellem 25-55 år	Ledighedsvarighed	Timing-of-events	Nej
14	Langager (1997)	Grundskoler, højskoler, daghøjskoler, øvrige højskoler, skoler med handels- og kontoruddannelse, tekniske skoler, AMU-centre, AF	Forsikrede ledige	Administrative 1995-1996 60.000 observationer	Bruttoledighed (ledig, orlov, aktiveret)	Fixed effekt	Nej
15	Lauzadyte (2008)	Uddannelsesaktivering	Forsikrede ledige	DREAM og administrative data, 200.000 individer mellem 30-59 år (1999-2005)	Ledighedsvarighed	Timing-of-events	Nej
16	Lauzadyte & Rosholm (2008)	Uddannelsesaktivering	Forsikrede ledige	DREAM og administrative data, 25 % af den danske population mellem 25-59 år (1999-2004)	Ledighedsvarighed	Timing-of-events	Nej
17	Munch & Skipper (2008)	Uddannelsesaktivering	Forsikrede ledige	DREAM og administrative data, 270.000 individer (1995-2000)	Ledighedsvarighed	Timing-of-events	Ja
18	Rosholm & Skipper (2009)	Erhvervsrettede uddannelser (AMU-kurser)	Forsikrede ledige	Administrative data og kontrolleret forsøg (810 individer), 1994-1996	Beskæftigelse og løn	RCT + instrument variabel metode	Ja
19	Rosholm & Svarer (2008)	Ordinær uddannelse	Forsikrede ledige	DREAM og administrative data, mænd mellem 25-59 år	Ledighedsvarighed	Timing-of-events	Ja
20	Staghøj, Svarer & Rosholm (2010)	Ordinær uddannelse	Forsikrede ledige	DREAM og administrative data, 1998-2003. 29.000 ledige mellem 25-55 år	Ledighedsvarighed	Timing-of-events	Ja

Appendikstabel A2 Internationale studier

Nr.	Studie	Land/Indsats	Målgruppe	Data/periode/observationer	Effekt mål	Metode	Peer-reviewed tidsskrift
1	Arellano (2010)	Spanien Ordinær uddannelse	Ledige	Administrative, 2000-2001, 4.303 ledige	Ledighedsvarighed	Matching	Ja
2	Battistin & Rettore (2002)	Italien Ordinær uddannelse	Unge ledige	Spørgeskema, 1995-1997, 100 unge ledige mellem 19-30 år	Beskæftigelse	Regressions-diskontinuitets-analyse	Ja
3	Biewen, Fitzenberger, Osikominu & Paul (2012)	Tyskland Korte og lange opkvalificeringsuddannelser	Ledige	Administrative, 2000-2004	Beskæftigelse og indtjening	Matching	Nej
4	Blasco, Crépon & Kamionka (2010)	Frankrig Ordinær uddannelse	Ledige	Spørgeskema, 1998-2003, 26.000 individer	Beskæftigelse og varighed af efterfølgende beskæftigelse	Multi-spell multi-state transition model a la Wooldridge (2005)	Ja
5	Caliendo, Kunn & Schmidl (2011)	Tyskland Korte og lange opkvalificeringsuddannelser	Unge ledige under 25 år	Administrative, 2002-2008, 51.000 ledige	Beskæftigelse	Matching	Nej
6	Carling & Richardson (2004)	Sverige Ordinær uddannelse	Ledige	Administrative, 1995-1999, 25.000 ledige mellem 25-54 år	Ledighedsvarighed	Varighedsmodel	Ja
7	Caroleo & Pastore (2001)	Italien Ordinær uddannelse	Unge ledige	Spørgeskema koblet med administrative, 1.500 unge ledige mellem 18-24 år	Beskæftigelse	Regressions-analysemodeller	Nej
8	Cavaco, Fougere & Pouget (2005)	Frankrig Ordinær uddannelse	Afskedigede arbejdere	Administrative, 1995-1998, 2.000 afskedigede arbejdere	Beskæftigelse	Tobit model	Nej
9	Crépon, Ferracci & Fougere (2007)	Frankrig Ordinær uddannelse	Ledige	Administrative, 2001-2005, 270.000 ledige	Ledighedsvarighed	Timing-of-events	Nej
10	Crépon, Ferracci, Jolivet & Van den Berg (2009)	Frankrig Ordinær uddannelse	Ledige	Administrative, 2001-2004	Ledighedsvarighed	Timing-of-events	Ja
11	Cueto & Mato (2009)	Spanien Ordinær uddannelse	Ledige	Spørgeskema, 500 individer, 1999-2000	Beskæftigelse	Matching	Ja
12	De Giorgi (2005)	England Kombination af samtale, arbejdspraktik og ordinær uddannelse (New Deal for Young People)	Unge ledige	Administrative, 1998-2001, 40.000 ledige mellem 18-25 år	Beskæftigelse	Regressions-diskontinuitets-analyse	Ja

Nr.	Studie	Land/Indsats	Målgruppe	Data/periode/observationer	Effektmål	Metode	Peer-reviewed tidsskrift
13	De Luna, Forslund, Liljeberg (2008)	Sverige Kurser, projekter og opkvalificering, ordinær uddannelse	Ledige	Administrative, 2002-2007, 2 millioner individer	Beskæftigelse	Matching	Nej
14	Doerr, Fitzenberger, Kruppe & Paul (2012)	Tyskland Ordinær uddannelse	Ledige	Administrative, 2003-2007, 230.000 individer	Beskæftigelse	Matching	Nej
15	Dyke, Heinrich, Mueser, Troske og Jeon (2006)	USA Ordinær uddannelse	Kvindelige ledige	Administrative, 1997-2000, 120.000 enlige kvinder mellem 18-65 år	Indkomst	Matching kombineret med difference-in-difference model	Ja
16	Ehlert, Kluge & Schaffer (2011)	Tyskland Ordinær uddannelse kombineret med imidlertid ansættelse	Unge ledige	Administrative, 2007-2010, 300 individer	Beskæftigelse	Kontrolleret forsøg	Nej
17	Ferracci, Jolivet, van den Berg (2010)	Frankrig Ordinær uddannelse	Ledige	Administrative, 2002-2005	Beskæftigelse	Matching	Nej
18	Fitzenberger, Osikominu, Paul (2010)	Tyskland Ordinær uddannelse	Ledige	Administrative, 1999-2004, 41.000 ledige mellem 25-53 år	Beskæftigelse	Matching	Nej
19	Flores, Flores-lagunes, Gonzalez, Neumann (2012)	USA Ordinær uddannelse	Udsatte ledige (ufaglærte unge med lav indkomst)	Administrative, 1994-2000, 3.500 individer mellem 16-24 år	Lønindkomstniveau	Matching kombineret med difference-in-difference metode	Ja
20	Frölich, Heshmati & Lechner (2004)	Sverige Uddannelsesmæssig revalidering	Sygemeldte individer	Administrative, 1991-1994, 6.287 individer	Beskæftigelse	Matching	Ja
21	Forslund, Fredriksson & Vikstrom (2011)	Sverige Ordinær uddannelse versus arbejdspraktik	Ledige	Administrative, 1999-2005	Beskæftigelse	Matching kombineret med varighedsmodeller	Ja
22	Forslund & Skans (2006)	Sverige Ordinær uddannelse versus arbejdspraktik	Unge ledige	Administrative, 1999-2005, unge ledige mellem 20-24 år	Beskæftigelse	Matching og varighedsmodeller	Ja
23	Gerfin & Lechner (2002)	Schweiz Grundlæggende kurser (med gennemsnitlig varighed af 46 dage og fokus på grundlæggende kundskaber og jobsøgning); sprogkurser (med gennemsnitlig varighed af 71 dage); kurser i it-færdigheder (med gennemsnitlig varighed af 36 dage); opkvalificeringskur-	Ledige	Administrative, 1997-1998, 19.000 individer mellem 25 og 50 år	Beskæftigelse	Matching	Ja

Nr.	Studie	Land/Indsats	Målgruppe	Data/periode/observationer	Effekt mål	Metode	Peer-reviewed tidsskrift
		ser (med gennemsnitlig varighed af 74 dage og fokus på faglige færdigheder inden for business, fremstilling og teknik); andre kurser (med gennemsnitlig varighed af 94 dage og fokus på arbejdsstræning og praktik inden for sundhed og turisme)					
24	Hagen (2003)	Tyskland Ordinær uddannelse	Ledige	Tidsseriedata på distriktsniveau, 1999-2002	Kontakt mellem ledige stillinger og de ledige, beskæftigelsesniveau og jobsøgningsrate	Dynamiske panel-data metoder	Nej
25	Hardoy, Røed & Zhang (2006)	Norge AMU-kurser	Ledige og udsatte ledige	Administrative, 1993-2003	Ledighedsvarighed	Timing-of-events	Nej
26	Heinrich, Troske, Jeon & Kahvecioglu (2009)	USA Jobsøgningskurser og opkvalificering	Unge ledige og afskedigede arbejdere	Administrative, 2003-2008, 3 millioner individer	Beskæftigelse og indtjening	Matching kombineret med difference-in-difference metode	Nej
27	Hotz, Imbens & Klerman (2006)	USA Ordinær uddannelse	Ledige	Administrative, 1988-1997	Beskæftigelse, løn og varighed af efterfølgende job	Kontrolleret forsøg og matching	Ja
28	Hujer, Thomsen & Zeiss (2004)	Tyskland Ordinær uddannelse	Ledige	Administrative, 1999-2002, 14.000 ledige mellem 20-50 år	Ledighedsvarighed	Timing-of-events	Nej
29	Hämäläinen & Tuomala (2007)	Finland Ordinær uddannelse rettet mod unge ledige	Unge ledige	Administrative, 1998-2002	Beskæftigelse	Matching og regressionsdiskontinuitetsanalyse	Nej
30	Hämäläinen & Ollikainen (2004)	Finland Ordinær uddannelse	Unge ledige	Administrative, 1995-2001	Beskæftigelse, indtjening, udtræden af arbejdsmarkedet	Matching	Nej
31	Jacobson, Lalonde & Sullivan (2005)	USA Ordinær uddannelse rettet mod afskedigede arbejder	Afskedigede arbejdere	Administrative, 1990-1994, 97.000 afskedigede arbejdere	Lønindkomst	Fixed effekt modeller	Ja
32	Kluve, Lehmann & Schmidt (1999)	Polen Kurser rettet mod at forbedre færdigheder inden for it, regnskabsanalyse og fremstilling	Ledige	Spørgeskema, 1992-1996, 8.000 ledige	Beskæftigelse	Matching kombineret med difference-in-difference metode	Ja

Nr.	Studie	Land/Indsats	Målgruppe	Data/periode/observationer	Effektmål	Metode	Peer-reviewed tidsskrift
33	Kluge, Schneider, Uhlen-dorff, Zhong (2012)	Tyskland Ordinær uddannelse	Ledige	Administrative, 2000-2003, 3.180 individer	Beskæftigelse	Matching	Nej
34	Lalive, Van Ours & Zweimul-ler (2008)	Schweiz Korte kurser og udvidet opkva-lificering	Ledige	Administrative, 1998-1999, 15.000 individer	Ledighedsvarighed	Timing-of-events	Ja
35	Larsson (2003)	Sverige Ordinær uddannelse	Unge ledige	Administrative, 1992-1995, 10.579 nyledige 20-24-årige	Beskæftigelse, indkomst og over-gang til uddannel-se	Matching	Ja
36	Lechner, Miquel (2010)	Tyskland Opkvalificeringskurser og omskolingsprogrammer	Ledige	Administrative, 1992-1997, 30.000 individer	Beskæftigelse	Matching	Ja
37	Lechner, Miquel & Wunsch (2007)	Tyskland Ordinær uddannelse	Ledige	Administrative, 1994-2002, 6.000 individer mellem 20-53 år	Beskæftigelse og løn	Matching	Ja
38	Lechner, Miquel & Wunsch (2011)	Tyskland Korte kurser (med varighed mindre end 6 måneder og fokus på opkvalificering i den branche /det fagområde, hvor deltager-ne har arbejdet); lange kurser (med varighed af mere end 6 måneder og det samme fokus som de korte kursers); omsko-ling (med varighed op til 3 år og modtagelse af en bestemt grad i et nyt fagområde); prac-tice firms (med gennemsnitlig varighed af 6 måneder og fokus på arbejdst raining)	Ledige	Administrative, 1992-2002, 17.000 individer mellem 20-55 år	Beskæftigelses- og ledighedsomfang, løn	Matching	Ja
39	Lechner & Wunsch (2009a)	Tyskland 7 uddannelsesstyper fra korte kurser (som varer i gennemsnit mindre end 2 måneder) til lange uddannelsesforløb (som varer op til 3 år og medfører en faglig grad)	Ledige	Administrative, 2002-2004, 9.000 individer mellem 25-49 år	Beskæftigelsesom-fang, ledighedsva-righed, indkomst, løn og overfør-selsgrad	Matching	Ja
40	Lechner & Wunsch (2009b)	Tyskland Ordinær uddannelse	Ledige	Administrative, 1986-2003, ledige mellem 20-50 år	Beskæftigelse, indkomst	Matching	Ja

Nr.	Studie	Land/Indsats	Målgruppe	Data/periode/observationer	Effekt mål	Metode	Peer-reviewed tidsskrift
41	Lorentzen & Dahl (2005)	Norge Ordinær uddannelse rettet mod ikke-forsikrede ledige	Ikke-forsikrede ledige	Administrative, 1995-2000, 70.000 individer	Beskæftigelse, løn	Matching	Ja
42	Maitino, Mariani, Mealli & Sciclone (2012)	Italien Ordinær uddannelse	Ledige	Administrative, 2007-2010, 2.200 individer	Beskæftigelse	Matching og varighedsmodel	Nej
43	McGuinness, O'Connell & Kelly (2011)	Irland Jobsøgningskurser (8 %), kurser i grundlæggende kundskaber (41 %) og kurser med mere fagligt indhold rettet mod ufaglærte ledige og faglærte ledige uden og med en videregående uddannelse	Ledige	Administrative, 2006-2008, 8.000 individer	Beskæftigelse	Regressions-analysemodeller	Nej
44	Osikominu (2012)	Tyskland Korte kurser (som varer i gennemsnit ca. 1 måned og har fokus på forbedret jobsøgning) og lange uddannelsesforløb (med gennemsnitlig varighed af ca. 1 år og et højt human kapital indhold)	Forsikrede og ikke-forsikrede ledige	Administrative, 1999-2004, 45.000 individer mellem 25-53 år	Ledighedsvarighed, varighed af efterfølgende job	Timing-of-events	Ja
45	Perry & Maloney (2007)	New Zealand Ordinær uddannelse	Ledige	Administrative, 1993-1997, 4.000 individer	Beskæftigelse	Matching	Ja
46	Ramos, Surinach & Artis (2009)	Spanien Tre typer af ordinær uddannelse, de første to er opkvalificeringskurser kombineret med arbejdsstræning (casa-taller og casas de oficio) rettet mod ledige, som er yngre end 25 år, og det sidste er omskolingskurser (reciclaje)	Ledige	Administrative, 1993-1997, 150.000 individer	Beskæftigelse	Matching	Nej
47	Raaum, Torp & Zhang (2002)	Norge AMU-lignende kurser	Ledige	Administrative, 1991-1997, 300.000 individer mellem 25-50 år	Beskæftigelse, løn	Matching	Nej
48	Richardson & Van den Berg (2001)	Sverige Opkvalificeringsprogrammer, som er rettet mod at øge kompetencer inden for it, teknik, fremstilling, service og sundhed	Ledige	Administrative, 1993-2000, 300.000 individer mellem 25-55 år	Ledighedsvarighed	Timing-of-events	Ja

Nr.	Studie	Land/Indsats	Målgruppe	Data/periode/observationer	Effekt mål	Metode	Peer-reviewed tidsskrift
49	Richardson & Van den Berg (2008)	Sverige Fagrettet og forberedende kurser (kortere og længere end 90 dage)	Ledige	Administrative, 1993-2000, 300.000 individer mellem 25-55 år	Ledighedsvarighed	Forskellige typer af timing-of-events varighedsmodeller	Nej
50	Rinne, Schneider & Uhlen-dorff (2007)	Tyskland i) Opkvalificeringskurser (klaserumsundervisning med median varighed af 8 måneder), ii) arbejdstæring (kurser med praktisk oplæring i arbejdslivet og et lavt teoretisk indhold med median varighed af 6 måneder), iii) praktik (tekniske træningsprogrammer som typisk foregår på en arbejdsplads med median varighed af 6 måneder)	Ledige	Administrative, 2002-2004, 610.000 individer mellem 17-65 år	Beskæftigelse	Matching	Nej
51	Rinne, Uhlen-dorff & Zhao (2008)	Tyskland Ordinær uddannelse	Ledige	Administrative, 2003-2005, 520.000 individer	Indtjening og beskæftigelse	Matching	Nej
52	Sianesi (2008)	Sverige Ordinær uddannelse	Forsikrede ledige	Administrative, 1994-1999, 30.000 ledige over 25 år	Beskæftigelse og overførelse	Matching	Ja
53	Stephan & Pahnke (2011)	Tyskland Erhvervsrettede korte kurser (med varighed under 4 måneder som indeholder afklaring, jobplaner, jobsøgning og mindre kompetenceløft i eller uden for arbejdsplads), erhvervsrettede mellemlange og lange kurser (med varighed af flere end 4 måneder og op til 3 år), andre korte kurser med varighed under 8 uger opdelt på klasseundervisning og på arbejdsplads samt jobtræning under ikke-ordinære forhold	Ledige	Administrative, 2003-2007, 213.332 individer mellem 25-59 år	Beskæftigelse	Matching	Ja
54	Strandh & Nordlund (2008)	Sverige Ordinær uddannelse	Ledige	Administrative, 1993-2003, 51.000 individer mellem 16-54 år	Beskæftigelse	Heckman-type selektionsmodeller	Ja
55	Van Ours (2000)	Slovakiet Ordinær uddannelse	Ledige	Administrative, 1993-1998, 4.000 individer	Beskæftigelse	Matching	Ja

Nr.	Studie	Land/Indsats	Målgruppe	Data/periode/observationer	Effekt mål	Metode	Peer-reviewed tidsskrift
56	Zhang, Rubin & Mealli (2012)	USA Ordinær uddannelse	Unge ledige med ringe kvalifikationer og arbejdsmarkedserfaring	Administrative, 1994-1999, 10.000 individer mellem 16-24 år	Ugeløn	Maximum likelihood metode	Ja
57	Weber & Hofer (2004)	Østrig Ordinær uddannelse	Ledige	Administrative, 1999-2001, 13.000 individer mellem 20-50 år	Ledighedsvarighed	Timing-of-events	Nej
58	Aakvik, Heckman & Vytlačil (2005)	Norge Uddannelsesaktivering til kvinder med svære helbredsproblemer (Vocational Rehabilitation Programs)	Sygmeldte kvinder	Administrative 1989-1993, 1.924 kvinder	Beskæftigelse	Latent variabel model	Ja

**Det Nationale Institut
for Kommuner og Regioners
Analyse og Forskning**

Købmagergade 22
1150 København K
E-mail: kora@kora.dk
Telefon: 444 555 00